[illegible] 25

Apud Elizeum Weyerſtraten 1664.

INSTITUTIONES

CHIMICÆ

PRODROMÆ,

id eſt,

JOANNIS JOACHIMI BECHERI SPIRENSIS

Mathem. & Med. Doct.

OEDIPUS CHIMICUS

Obſcuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum, Myſteria aperiens & reſolvens.

Opuſculum, omnibus Medicinæ & Chimiæ Studioſis, lectu perquam utile & neceſſarium.

AMSTELODAMI,

Apud ELIZEUM WEYERSTRATEN, Anno 1664.

Nobiliſſimo, Excellentiſſimo,
Doctiſsimo viro

DOMINO
FRANCISCO
DELE BÖE,
dicto
SYLVIO.

Med. Doctori, Ejuſdemque Facultatis in Alma Academiâ Lugduno-Batavâ Medicinæ Practicæ Profeſſori Ordinario; Practico & Chimico Expertiſſimo precatur

Multam felicitatem

Johannes Joachimus Becherus, M. D.

ADmirandum hoc planè eſt ſeculum, quo, quàm vix ullo alio tàm varia nova nobis accidêre, ut, & quod lætemur, & doleamus, habeamus.

 Vidi-

Vidimus mutari Imperia, truncari, mori, coronari, exulare, reſtitui, Imperatores, Reges, Principes, omnes Europæ partes belli arſiſſe flammis.

Inter hæc publica, non levem ſcientiæ innovationem ſubiere, in dubium enim revocata certiſſima, atque inventa introducta ſunt noviſſima, ita ut rerum veritas, tot examinibus & inquiſitionibus ultro citróque agitata, multò elegantior, ſucculentior, & nervoſior, hoc nobis tempore compareat. Habemus nos ut Actoribus hujus ſeculi, ſi quæ nova utilia feliciter introduxerunt, gratias decernamus, quantum valemus, maximas, eorumq; nomina immortalitati mandemus.

Hoc ſeculo quoque, varia Philoſo-

loſophandi genera, in Ariſtotelem Philoſophorum Principem irruiſſe, quæ ſuos ſemper habuere Paraſtatas, neminem latet.

Non novam ſed Stagiritâ multò ſeniorem Philoſophiam, veramq; Philoſophandi rationem, effectu nempe & praxi fulcitam, Chimiam, præ cæteris, *Vir Nobiliſſime*, recepiſti, ſuſcepiſti, ſuſceptamque multorum uſui, in publicum Auditorii tui Theatrum produxiſti, & taliter Excellens, Trismegiſti, Philoſophorum omnium facilè principis exemplo, ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΣ Anatomus, trium nempe regnorum extitiſti, Tibi ergò illîc locorum, primus debetur honor, qui primus publicâ è cathedrâ, ſcientiam hanc ſacratiſſimam

profeſſus es, quod vel ſola de Alimentorum fermentatione in ventriculo, & chyli mutatione in ſanguinem Doctiſſima diſputatio, quam tuo Præſidio foviſti, luculenter exhibet.

Utiliſſimum profectò munus ſubiiſti, quo tui Auditores non verba ſed corpora, non chymeraſticos terminos, verùm ipſas reales Enchyriſes, non inanes deniq; & immateriales facultates, ſed à Te demonſtrati effectus cauſas practicas audiunt, vident, tangunt.

Non ergò nova, ſed antiquitate probatiſſima ab interitu revocaſti, cui Nos felicia auſpicamur apprecari Omina, præſertim quod interturbatus, Tua hucusque tam præclarè egeris. Laudet ſtudioſa juventus ſuos, à qui-

quibus & temporis & ſumptuum jacturâ, eheu garrire terminos, Pſittacorum inſtar addidicit, tempus autem, rebus ipſis utiliùs impendere dedidicit, Tibi certè *Vir Excellentiſſime*, à Tuis Auditoribus, plus multò debetur, utpote à Quo, unde & animum & corpus alant, habent, atq; ita, vetus juxta illud, ab aſinis equos conſcenderunt, quibus equitantibus, ut calcar adderem, & Tibi, uti tàm inſigni Archippokomo congratularer cum multis in votis diu anxiè habui, verùm cum plures occupationes ita me diſtraherent, ut ab illo tempore, quo Lugduni & Tuâ & per te, celeberrimi iſtius Mathematici, von *Schoten*, converſatione fruebar, ob diſſita loca, & varia negotia Te coram loqui

non licuerit, Legatum, qui amicitiam noſtram novo fœdere renovet, tibi mittendum eſſe concluſi; Oedipus ei nomen eſt, utinam Sphingis Chimicæ ænigmata reſolvendo, & Tibi & omnibus ſatisfaciat, verùm vix effugiet metamorphoſin, quâ aliquibus nimium ſcrupuloſis, ex Oedipo Davus fiet, ſed liberum cuique ſuum eſto judicium. Nos talibus, illud ex comœdia Terentii opponimus.

Incerta hæc, ſi tu poſtules
Ratione certa facere, nihilo plus agas,
Quam ſi des operam, ut cum ratione inſanias.

Tu vero, *Vir Nobiliſſime*, pro innata Tuâ humanitate, huic meo, ſive Oedipo ſive Davo, Tuo in Muſæo locum amoris non denegabis, quicquid ei humanitatis, præſtiteris, agnoſcet, neque enim cæcus eſt, qui proprium occidat

cidat patrem, prout Oedipus, Laii filius, feciſſe perhibetur. Tutè eum hoſpitio excipe, non eſt, quod aut Oedipodas aut Telegonos timeas; Amoris ſymbolum in fronte gerit, quo omnes veræ Chimiæ amantes excipit, à talibus excipietur & ipſe non niſi benevolè, cùm ut eum manumitterem, publicique juris facerem, à non infimæ notæ viris, non ſemel admonitus fui.

Hiſce vale quam optime Vir Nobiliſſime, cum felicioribus Paraſtatis, Tuis Auditoribus, Cui longævam vitam, his verò perpetuum florem & Harmoniam precamur.

Dabam Moguntiæ è Muſæo. Calendis Martii Anno à Chriſto Nato, ſupra Milleſimum ſexcenteſimum ſexageſimo tertio.

LECTORI

CHIMICO

Salutem.

CUm percontandi gratiâ, num ſcripta mea Chimica Lectoribus placitura ſint, atque in eum finem, Tractatum de Metallorum generatione, reductione & perfectione ſub Metallurgiæ nomine ederem, inſuper in catalogo librorum Francofurtenſi plures tractatus Chimicos promitterem, præter expectationem, multorum expectationi, adeo illo ſcripto ſatisfeci, ut reliquos promiſſos tractatus plurimi à me deſiderarent, ac Bibliopolæ urgerent, ut inſtantibus nundinis, quædam ex Chimicis ſcriptis prælo committerem, dubius deliberavi, utrum ſcriptorum meorum alteri præferam, Tractatum de laudibus vitrioli, an Oedipum Chimicum? illum quidem ob multifariam praxin, hunc verò, ob principiorum explicationem utilem & neceſſarium; verùm cum plurimi ſcriptores

res Chimici, malè apud Tyrones audiant, quod ſua confusé & obſure tractârint, ne eandem ego incurram cenſuram, Methodicè & juxta ordinem mihi procedendum duxi, Quare jacto principio de rerum, præſertim metallorum generatione, in Metallurgia, ad obſcuriorum rerum & Terminorum explicationem me convertam, quo poſito fundamento, Tractatum de Laudibus vitrioli ſuperſtruam, ædificium hoc Philoſophicum, coronide, Tractatu de Corporum Magnetiſmo exornabo.

Interim Oedipo huic meo, hederam non adeò neceſſariam fore ſpero, commendabit ſeipſum, obſcuros Terminos, res & phraſes Chimicas; quantum hactenus trita Lexica explicando Chimica, aliosque Autores qui in hoc pulvere ſudarunt, & huic negotio operam dederunt, poſt terga relinquat, judicabis ipſe, ſi ſanam tibi invidia mentem relinquat. Deum igitur tibi propitium rogo, ut tractatum hunc, corporis quidem mole exiguum, pedibus autem, nempe fundamentis, ſat firmum

& grandem, uno verbo Oedipum, *ſanâ mente, in corpore ſano, perlegas, volvas, intelligas. Stylum hujus Opuſculi quod attinet; oratorium non eſſe, plus enim ad materiam quam verba reſpexi, tum quicquid hîc leges, raptiſsimè perſcriptum ſcias, terminorum ergo vocabulis magnâ ex parte barbaris uti debui, ſic præcipiente arte, ſi quis proinde Latinitatis causâ me vellicet, is hîc me Philoſophum, alibi experietur Philologum. Vale.*

Nummi craſſities

In altera nummi facie, ſe= quentia, eo quo poſita ſunt ordine legebantur.

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS ITA RARO IN LU
CEM PRODIT LAUDETUR DEUS
IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ
NOBIS SUIS ABIECTIS=
SIMIS CREATURIS
COMMUNICAT.

TITULUS PRIMUS,

De Primâ Materiâ Chimicorum.

Procemium.

PRima Materia à Chimicis pro clavi artis ſemper eſt habita, unde, antequam ipſam Regiam ingrediamur, tali clavi opus eſt, alioquin in Naturæ Secretorum Scriniorum aperturâ, in caſſum laborabimus, neque ut genuini, ſed ut fures, multis Sophiſmatibus & dolis intrabimus. Abhorreo recenſere quantis nugis, variiſque phantaſmatibus plurimi hanc primam materiam quæſiverint & quàm in inexplicabilia teſqua aberrârint; principaliter tamen opiniones circa hanc materiam, paucis exponam. Aliqui eam illud Nihilum eſſe putabant, ex quo Deus mun-

dum condidit, alii materiam cœlorum, alii Spiritum Mundi, alii primam materiam Ariſtotelicorum, alii ſubſtantiam ſeminalem ſpecificam, pro eâ agnoverunt, ſingulas has & diverſas opiniones, in ſequentibus quinque paragraphis, eâ quâ potero brevitate & veritate examinabo.

§. 1. *De Nihilo & vacuo.*

Deum mundum ex nihilo creâſſe, ſacræ teſtantur literæ, quid autem id nihilum fuerit, hinc & inde controvertitur; probabilis & communis ſententia, ex vocabuli etymologia deſumpta eſt; nihilum enim eſt id, quod non eſt, id eſt, nihil, ſeu non ens: verùm ſunt qui probant hoc nihilum ſeu non ens, reſpectu ſui aliquid, reſpectu autem noſtri & rerum creatarum, nihil eſſe, cum non ſit de hâc ſubſtantiâ, ſicut vulgus ſpatium aëreum nominat vacuum, cum tamen ſit aëre plenum, hanc ſententiam probant ex Paulo, qui affirmat Deum produxiſſe Entia inexiſtentia, tale hoc eſſe, quod nihilum vocatur, ex quo Deus Mundum condidiſſe perhibetur, ferunt, id ergo Nihilum vocant primam ma-

materiam, cum in ordine creationis nullam ante ſe habeat; ex hâc omnia corpora producta, & in hanc quoque ea reduci poſſe, tam ex ſacris literis, quam ex variis Philoſophis probant, præſertim ex Paracelſo, qui ſcribit, corpus in nihilum hoc verò in aliquid reducatur, Auctoris verba ſunt, Ichts muß zu nichts werden / auff daß auß nichts wiederumb ichts werde. Verùm Paracelſum non de hâc omnimodâ reductione, quæ ſoli Deo competit verba facere, animadvertet qui antecedentia & conſequentia evolvet, ubi de putrefactione & ſolutione tractat, ad quas operationes hæc ejus dicta referenda ſunt, finis hujus Philoſophiæ eſt, quod corpora in hoc nihilum velint reducere, ex hoc autem nihilo perfectiora educere, ſed ejusmodi operationes nugæ ſunt, primò enim implicat eſſe aliquid, & eſſe nihil. 2. Reductio corporum in nihilum, ſoli Deo eſt poſſibilis, quemadmodũ eductio. 3. Poſito, quod talis reductio eſſet poſſibilis, nullam video vel cauſam, vel medium perfectionis eductionis, cum nulla ſit

ratio, cur non tam citò ex ea aſinum quam aurum educant, 4. Licet id nihilum eſſet Pauli non ens, non tamen video quomodo artifex id tractare ac manibus aut igne, aut in vitris elaborare poſſit, cum non Entis nulla ſint accidentia, accidentia autem ad tractationem talem requirantur, ſi enim non habeat colorem non cadet ſub viſum, &c.

Sunt quoque qui ſtatuunt, ante Creationem Mundi nihil fuiſſe præterquam Deum, nullum locum, nullum ubi, eum omnia impleviſſe, neque fuiſſe vacuum, ſi enim præter Deum, vel vacuum, vel aliquod aliud illo non creatore fuiſſet, coæternum ei extitiſſet, quod abſurdum eſſet, quare ſtatuunt Deum creâſſe vacuum, quod putant eſſe illud nihilum impropriè ſumptum, ex hoc vacuo mundum conditum, illudq; vacuum in eo adhuc diſſeminatum eſſe vel ex hoc unico probant, quod locus vacui à quibusdam mathematicis neotericis demonſtratus ſit, verùm hæc ultima ratio maximè fallit, cum falſiſſimum ſit dari in natura locum vacui, & P. Valeriani Magni

gni Capuzzini, ſuorumque vacuiſtarum Demonſtratio nullum habeat locum, poſt ſubtiliſſima enim Examina & demonſtrationes aliorum, ipſe ego prædicto P. Valeriano ad oculum ſuæ demonſtrationis fallaciam demonſtravi, id enim ſpatium in phiola (vitrum Chimicis ſic dictum, ampullam cum collo oblongo habens) quod ille omni elemento vacuum eſſe clamat, ſanè etiam aëre vacuum eſſe debet, quod ſi eſt, nulla rarefactionis & condenſationis mutabilitas in eo animadverti debet cum ſubjectum rarefactionis & condenſationis aër ſit, ſed calor, vitro admotarum manuum, rarefactionem in vitro cauſat, quod ex deſcenſu mercurii in phiolâ, rurſusque aſcenſu, amotis manibus apparet, ergò vel cæco liquet, nullum ibi dari vacuum; denique num imaginarium hoc vacuum prædictum Pauli non ens ſit, Theologis diſcutiendum relinquo, certe in Phyſicis qui vacuum ſuum cerebrum, hoc imaginario vacuo replent, næ iſti in praxi Chimica & vacuas manus & vacuum experientur Marſupium.

Terminus apud Philoſophos Chimicos in nihilum reducere, eſt corpus deſtruere & alterare, modo naturæ non convenienti, ſic in nihilum reducere, non rarò apud illos ſumitur pro corpus comburere.

§. 2 *De materia Cœlorum*

Gerhardus Dorn cum ſuis aſſeclis, ſtatuit materiam cœlorum, eſſe quintam Eſſentiam hujus materiæ ſublunaris, incorruptibilem, hujus inferioris mundi conſervatricem, omnium corporum verum vegetativum, paucis Elementorum animam, quæ corpora ſublunaria à corruptione præſervat, eaque in maximam ſuæ ſpeciei perfectionem exaltat, hanc ideo cœlorum materiam omnibus corporibus ſublunaribus pro conſervatione à Deo inditam eſſe atque per artem inde ſeparari ac concentrari, hominibus, plantis & metallis, in maximam utilitatem communicari poſſe; Denique hanc materiam aviculam Hermetis eſſe quæ à terra cœlum aſcendat, cœloque in terram deſcendat, eam fœcundet, prout hanc ſententiam latiùs pertractat, in præfatione

one ſupra Lapidem ſuum Metaphyſicum;

Ex hiſce tria nobis conſideranda occurrunt, 1. An materia cœlorum differat à materiâ noſtrâ ſublunari. 2. An requiratur ad vegetationem & conſervationem ac alterationem corporum ſublunarium. 3. An ſit parabilis ac arte tractabilis.

Primum punctum quod attinet, memini de eo inter Ariſtotelicos quoque Controverſiam eſſe, præſertim an in cœlo ſit materia? & ſi eſt, an ſit eadem cum hâc noſtrati; etſi verò quantùm ad priorem quæſtionem, in omnem Partem ſat dubitationum occurrat, probabilior tamen nobis videtur ea opinio, quæ cœlo materiam tribuit, rectè enim Scaliger ſcribit. exerc. 359. S. 11. facere corpus ſine materiâ, eſſe facere inſomnium ſine ſomno, ſeu ut idem habet in i. de plantis, panem ſine farina Ubicunque enim Quantitas, figura & motus localis eſt, ibi materiam ſubeſſe neceſſe eſt, nam quantitas materiæ naturam proximè inſequitur, & ſine eâ nulli rei ineſſe

poteſt, omnesque formæ & accidentia per ſe non ſunt quanta, ſed dicuntur eſſe quanta ob quantitatem materiæ, cui inſunt, quapropter cum cœlum eſſe quantum, certæ figuræ finitæque magnitudinis, & moveri localiter, videamus, materiam ipſi ineſſe omninò fatendum eſt; qualis verò ſit materia, an hæc noſtras, an verò aliqua particularis, adeo obſcurum eſt, ut quicquid etiam ſtatuas, facilè, quo te defendas invenias. Plurimorum ex antiquis Philoſophis opinio fuit, cœlum ex uno vel pluribus noſtrorum elementorum conſtare, quæ opinio modò non probatur, etſi aliam ipſi materiam quam noſtratem hanc primam aſſignandam eſſe non cenſeamus, novum enim aliquod Ens in cenſum naturæ inducere, nulla cogit neceſſitas, cum omnia quæ cœlo, ob materiam competunt, ei noſtra hæc rectè tribuere poſſit. Unde Scaliger exerc. 61. hanc rem ſic concludit: materia una ab alia diverſa non eſt niſi per advenientem formam, qua ſit hoc aliquid. Materia enim quatenus materia nullum in ſe actum includit, nihilque

que determinatum obtinet, ſed omnem determinationem à formâ accipit; cœlo inſuper ineſt quantitas, aliæque nonnullæ qualitates, quæ ipſi cum inferioribus hiſce ſunt communes & à materiâ proficiſcuntur; objiciunt aliqui cœlum eſſe incorruptibile, noſtratem primam materiam corruptibilem & alterabilem eſſe. Reſpondemus etſi cœlo materiam hanc noſtratem tribuamus, tamen timendum non eſſe, ne ruat & corrumpatur, cum teſte Zabarella. libr. de ortu & interitu. c. 11. materia prima, cum ſit ens mera poteſtate nihilque agat, non eſt adæquata cauſa generationis, & corruptionis rerum, ſed ſaltem cauſa ſine quâ non, agens autem eſt cauſa generationis adæquata omnisque actio agenti aſſcribenda eſt, materiæ autem tantùm paſſio. Cauſa ergo cur non fiat generatio & corruptio in cœlo eſt, quia cœlo nihil datur contrarium, à quo poſſit corrumpi, & quia ei nulla ad alias formas recipiendas potentia particularis eſt, quæ ſola opponitur actui & cum privatione, re eâdem eſt. In cœlo enim non eſt privatio

formarum corruptibilium, quia cœlum non habet potentiam proximam recipiendi formas ſublunares, ſed cœli forma ita ſibi ſuam materiam devincit & diſponit, ut ad alias formas recipiendas, potentiam particularem non habeat, ſed tantùm illam univerſalem quæ eſt aptitudo ad omnes formas indiſtinctè recipiendas; Ex hiſce liquet cœlum quidem habere materiam, illam autem neque à noſtrâ diverſam, neque ejusdem quintam eſſentiam, ſed eam ipſam, formâ tamen perfectiore, quæ quidem non eſt anima, formis verò elementorum nobilior, eſſe præditam & informatam, à quâ ſaltim ſit hoc aliquid.

2. Secundum punctum quod attinet An nempe cœlum peculiari & occultâ vi, quam influentiam vocant, inferiora hæc afficiat? Plerique quidem ex iis, quibus cum Aſtrologis lis eſt, ſolum lumen quod variè, pro motuum cœleſtium varietate, variis locis communicatur, ad omnes effectus, qui à cœlo proficiſci dicuntur, edendos ſufficere dicunt: Contra tamen ſtatuendum eſt, cœlum

cœlum non ſolum per motum & lumen, hincque dependentem calorem, ſed etiam per peculiares quasdam vires, quas influentias vocant, inferiora hæc afficere, multa enim à cœlo proficiſcuntur, quæ lumini ejusdem aſſcribi non poſſunt, lumen enim à corpore opaco, vel denſo impediri poteſt, cum tamen in profundiſſimis terræ cavernis, ſub aquis quo nec calor, nec lumen à cœlo producta penetrat, multa tamen cœlo concurrente generentur, & certè cum magneti, aliisque rebus ſublunaribus, inſignes, ſine lumine, in res diſſitas agendi vires inſint, eædem cœlo, corpori tàm magnifico denegandæ non ſunt. Quousque tamen ſe extendat hic cœli influxus & in quas res agat, num vegetationis & rerum conſervationis cauſa primaria ſit, inquirendum, hoc ſanè negandum non eſt, cœlum in res materiales & merè naturales omnes agere, an tamen influxus ille cœleſtis principalis cauſa omnis vegetationis & conſervationis rerum ſublunarium ſit, ſi calorem ſolis excipiamus, meritò dubitamus;

poſſe quidem alterare & agere in corpora ſublunaria non negamus, ſicut & concedimus quod accidentaliter vegetationem promoveat, quod verò principaliter requiratur, meritò hæſitamus, cum multa corpora ſublunaria ſint, quæ nullam ab aſtris patiantur viciſſitudinem, accedit levis quorundam corporum per inferiora elementa deſtructio, quæ eis non uſuveniret ſi tota vis conſervativa & vegetativa ex aſtris, quorum potentia major eſt noſtrâ, promanaret atque dependeret.

3. An materia cœlorum ſit parabilis ac arte tractabilis corporibusque inferioribus ad ſui conſervationem communicabilis? Statuit hoc præfatus Gerhardus Dorn, verùm ut nugas ſuas tegat, affirmat neceſſe non eſſe ut materia hæc ex cœlo petatur, cum ſuboleſcat impoſſibilitatem, verùm inquit, inditam eam eſſe & deleatur à Deo omnibus corporibus, pro conſervatione & vegetatione, quare ex corporibus ſublunaribus & quidem unoquoque facillimè arte Spagyrica ſeparari poſſit; ſed ſicut hæc Philoſo-

loſophia à principio non parum ſplendoris Auditoribus objicit, ita profectò heic omni rationis lumine caret, quàm abſurdum enim ſit duas materias & formas uni ineſſe corpori, item ſeparare materiam à forma & accidentibus, illam tamen manu, vitro & igne velle tractare, quilibet videt, ipſe Dorn fatetur præcitato loco, omnes operationes ſpagyricas tantùm miſtorum ſublunarium, accidentium alterationes eſſe, paucis verò lineis pòſt, docet ſeparationem materiæ, quam ſibi præſupponit abſque omni formâ & accidentibus, ſanè qui ſic fabulantur, perpetuum in ſuo vitro & cerebro tractabunt non ens.

§. 3. *De materiâ primâ Ariſtotelicorum.*

Non pauci Chimici ſunt, qui ajunt Chimicorum materiam, unam eandemque eſſe cum Ariſtotelicis, quare omnibus corporibus ſublunaribus ineſſe atque exinde elici poſſe, autumant, verùm quandiu talis materia ſui corporis accidentia & formam continet, tamdiu pro

prima, univerſali & informi ſtatui nequit, talem verò materiam à corporibus arte non elici aut tractari poſſe, quilibet animadvertet qui ſciet materiam abſque forma & accidentibus tractabilem non eſſe, cùm veriùs Ens rationis quam materia ſit.

§. 4. *De Spiritu univerſi.*

Sunt qui ſtatuunt, ſingularem terræ ineſſe Spiritum, qui omnia corpora vegetat & conſervat, huic habitaculum aliqui rori, alii pluviæ, alii luto, terræ, ſilicibus, non pauci nitro aſſcribunt, unde variis laboribus educere conantur, verùm tales videntur Naturam ſubintelligere, eamque corporaliter ob oculos ſiſtere velle, rerum enim vegetatio naturæ facultas eſt, non materiale aliquod corpus vel ſpiritus, qui in manus artificum veniat, pari enim impoſſibilitate occultas qualitates naturæ ſuis quis oculis videbit, ſuis quæret tractare manibus; Non inficias eo reperiri materias ſubtiles, quibus vegetatio promovetur atque corpora conſervantur; verùm ac-

cidentaliter, non eſſentialiter, tum diverſimodè, fimo enim vegetabilia, bonis ſuccis animalia, ſulphuribus metalla promoventur, ſuaque in vegetatione adjuvantur; unicum ergo ſpiritum pro omni rerum vegetatione velle quærere, eſt idem ac ſtatuere unam materiam pro tribus regnis, quod abſurdiſſimum eſt.

§. 5. *De verâ Chimicorum primâ materiâ.*

Cum Chimica ſcientia practica ſit, ſubjectum etiam habet materiale & practicum, quare id pro prima materia ſtatuit, quod primùm ei ſub ſenſum & manus cadit, tale autem Ariſtotelicorum prima materia eſſe nequit, cum illa tantum ratione comprehendi, oculis verò manibusque apprehendi non poſſit, alia meritò nobis quærenda erit, nempe Ariſtotelicorum ſecunda, quæ Chimicorum prima eſt, puta primæ materiæ Ariſtotelicæ accidentia, hæc enim tractationi Chimicæ inſerviunt; Sciendum autem eſt, quâ ratione Chimici acciden-

tia

tia pro primâ rerum materiâ ſumant, co ſcilicet ordine quo primùm ob oculos cadunt, nempe in ſemine; ſemen enim prima eſt rerum materia, in ordine quo eam tractare licet: ſic ſemen bovis, rapi, plumbi, eſt prima materia bovis, rapi, plumbi quæ nobis ſub oculos & manus cadit, quare quotieſcunque apud Chimicos primæ corporum materię mentio fit, ſemper ejus corporis ſemen ſubintelligi debet; varia autem conſideranda obveniunt circa Chimicorum primam materiam, 1. An corpus ipſum ſit. 2. An ſemen corpus ſit. 3. An una eademque ſit in omnibus corporibus. 4. An alia materia in ordine ſemen præcedens ſit. 5. Cui uſui inſerviat & quare à Chimicis tantopere expetatur.

1. An prima materia Chimicorum ipſum corpus ſit, ſeu an ipſum corpus bovis, rapi, plumbi, pro eorum prima materiâ ſit habendum? Reſpondeo diſtinguendum eſſe inter actum & potentiam, inter continens & contentum, bos enim & rapum ſemen ſuum actualiter & potentialiter in ſe continent, quare

re dici poteſt bovem ſeu rapum potentialiter primam materiam Chimicam eſſe, actualiter verò per metonymiam continentis pro contento, quod de illis corporibus intelligi debet, quæ ſemen ſolum in vaſis ſeparatis gerunt, non autem de metallis, illa enim non niſi potentialiter pro prima Chimica materia ſtatui poſſunt: actualiter verò, cum reductione metallum in ſuam primam materiam retroceſſit; ſemen enim in metallis non in particulari loco, ſicut in animalibus & vegetabilibus conditur, ſed in totam ſubſtantiam eſt diſſeminatum, ſeu totum metallum eſt ſemen corporale per matricem ſuam diſperſum, actu tamen metallum pro prima eorum materia, non niſi potentialiter, ſeu ſi reducatur in eam, eſt habendum.

2. An ſemen alicujus corporis prima materia Chimica ſit, præcedentibus probatum & affirmativè concluſum eſt, diſtinguendum tamen inter maſculinum & fœmininum ſemen, illud enim apud Chimicos formæ, hoc materiæ vices obtinet, quare ubi de primâ materia

Chimica mentio ſit, plerumque ſemen fœmininum ſubintelligitur, quamvis non rarò etiam pro duplicato ſemine accipiatur, tum verò aliis quoque nominibus inſigniri ſolet, vocatur enim chaos artis, eo quòd duplicatum hoc ſemen omnia vegetationi ſuæ neceſſaria in ſe contineat, nihilque ars præterquam ignem adhibeat, prout Empedocles ait, naturam igne adjuvare poſſumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium. Vocatur etiam Hyle Radix Duplicata, Vitriolum naturæ, quæ nomina in ſequentibus debito loco citantur & explicantur.

3 An alia materia, ſemen in ordine præcedens, Chimicorum prima materia ſit, aut eſſe poſſit? Reſpondemus, omnem materiam, ex quâ ſemen quoddam fieri poteſt, ſi latè ſumatur, potentialiter pro primâ Chimicorum materiâ declarari poſſe, ſic in S. Scripturâ ſanguis non rarò ſumitur pro ſemine ipſo, ſic & dici poteſt, hominem ex herbis, reliquiſque animalibus, quibus veſcitur, naſci, cum inde in ventriculo, chylus,

ex

ex eo ſanguis, ex hoc ſemen, tandem ex illo homo generetur nec rarò hæc Philoſophica Phraſis in Chimicorum libris reperitur, ubi materiam remotiſſimam, nonnunquam ſumunt pro propinqua, potentiam pro actu, cauſam efficientem pro effectu, quod ſcribendi genus niſi quis benè attendat, mirè Lectorem confundit. Pro concluſione autem abſtrahimus in definitione actualis primæ materiæ, ab omnibus materiis, ex quibus potentialiter ac tandem actualiter aliquod ſemen fieri ac naſci poteſt; ſolus enim iſte gradus, in quo ſemina collocata ſunt, aptus eſt ad generationem, quod ſi vel unico gradu ſemen tale ſive naturâ, ſive arte alteretur, extra primæ materiæ gradum collocatur, ſi propagabis, fiet corpus, ſuamque inditam exprimet formam, ſi ſtudebis in gradus remotos reducere, ſemen amplius non erit, verùm ſuam generandi & vegetandi amittet potentiam, quod videre licet in ſeminibus vegetabilibus, illa enim debitis requiſitis terræ impoſita producentur in corpus, arte verò tractata reducen-

ducentur in materiam liquidam, oleoſam, viſcoſam, quam aliqui primordialem aquam, veram nempe primam materiam vocant, verùm falſò, cum experientia monſtret, tali liquori omnem generationem & vegetationem, ſi terræ imponatur, eſſe ademptam, quare concludo, tùm ſemen eſſe veram primam Chimicorum materiam, cùm generandi & vegetandi integram potentiam habet, quæ ſola igne in actum reduci poſſit.

4. Quartò an prima Chimicorum materia una eademque ſit in omnibus corporibus? Reſpondemus. Si vocabulum, prima materia chimica, generaliter ſumamus, tum omnibus corporibus ineſſe; nullum enim corpus eſt, quod non ſubſtantiam ſeminalem habeat, unde oritur, ſin verò ſpecificè capiamus, ſciendum eſt num cum, vel ſine formâ, puta Chimicâ (de quâ in ſequentibus) ſumamus, ſi cum formâ, dicimus quodlibet corpus ſuam materiam ſpeciali forma devinctam habere, & ſic tot materias, quot corpora ſeu for-

mæ

mæ ſunt, eſſe, ſin verò ſolam intelligas materiam abſque cauſæ formantis vinculo, dicimus tantùm eſſe triplicem, Animalem nempe, Vegetabilem, & Mineralem; Animalem vocari Menſtruum, vegetabilem Aquam pluvialem, Mineralem, Aquam Mercurialem, adhæc notandum eſt ſemina maſculina tanquam cauſas formantes, aut juxta Chimicos formas, in ſimiles tres claſſes, ſcilicet juxta tria regna dividi, verùm in unaquaque infinitis quaſi modis, tot puta, quot in illo regno corpora ſunt, differre, cum è contra in iſto regno una tantùm ſit materia, apta ad recipiendas omnes, omnium graduum iſtius regni formas, quod apertè in regno vegetabili conſpicimus, ubi una eademque aqua pluvialis, omnibus ſeminibus vegetabilibus adæquata eſt, ita ut efformationem ab iſtis ſubeat, hoc de ſanguine Menſtruali ad animalia, & aqua mercuriali ad metalla quoque intelligendum eſt. Poſſent ex hac propoſitione tria in dubium revocari. 1. An certum ſit, menſtruum, aquam vegetabilem & Mer-

Mercurialem tres iſtas materias trium regnorum exiſtere? Reſpondemus certiſſimum eſſe, nam quæ materia à forma ſpecificam formationem ſubit, illa certa & adæquata materia eſt, menſtruum autem, aqua vegetabilis & Mercurialis, à ſui regni formis ſpecificam ſubeunt formationem, ergo concludendum eſt, tales eſſe prædictarum formarum, certas, primas & adæquatas materias. Deinde mirabitur quis triplicitatem harum materiarum. Reſpondemus, experientia & ipſâ creatarum rerum ſerie conſtare triplicitatem regnorum corporumque iſtis contentorum; quædam enim animalia, quædam vegetabilia, alia mineralia ſunt. Ad animalia quicquid vivit; ad vegetabilia quicquid ſemine in terram ſeminato creſcit; ad mineralia referuntur lapides, gemmæ, mineralia, metalla, ſalia & ſimilia foſſilia, omnia itaque corpora ad has tres claſſes à Chimicis reducuntur, cur autem juxta eas, tres quoque ſtatuantur materiæ, non fortuito factum eſt; nam cum Creatori libuerit, ſeminibus & corporibus animali-

malibus dare aliam mixturam & compagem, quæ tantùm unione, aliam verò vegetabilibus quæ coägulatione, aliam denique metallis quæ fixatione conſtat, neceſſe etiam erat, ut juxta hanc triplicem differentiam, tres quoque darentur materiæ, quarum prima cum ſeminibus unionem, altera coägulationem, tertia fixationem ſubiret, neque enim aqua pluvialis metallicis formis, aut aqua metallica animalibus convenit. Ultimò ſcitu dignum eſt, quâ affinitate materiæ hæ ſibi cohæreant, num una in alteram tranſmutari queat? Dico ratione principii remotiſſimi, ex quo Deus eas ſeparavit & condidit, illas ex unâ radice nempe aquâ tenui, cognationem maximam ſumere; verùm factâ ſeparatione illas totaliter inter ſe diverſas, ſibique certo reſpectu contrarias eſſe, legimus quidem in hiſtoriis formam vegetabilem hordei in utero, in quem caſu devenerat grani inſtar, cum ſanguine menſtruali tanquam materiâ, coïviſſe, eamque in multa grana maſſæ tamen ſanguineæ efformaſſe, unde

de tumore ventris afflicta mulier mortua atque aperta, & hinc is caſus detectus fuit; quâ ratione formæ quædam vegetabiles cum currente mercurio, cui multùm materiæ metallicæ ineſt, quemque ideo, in varias præſertim arboris figuras efformant, ludant, multis notum eſt, unde liquet Sympathiam quandam ac affinitatem, haſce inter tres materias eſſe, quamvis ipſâ ſuâ ſubſtantia in totum differant, nullaque arte ad invicem commutari queant, imò ejuſmodi commutationes abhorreant. Quis enim unquam aquam pluvialem aquæ menſtrualis vices ſuppleſſe, aut ſanguinem cum ſulphuribus & formis metallicis ſe commiſcuiſſe, ignemque ſuſtinuiſſe vidit?

Quinto, Quare Cognitio primæ materiæ Chimicis adeò neceſſaria atque utilis ſit, & hinc anxiè quæratur? ex prædictis facilè liquet, cum enim finis Chimici ſit generare, regenerare, perficere, deſtruere, taleſque actus promovere, hi autem abſque corporum materiæ alteratione abſolvi, aut debitè pertractari

tractari nequeant, neceſſariò ſciendum eſt, quid hæc materia ſit, qualiter à reliquis differat, & quomodo à Chimicis definiatur. Hoc ergo cognito fundamento ad reliqua nos accingemus; de formâ hîc agendum eſſet, verùm cum in ſequenti titulo illa explicetur, paucula quædam pro concluſione hujus Tituli in elucidationem dictorum de primâ materiâ Exemplorum inſtar apponam.

Corollaria ad Titulum primum de primâ materiâ.

1. Quæ ſit Materia Metallorum?

Reſp. Remota eſt aqua graviſſima ex mercuriali vapore orta, propinqua eſt Aqua Mercurialis non madefaciens manus, quod & teſtatur *Divus Thomas, in Commentario ſupra Tertium librum Ariſtotelis de meteoris, ſequentibus; Conſiderandum autem eſt circa principia materialia metallorum, quæ ſunt in duplici differentiâ, quædam enim ſunt*

materia remota, ſicut eſt vapor incluſus in locis lapidoſis terræ, alia autem ſunt materia propinqua, & hæc ſunt ſulphur & Mercurius, itaque in prædictis locis lapidoſis terræ per virtutem mineralem generatur Sulphur & Mercurius, deinde ex ipſis generantur diverſa metalla, ſecundùm diverſam eorum commixtionem. Unde etiam ipſi Alchymiſtæ, per veram artem Alchymiæ per prædicta principia, vel potiùs per principiata aliquando veram generationem metallorum faciunt. Hactenus verba Divi Thomæ, quibus materiam metallorum Mercurium, formam verò Sulphur, hæc duo autem principia propinqua nominat; atque aſſerit poſſibile eſſe, ut his combinatis metallicolæ etiam arte metalla producere poſſint. plures demonſtrationes exponet ſequens titulus.

2. Quæ ſit materia Lapidis Philoſophorum.

Reſpondeo, juxta Chimicos finis Lapidis Philoſophorum eſt metalla in aurum exaltare mediante ſua forma & materia, quæ metallicæ & minerales

eſſe

eſſe debent, quare concludo formam Lapidis Philoſophorum eandem, cum auro, ſed exaltatam; materiam verò communem eſſe cum omnibus metallis, omniaque metalla exinde conſtare, licet materia hæc in illis non adeò perfecta & cocta ſit, ſicut in lapide Philoſophorum à cujus forma plusquam perfecta, plus etiam perficitur quam à formis vilioribus vulgarium metallorum; videmus enim Mercurium à formâ auri adeò figi ut cum eâ ignem omnibus in probis ſuſtineat, contrarium in reliquis metallis accidit, propter formas imperfectiores, nam differentia & præſtantia rerum non à materiâ, ſed à forma petenda eſt, eademque materia prima quæ ſubjacet formæ antimonii Mercurii, plumbi, ſtanni, cupri, ferri, eſt quoque ſubjectum argenti & auri.

3. Qua ratione forma & materia Lapidis Philoſophorum reliquis metallis communicari, & an duæ formæ & materiæ uno in corpore eſſe poſſint?

Dico formam Lapidis Philoſophorum non aliam præterquam formam

auri eſſe ſed exaltatam, magiſque perfectam; dum autem metallis communicatur (quæ in fluxu illam facillimè propter homogeneitatem metallicam recipiunt:) non facit perire eorum formam, nec tamen ſequitur eſſe duas formas in uno corpore, perfecta enim forma perficit minus perfectam, quæ perfecta ejuſdem eſt naturæ cùm perfecta, & tunc non duæ ſed una eſt forma, perficiens autem forma, ob communicationem ſuæ perfectionis, nonnihil imminuitur in ſuâ qualitate, quare tot gradibus retrocedit, quot minus perfectam perficit, unde forma informans & informata ad temperamentum, auri nempe æquilibrium deveniunt, idem ſentiendum eſt de materiâ, quæ cum omnibus metallis homogenea eſt.

4. An materia à forma ſeparari poſſit?

Reſp. Diſtinguendum eſſe inter formam accidentalem & eſſentialem, accidentalis enim inſervit ad ipſius materiæ formam, quâ vel ſal, vel aquâ, vel metallum ſolutum aut coagulatum eſt, hanc formam dico eſſe alterabilem, verùm

rùm inſeparabilem, materiam enim formam accidentalem, accidentia nempe habere neceſſe eſt, alioquin eadem eſſet cum Ariſtotelicâ, neque artificum manibus tractari poſſet.

Eſſentialem quod attinet, quæ ei inſervit ad vegetationem & ſpecificam informationem, illam certis gradibus ſeparari à materia poſſe ſciendum eſt, ſic tamen ut potentialiter, atque in minimis atomis, minimâ etiam proportione intus comprehendatur & lateat, unde etiam denominatio ſumitur, nam ſi materia peripherice prædominatur, materia; ſi forma, vocatur forma; à potiori enim ſolet ſumi denominatio. Concludo ergò materiam nunquam à ſuâ formâ ſic ſeparari poſſe, ut materia in totum abſtracta à formâ vocari poſſit & è contra; hæc igitur eſt ratio, quare vel materia, vel forma à Philoſophis, Hermaphroditi nomine fuerit inſignita, hæc quoque eſt ratio quare ad operis ſui conſtructionem, ex prædictis duobus principiis, non raró unum tantùm requirant, cum alterum ei individuè

ineſſe præſupponant, ſicut etiam videmus ex ſola aquâ pluviali interdum vegetabilia provenire, licet nullum aliud ſemen fuerit adhibitum, eadem enim inter formam & materiam eſt harmonia, quam quæ inter elementa, quæ eodem indiſſolubili vinculo conſtant, neque totaliter ſe ab invicem ſeparari patiuntur.

5. An & in quantum poſſibile atque arti neceſſarium ſit, ut prima materia auri à forma auri ſeparetur?

Sciendum eſt hanc ſeparationem in omni generatione eſſe neceſſariam, ad cauſandam contrarietatem, prima enim contraria, cujuſvis generationis cauſæ ſunt, materia enim devincta ſuæ formæ, acquieſcit, cum id habeat, quod appetit, dum verò forma à materia ſeparatur, eaque libera redditur (puta ab eſſentiali in quantùm poſſibile, ab accidentali enim ſeparare nec poſſibile, nec conducibile eſt, ipſius tamen formæ eſſentialis corruptione & ſeparatione, accidentalis hæc quoque alteratur, ſed non ſeparatur, alioquin materia fieret in-

inviſibilis, cum accidentibus careret) novam appetit formam, quam dum accipit, permittit ſe denuo ab eâ figi, novumque generationis actum incipit, quo in actu ars non parum naturam & calore, & contrariorum accidentium amotione promovere atque adjuvare poteſt, quod in floribus arte productis videmus, dum itaque metallicolæ Philoſophi, regenerationem auri inſtituunt, neceſſarium eſt; ut forma auri ducatur ad centrum, materia ad peripheriam, id eſt, ut forma ſeparetur à materia in quantum poſſibile, hâc enim ſeparatâ, materia auri actum generationis incipiet, appetendo novam formam, atque patiendo ſe ab eâ figi ac formari, cum è contra eâ ſcilicet formâ præſente quieſcat, vulgare enim aurum à Philoſophis mortuum, à metallicolis metallum quieſcens vulgo ein ruhend Metall/ ideò quod quieſcat ac pro nunc ſterile ſit, ſicut ſemen aut corpus vegetabile, antequam terræ committitur, mortuum apparet, vocatur. Hanc autem formæ corruptionem & ſeparationem,

reductionem in primam materiam, id eſt, reductionem corporis in ſuam ſubſtantiam ſeminalem vocant, quare Ariſtoteles Chimicus ait: Exultent Alchymiſtæ quomodocunque velint, niſi reducant corpora in primam materiam, in vanum laborabunt. Operæ ergò pretium erit ut diſquiramus num & quâ ratione aurum tanquam corpus fixiſſimum formâ ſuâ privari & corrumpi queat? Negativam falſiſſimè tuetur Angelus Sala in ſua Chryſologiâ, verùm quando affectibus frænum damus, etiam Icari inſtar ex ipſo ſapientiæ cœlo in ignorantiæ pelagus protrudimur, quod huic bono italo Salæ accidit, nobis, ne idem datâ affirmatione eveniat, rationes addamus; concedendum ergò eſt, aurum in principio non ſtatim fuiſſe aurum corporale & actuale prout jam eſt, ſeu liquefactione purgatum, ſeu naturâ ſic repertum, quod vulgo fein/ oder Waſch Gold vocant, verùm in ordine materiam aliam unde factum eſt antè ſe habuiſſe, quæ materia licet potentiâ, actu tamen aurum nondum fuit, licet

licet longo tempore accedentibus debitis requiſitis de illa materia potentia reducatur in actum, ſic Eſdra in ſacris literis ait, parvum eſſe pulverem unde aurum fit, & Divus Thomas loco ſuperiùs citato, expreſſiſſimè materiam auri ſulphur & argentum vivum nominat, unde concludo, aurum in ordine ſuæ præductionis aliam materiam viliorem & imperfectiorem ante ſe habuiſſe, unde poſtea factum eſt; In hanc poſſe aurum corporale reduci ſequens dictat ratio, nam ſi cauſæ fuerunt naturales quæ prædictam materiam remotam & rudem in corpus tam fixum & nobile fixerunt, ſane hiſce cauſis naturalibus naturales etiam reperientur contrariæ, quæ corpus jam elaboratum rurſus reſolvant, in eamque materiam remotam reducant; Quæ autem fuerit cauſa naturalis fixationis auri, neminem Chimiæ tyronem latet, puriſſimum auri ſulphur eſſe, quod optimis Philoſophorum antiquiſſimorum dictis, Raymundi, Bernhardi, Baſilii, Richardi, Riplei, aliorumque inſuper, multâ

etiam praxi, tam in primâ quam tertiâ meæ metallurgiæ Francofurti editæ parte abundantiſſime probatum & demonſtratum eſt, hoc ergò poſito fundamento, quis negabit materiam auri eſſe fixabilem, ſulphur autem fixans, unde liquet ſulphur tanquam formam eſſe agens, Mercurium verò tanquam materiam patiens, agens autem & patiens prima contraria eſſe nemo Philoſophus, nemò Phyſicus inficias ibit, cum itáque forma fuerit agens, ejus autem pars contraria patiens, forma autem figat, neceſſe eſt ut ejus contrarium, nempe materia contrariam habeat operationem, reſolvat nempe & volatiliſet, ſi ergo naturaliter forma auri figit, coagulat, & indurat, naturaliter materia ejuſdem, potentiam contrariam, nempe volatiliſandi, reſolvendi & emolliendi habere debet, quare concludo materiam metallorum, clavem, formas metallicas corrumpendi eaſque concentrandi ac ſeparandi, hanc verò operationem putrefactionis ſpeciem eſſe, forma enim glutinis inſtar eſt, quæ inſita ſuâ

ſuâ qualitate humidam materiam inviſcidat, incraſſat, agglutinat, in certam denique aſtringit formam, materiam tamen juxta à Deo ſibi aſſignatam proportionem, certâ quantitate prædictâ ſibi ratione devincit, ſin autem materia hanc proportionem quantitate nimiâ excedat, tùm ex patiente fit agens, ſuperat enim cauſam formantem & agglutinantem, dum eam diſſipat, diſſolvit, atque colliqueſcere & ſic putreſcere facit, quod ad oculum in regno vegetabili nobis ponitur, ubi, quandiu ſemina vegetabilia certam aquæ tanquam ſuæ materiæ proportionem non habent, ſemper vegetant & creſcunt, quamprimùm verò, ubi illam proportionem humiditatis, quam ſemina agglutinare atque in certam formam aſtringere poſſunt, habent, paulò plus juſto pluit, aut terra alio modo humectatur, unâ etiam nocte putreſcere incipiunt, cum eorum forma balſamica tantam materiæ copiam conſervare nequeat, verùm cum ea ipſa colliquationem ac putredinem ſubeat, quæ novæ

generationi primum ponunt gradum: Primam ergo materiam cujuslibet regni ſeminum cauſam putrefactionis, hanc verò medium ſolutionis & ſeparationis ac corruptionis formæ eſſe, nemo dubitabit, præſertim ſi, quæ in ſequentibus titulis, principaliter verò ſub ſexto Paragrapho de ſolutione pertractantur, attentè & accuratè perlegerit, hoc tamen prædicto Angelo Salæ concedimus, aurum in humidum vegetabilem liquorem per ſe neque eſſentialiter reſolvi poſſe, cum tale humidum manus madefaciens extra ejus compoſitum aurique conſtructionem ſit.

6. An prima materia metallorum ſit arte parabilis?

Reſp. Ariſtotelicè ſumpta negando, chimicè verò affirmando, non enim in mineris omnem materiam mineralem à metallicis formis actu eſſe fixatam & coagulatam, ratio dictitat, alias enim de facto nulla fieret in mineris augmentatio & generatio; cum tota vegetatio mineralis eſſet abſoluta, quod abſurdum eſt; ſi ergo detur in mineris etiam

exinde

exinde peti poſſit, tùm patet omnia me-
talla conſtare ex hâc materia, quæ in
aliquibus plus, in aliis minus eſt formæ
devincta: in illis ergò corporibus ubi
minus eſt fixata, minori etiam labore
peti poteſt; obijcies, ſi abſque putre-
factione forma à materia ſeparari, atque
aliter materia haberi nequit, putrefa-
ctio autem abſque materia cauſari non
poteſt, impoſſibile eſt & materiam ac-
quirere & putrefactionem cauſare, ve-
rùm implicat, idem quærere per idem.
Reſp. Diſtinguendum eſſe inter mate-
riam quæ omnimodè eſt à formâ fixata
prout in auro, argento, &c. & inter ma-
teriam quæ tantùm aliqualiter & primis
gradibus à forma eſt informata, ac quaſi
primâ graphide delineata, primo modo
dico abſque putrefactione impoſſibile
eſſe ut materia à formâ reſolvatur, at-
que in priſtinum habitum reducatur,
altero vero modo, putrefactione opus
non eſt, cum perito artifici & abſoluto
ſpagyrico difficile non ſit frequenti ab-
lutione, ſublimatione, &c. id reddere
volutile quod parùm habet fixi.

7. Quare materia vocetur informis? Reſp. Dictum eſt ſuperiùs duas materiæ formas competere, unam eſſentialem alteram accidentalem, eſſentialem eſſe hanc, quæ materiam ad ſpecificam quandam corporis formam determinat, accidentalem verò quæ ipſi materiæ competit, conſiſtens in materiæ accidentiis.

Formamque eſſentialem poſſe à materia ſeparari, ita ut plurimis gradibus retrocedat, non tamen totaliter abſcedat, tunc informem nominant, cum præter formam accidentalem ſibi propriam, nullam certam, alicui corpori conſimilem figuram habeat, veriùs ergò actualiter quam potentialiter, tùm etiam relativè, reſpectu nempe reliquorum corporum certâ formâ ſpecificatorum, informis; uniformis quod propriam ſuam formam accidentalem, de quâ ſuperius; Omniformis, quod ſucceſſivè omnes formas recipiendi potentiam habeat, vocatur; hæc de primo titulo & primâ materiâ ſufficiant, ejus ſynonyma explicabit ſequens titulus.

TITU-

TITULUS SECUNDUS,

De Principiis ſubſtantiæ, nempe Sulphure & Sale.

Procemium.

POſtquam Chimicorum primam materiam & formam in ipſo operis limine intuiti ſumus, decet ut propius accedamus, eamque intrinſecè conſideremus, cui negotio facilitando præſens titulus, qui de principiis ſubſtantiæ agit, viam parabit, atque quinque paragraphis omnes amovebit ſcrupulos, primo quid ſit ſubſtantia, altero, num dentur principia ſubſtantiæ, tertio quot & quotuplicia dentur, quarto quæ & quid ſint, quinto, quid ſit ſulphur & ſal, materia & forma ſpecialiter explicabitur.

§. 1. *De rerum ſubſtantiâ.*

Per res intelligimus hoc loco omnia ſublunaria corpora prout illa ex quatuor

tuor elementis miſta conſtant, abſtrahimus autem materiam & formam Ariſtotelicam; earum verò accidentia, in quibus hanc conſideramus ſubſtantiam, hoc loco pro corpore, de cujus ſubſtantia hîc agimus, ſumimus, paucis materiam Ariſtotelicorum ſecundam, ſeu corpus Phyſicum quod per ſe ex ſuis principiis ſubſiſtit. Notandum tamen nos abſtrahere à commixtione corporum, cum per ſubſtantiam quodvis corpus in ſpecie & ſingulariter conſideremus, hinc mixtura ex cupro & argento non raro vocatur ſubſtantia duplicata cum tamen ratione ſubſiſtentiæ una eademque ſit ſubſtantia, facimus autem ad diverſam corporum mixturam & naturam cognoſcendam ac diſcernendam, quare ſi de ſubſtantia loquimur intelligimus unum corpus ſublunare, per ſe ſubſiſtens, purum, non alterius corporis ſubſtantiâ mixtum: Quæres quid ergo chimici cum eſſentiâ aut quintâ eſſentiâ ſibi velint? Reſpondemus, ſubſtantiam eſſe duplicem, eſſentialem & accidentalem, prout in

in tertio paragrapho latiùs explicatur; per ſubſtantiam ergò eſſentialem, eſſentiam intelligunt, quinta verò apud illos eſſentia eſt, quinque gradibus circulata & temperata, ut in ſexto titulo ſub paragrapho de plus quam perfectione, plurimis tractatur.

§. 2. *Num dentur Principia ſubſtantiæ?*

Subſtantia eſt Ens per ſe exiſtens, omne autem exiſtens ſublunare conſtat ex materiâ, & formâ, quare formam & materiam ſubſtantiæ principia eſſe nemo negabit, cum autem tota Philoſophia Chimica ad praxin ſe referat, ſæpius dictum eſt Philoſophos Chimicos ab omnibus iſtis abſtrahere quæ non ſub oculum & manum cadunt, unde, dum de materia & formâ ſubſtantiæ loquimur, non Ariſtotelicè eam pertractamus, verùm Ariſtotelicorum materiam ſecundam, ſubjectum nempe prout eſt corpus Phyſicum, cum ſuis accidentiis in realem corpoream

& materialem formam ac materiam ſubdividimus; ſicuti itaque Ariſtotelici omnia corpora ex materia & formâ conſtare ajunt, ita chimici eorum materiam ſecundam quoque in formam & materiam dividunt, omnia enim corporis accidentia in duas partes redigi, in ſequentibus paragraphis explicabitur, ac demonſtrabitur.

§. 3. *Quot & quotuplicia ſint principia ſubſtantiæ?*

Principia ſubſtantiæ duplicia eſſe ſciendum eſt, alia enim eſſentialiter, alia accidentaliter, pro ſubſtantia conſtituenda, eſſentialia ea ſunt, ſine quibus corpus conſiſtere, aut verum mixtum ſeu corpus perfectum dici nequit, accidentalia autem ſunt, quæ corporis mixturam vel pro nutrimento, vel pro augmento ingrediuntur, ita tamen ut vel abeſſe vel adeſſe ſine corporis reali deſtructione poſſint.

Eſſentialia duo ſunt, oleum nempe & aqua, experientiâ enim clarum eſt, omne

omne corpus ſublunare ex hiſce duobus ſubſtantialiter conſtare, nam ſi corpora igne tractes, quacunque operatione, aquam & oleum invenies, ad oleum referri debent, axungiæ, pinguedines, olea, ſpiritus ardentes, ſulphura liquida vel ſpiſſa, omne denique quod igne flammam concipit ex ſuâ natura, quod potentialiter cauſticum, quod denique calidum intrinſecè eſt; Ex prædictis, in omnibus corporibus unam vel alteram invenies ſpeciem.

Ad aquam pertinent, omnes liquores inſipidi, Galeniſtarum phlegma, ſalia volatilia, fixa, ſeparata tamen à ſuo ſulphure aut pinguedine, omnes denique humiditates tenues non oleoſæ, ſive liquidæ ſive congelatæ, ſive madidæ, ſive manus non madefacientes, quod denique intrinſecè frigidum eſt, nec ex ſuâ naturâ flammam concipit, ex his rurſus unam vel alteram ſpeciem in quolibet corpore reperies, hæc duo autem ſola principia eſſentialia ſubſtantiæ eſſe, probatur, quod in omnibus corporibus reperiantur, quod uno vel altero exinde

exinde ſeparato, corpus ſuam amittat ſubſtantiam, quod corporum generationem & conſervationem juxta ſuam alterationem, unicè aut promoveant, aut impediant; negant quidem aliqui dari in omnibus corporibus ſulphur & ſal, verùm ſi ſulphur & ſal commune intelligant facile eis veniam damus, ſin verò corporibus oleoſitatem & aquoſitatem, juxta ſuorum regnorum qualitatem, detrahant, contra naturam & experientiam faciunt, nullum enim reperietur corpus, in quo ex præſcriptâ claſſe duorum principiorum, unam vel alteram cujuſlibet principii non invenient ſpeciem. Praxis enim chimica docet, animalia & vegetabilia dare oleum & aquam in deſtillatione, ſpiritum qui ad oleum, ſal quod ad aquam referendum eſt; Ex metallis, cum fixioris ſint diſpoſitionis, alia aqua, aliud oleum, ſulphur nempe, deſiderandum eſt, non enim ſatis hos mirari poſſum, qui metallis ſulphura ineſſe negant, & ſalia, cùm, ſi vitrioli naturam intelligerent, in quod omnia metalla reduci poſſunt, multò aliter

aliter judicarent, præſertim ſi vitriolum ex ſulphure & ſale conſtare oculis viderent, manibus tangerent, verùm de his latiùs in praxi ſub titulo quinto, ſexto & ſeptimo.

Feci mentionem principiorum ſubſtantiæ accidentalium, ea quoque numero duo ſunt, terra nempe & aqua, hanc ſanè omnibus, ſeu ſaltem in plurimis corporibus invenies, cujus in triplici regno exemplum habeas.

In regno animali impone pro lubitu aliquod animal in retortam adornato vaſe recipienti, deſtilla per gradus, ut decet in compoſitione aquæ fortis, & in vaſe recipiente aquam, quod Galenici phlegma vocant, refertur ad principium ſubſtantiæ accidentale; tum eodem loco, ſal volatile quod ad principium ſubſtantiæ, denique ſpiritum & oleum eidem principio ſubſtantiæ aſſcribendum accipies; effractâ retortâ ex reſiduo ſalem elicies, qui eſſentiali principio ſubſtantiæ, reſiduam autem terram mortuam accidentali ſubſtantiæ principio competit, hæc ut accuratiùs aſſequaris

ſer-

ſequentem appoſui tabulam, ex quâ harum rerum per tria regna elucidationem non parvam capies.

Spiritus Oleum Sal volatile Sal fixum	ſunt principia eſſentialia ſubſtantiæ.

Phlegma Terra in capite mortuo	ſunt principia accidentalia ſubſtantiæ.

Syſtema hoc pro regno animali inſervit cujus nullum corpus invenies, unde hæc non præparare poſſis. Sequitur pro regno vegetabili, quod idem cum priori eſt, niſi quod non omnia vegetabilia ſal ſuum volatile in formâ coagulata dent, pro regno minerali ſequens erit ſyſtema.

Sulphur Sal	Principia eſſentialia ſubſtantiæ;

in aliquibus fixa tantum,
in aliis etiam volatilia.

Ace-

Acetum minerale in mineratum deſtillatione accipitur. Terra mineralis, glarea vulgo der Flußſtein / quam omnia metalla habent, unde	Principia accidentalia ſubſtantiæ.

dum vitrificantur, eam vitri inſtar relinquunt, prout in titulo quinto uberiùs demonſtrabitur. Hæc ergò ſunt quæ ex omnibus corporibus elici & quæ ad duplicia principia eſſentialia nempe & accidentalia eo jure quo ſupra dictum eſt, reduci, eſſentialia autem in duo, oleum nempe & aquam horumque ſpecies ſuperiùs recenſitas, dividi poſſunt; Quatuor ergò ſunt columnæ quibus tanquam fundamentis, ſubſtantia corporum, duabus autem nempe principiis eſſentialibus tanquam pedeſtallo & baſi innititur; ſi quis objiciet, ſe dubitare, utrum recenſitæ ſpecies, vel eorum ſimiles ex corporibus omnibus elici poſſint, is unum vel alterum corpus, quod his principiis duobus eſſentialibus, reliquiſ-

quiſque duobus accidentalibus ſubſtantiæ carere putat ob oculos noſtros ponat, & reſolutionem ſpagyricam ei dare non gravabimur, licet in titulo ſexto & ſeptimo lectori ubique obviam ibit; Porrò ſi quis objiciet plures ſpecies ex corporibus, quàm hîc recenſentur, elici poſſe, reſpondemus diſtinguendum eſſe inter ſimplicitatem & mixtionem principiorum; ſi ſimplicitatem ſpectes, ſanè nihil invenies quod non vel ad oleoſitatem, vel ad aquoſitatem referre poſſis, ſin verò principiorum mixturam attendas, fatemur plurimas ſpecies ex principiis componi poſſe, ut cineres, capita mortua, butyra, croci, flores, vitriola, Mercurii, &c. quæ omnia non ſimplicia ſed mixta ſunt, atque artifici demonſtrabunt, ſe ulterius reſolvi ac dividi poſſe, donec in prædicta ultima ſubſtantiæ principia redacta ſint, ultra quæ ulteriorem ſeparationem, atque ex eâ alias ſpecies aut principia inveniet nemo.

§. 4. *Quæ*

§ 4. *Quæ & quid ſint principia ſubſtantiæ.*

Ex prædictis ſatis quidem liquet, quæ & quid ſint principia ſubſtantiæ, verùm reſtat ut explicemus quo nomine principia hæc inſigniri ſoleant. Dictum eſt principia ſubſtantiæ duplicia, eſſentialia nempe & accidentalia eſſe, de eſſentialibus in ſequenti paragrapho, de accidentalibus autem hoc loco mentio fiet.

Accidentalia ut dixi ſubſtantiæ principia duo ſunt, Terra nempe, & Aqua.

Terra pro fæce, baſi, fundamento, matrice, Aqua autem pro nutrimento, & phlegmate ſumitur. Hæc duo omnibus compoſitis ſe immiſcent, atque rurſus arte inde ſeparantur, hinc omnia corpora terreſtreitates & ſuperfluitates habent; à quibus ſi ſeparentur, ſola remanent principia eſſentialia ſubſtantiæ quæ Chimici eſſentias appellant; Sciendum autem eſt in actu ad generationem, principia accidentalia requiri neceſſariò, ut nempe ſemini matricem & nutri-

mentum præbeant, atque medium unionis ſint, quo Principia eſſentialia uberiùs copulentur & incorporentur accidentalibus à quibus incrementum ac corporeitatem accipiunt majorem, ea ferè ratione, quâ prima materia Ariſtotelicorum.

§. 5. *Quid ſit ſulphur, & ſal in ſpecie.*

Hactenus actum eſt de principiis ſubſtantiæ in genere, modò in ſpecie ea conſiderabimus; de duobus autem principiis eſſentialibus ſubſtantiæ heic agemus, cum de accidentalibus in præcedenti paragrapho actum ſit.

Primum autem eſſentiale ſubſtantiæ principium eſt ſulphur, quo comprehenduntur omnes oleoſitates & pinguedines, omneſque ſpecies in tertio paragrapho hujus tituli oleo adjunctæ, quare autem hæ ſpecies à ſulphure apud Chimicos denominationem ſumant, facilè concipi poteſt, propter pinguedinem & oleoſitatem, ex qua ſulphur conſtat

ſtat id factum eſſe, unde à ſulphure tanquam potiori denominationem ſumpſerunt. Velim ergò ut illi qui ſulphura corporibus ineſſe negant, Chimicorum ſcripta priùs perlegant, atque quid per ſulphur intelligant addiſcant, antequam quid ſtatuant, cujus contrarium experientia monſtrat. Sulphur quoque Chimici variis aliis nominibus denominant, non rarò enim Regem, Marem, Leonem, Buſonem, Ignem naturæ, Axungiam Solis, Solem corporum, lutum ſapientiæ, ſigillum Hermetis, fimum & terram Philoſophorum, oleum incombuſtibile, Mercurium rubeum, plurimiſque aliis vocant nominibus, quibus fixitas aut agglutinatio aliqua denotari poteſt; Sulphuri enim formam, calidum innatum, ſperma, animam, odorem, colorem, ſaporem, fixitatem vel volatilitatem, totamque compagiei cauſam aſſcribunt, neque abſque ratione, prout in ſequentibus titulis experientia demonſtrabitur, hoc hîc notandum erit, quotieſcunque in ſequentibus ſulphuris mentio fiet, totieſcunque

etiam eas ſubintelligendas eſſe ſpecies, quas in præcedentibus ſub ſulphure recenſuimus.

Alterum eſſentiale ſubſtantiæ principium Sal eſt, quo comprehenduntur omnes iſtæ ſpecies in tertio paragrapho hujus tituli ſub aqua recenſitæ; Sciendum autem eſt per vocabulum Sal, nos non intelligere Salem communem aut Salem corporum, ſalſum acidum aut acerbum, linguamque urentem, ille enim ſapor ex admiſto ſuphure venit, à quo abſtrahendum eſt tanquam à forma, cum hîc Sal ut materiam conſideremus; communia enim ſalia, quoque ex materiâ & formâ conſtant, quare prout ſunt talia non pro principiis, ſed miſtis ſunt habenda. Materiam autem Philoſophi Salem vocarunt, quod à formâ ſeparatâ, non rarò in ſua accidentali formâ glaciei aut ſalis inſtar congelata appareat, vel quod Sal in aquam cito ſit reſolubile, aut quod aqua coagulata cenſeatur.

Materiæ huic tribuunt aptitudinem ad recipiendam formam ſulphuris, unde

de materiam, humidum radicale, menſtruum, corpus potentiale, rem omnium formarum capacem, eam vocant, inſuper ei varia tribuunt hieroglyphica nomina, Reginam enim, fœminam, Aquilam, ſerpentem, Aquam cœleſtem, ſputum Lunæ, Clavem, Mercurium Philoſophorum, Aquam vitæ & mortis, ceram cui ſigillum Hermetis imprimitur, Aquam glacialem, pluviam Philoſophicam, fontinam, balneum corporum, acetum acerrimum, ſaponem, vocant, quæ nomina cum pluribus aliis in titulo ſeptimo, §. 1. ſub terminorum reſolutione, explicabuntur. Intellexit ex prædictis procul dubio Lector, quid jam per ſulphur, quid per ſal intelligamus; unde, ſi horum terminorum in ſequentibus mentio fiat, non confundetur, præcognitis epithetis & ſynonymis. Ut autem uberiorem rationem prædictorum Lector habeat, ſequentem annectam diſcurſum: Maxima Philoſophorum pars ſtatuit, omnia ex aquâ eſſe producta, eam autem principio fuiſſe confuſam, cum chaos, atque

ut ſic loquar Alcohol quoddam fuerit, ſeu ut veriùs loquar Alka eſt, materia nempe Saponata, qualiter ex olei & ſalis commixtione oritur. Hæc aqua Chaos omnium rerum vocata fuit, cum potentialiter omnes formas in ſe continuerit, poſtmodum in duas à Deo diviſa fuit partes, nempe in aquam groſſam & tenuem, groſſa fuit oleoſa viſcida, & ſulphurata, tenuis autem ſalſa & mercurialis extitit; groſſam in tres partes generales dividit, ſubtiliorum animalibus, mediocrem vegetabilibus, craſſam autem & fixam metallis ſubſtituit, quæ diviſio, de aqua tenui quoque intelligenda eſt, ea enim etiam triplex exiſtit; triplicem aquam groſſam in quolibet regno ſpecialiter in tot dividit gradus quot ejus regnum continet corpora, horum graduum arte & natura alteratio & commutatio datur, verùm aquæ groſſæ & tenuis unius regni in aliud, nulla datur tranſmutatio, cum ſeparationem & diviſionem hanc Deus confundi non velit, ne artifici in ejus potentiam multum nimis liceat; habent ergo

ſul-

ſulphura regni animalis unam aquam tenuem quam menſtruum vocant, vegetabilia quoque ſulphura, unam habent materiam, aquam pluviam. Metallica ſulphura unam quoque habent materiam aquam nempe Mercurialem, & ſic omnia corpora ex duplicato Mercuriali aquâ conſtant, Mercurialem vocamus, à parte formæ quod ſit viſcida, agglutinans, à parte verò materiæ quod, Mercurii inſtar ignis impatiens, rudis omniumque formarum capax ſit, ne verò hæc dicta nugas eſſe putes, ſcias nobiliſſimam artem ſpagyricam ipſa praxi tibi in omnibus corporibus & regnis juxta eorum conſtitutionem hanc duplicatam aquam exhibituram, ut in ſequentibus, præſertim titulo ſexto & ſeptimo pluribus docebitur, concludimus interea, ſulphur & ſal prima eſſe ſubſtantiæ eſſentialia principia.

Corollaria de Sulphure & Sale.

1. Quæritur an oleum poſſit reperiri abſque ulla aqua? dico quod non, cum

oleum pro materia certam quantitatem aquæ requirat, quæ ſi igne privatur, corrumpitur etiam oleum ut forma, neque enim forma poteſt eſſe abſque materia, idem ſentiendum eſt de aqua, quam nunquam abſque oleo invenies, ſicut materiam nunquam abſque forma, à prædominante autem ſumitur denominatio, & hæc eſt ratio, cur philoſophi non raro materiam pro forma, formam pro materia ſumant, cum quodlibet alterum contineat.

2. An omne oleum & ſulphur aut pinguedo ad formam pertineat? Reſpondeo, quædam ad formam eſſentialiter, quædam accidentaliter neceſſaria eſſe, ad eſſentiam formæ puriſſima ſulphuris pars requiritur, reliquæ craſſiores & minus puræ, accidentaliter ejus incremento & nutrimento inſerviunt, ſic ex ſanguine ſemen fit, ex ſulphure communi ſulphur metallorum, ex pinguedine fimi, roboratur ſemen terræ.

3. Quomodo ſulphur agat in ſalem & è contra?

Reſpondeo ſulphur agit in ſalem agglutinando, aſtringendo & formando, ſal verò agit in ſulphur, diſſolvendo, reducendo, & putrefaciendo, ſal autem cum ſulphure in primo gradu conſtituit aquam viſcoſam, vitriolatam, quæ prima materia Naturæ & artis eſt, oleum enim mediante ſale poteſt uniri aquæ.

TITULUS TERTIUS,

De Principiis Qualitatis, nempe Mercurio, Sulphure & Sale.

Procemium.

MAgna Chimicis Controverſia eſt cum Ariſtotelicis & Galeniſtis, à quibus incertorum principiorum & per conſequentiam falſæ artis arguuntur, eò quod pleriſque videantur ſibi circa definitionem & numerum principiorum contradicere. Aliqui enim ſulphur & ſal, alii Mercurium ſulphur & ſal, alii ſpiritum, animam & corpus, alii phlegma, oleum, ſal & caput mortuum,

pro principiis ſtatuere videntur, ita enim ait Baſilius ſunt tria, duo, unum quæ niſi attendas in vanum laborabis, vulgò.

Seynd zwey und drey/und doch nur eins
Verſtehſtu es nicht/ſo trifſtu keins.

Verùm quâ ratione ſulphur, ſal, phlegma, ſpiritus, oleum, & caput mortuum ſint concilianda, præcedens docet titulus, heic reſtat, ut doceamus quâ ratione tria principia qualitatis à ſubſtantiæ principiis differant, tum quomodo probentur, atque inter ſe conveniant.

§. 1 *De differentia Principiorum Qualitatis, cum principiis ſubſtantiæ.*

Diximus antehâc quid ſit ſubſtantia, & quæ ejus principia ſint, ſulphur nempe & ſal, ex quibus materialiter omnia corpora conſtant, non autem implicat principia hæc certas habere qualitates, eaſque eſſe vel primas vel ſecundas, primæ ſunt, dum ſulphur cum ſale certis gradibus miſcetur, quotquot enim gradibus forma materiam informat, tot ea perficitur, ſiccior atque calidior

dior redditur, quot verò punctis materia prædominatur, tot etiam corpus humidius & frigidius exiſtit, unde gradus quatuor, atque ex his varia exoriuntur temperamenta, quæ ſuas habent manſiones, prima etiam ſexus differentia exinde ortum & cauſam ſumit, quo enim forma validior, hoc etiam perfectior eſt, materiamque perfectius efformat, juxta cujus informationem aut mas aut fœmina naſcitur.

Hæc quoque eſt ratio cur Galenici corpora ex quatuor temperamentis & humoribus conſtare affirment, enimverò ſi multum terræ, vel aquæ, tanquam principiorum accidentalium mixtum ingrediatur, corpus aut fiet melancholicum, frigidum, ſiccum aut pituitoſum humidum, ſin verò multùm ſulphuris vel ſalis tanquam principiorum eſſentialium ſubſtantiam ingrediatur, corpus bilioſum, calidum, aut ſanguineum, ſucculentum evadet, prout ſi ſingula paritatem obſervent, corpus producetur temperatum.

Secundæ principiorum qualitates tres

ſunt, Mercurius nempe, ſulphur & ſal. Duo principia ſubſtantiæ enim, in gradu ſubtiliori poſita, Mercurii nomine inſigniuntur, non quod naturâ aut ſubſtantia Mercurius, ſed quod ob volatilitatem, qualitatis Mercurialis ſint, Mercurius enim qualitatis volatilis eſt planeta.

Eadem duo principia (ſulphur & ſal) ſubſtantiæ, ſi temperata ſunt, ſulphurata ſeu media inter volatilitatem & fixitatem vocantur, ſulphuris autem nomen habent, non quod hic ab eis natura ſulphurata requiratur, ſed quod in medio conſtituta qualitatem ſulphuris imitentur, ſulphuris autem qualitas, inter volatilitatem & fixitatem locum medium obtinet.

Eadem duo principia (ſulphur & ſal) ſubſtantiæ, ſi fixa ſint Salinoſa, ſeu ſalis nomine inſigniuntur, non quod heic ſalis ſpecie deſiderentur, ſed quod qualitatem ſalis habeant, ſali enim plerumque fixitas aſſcribitur.

Ex his liquet non implicare tria principia qualitatis, & duo ſubſtantiæ (quæ etiam

etiam quantitatis principia vocari poſſunt, cum certâ quantitate ex corporibus ſeparari poſſint) principia verò qualitatis, non ſubſtantiâ ſed qualitate quâ ſubſtantia prædita eſt, corporibus ineſſe, unde principia quatuor ſunt, ſi principia primæ qualitatis; tria, ſi ſecundæ; duo ſi ſubſtantiæ principia; unum ſi hæc unita conſideres, ſunt; nullum alteri implicans, modò certâ ratione Philoſophorum ſcripta intelligamus.

§. 2. *Quomodo probetur, eſſe qualitatis Principia, ſeu Principia eſſentialia ſubſtantiæ, nempe ſulphur & ſal, triplici qualitate, Mercuriali, ſulphureâ & ſalſâ, in corporibus reperiri?*

Dixi ante hâc corporibus eſſentialiter unum ſulphur, unum ſal ineſſe, quodlibet autem horum triplicis prædictæ qualitatis eſſe ſequentibus probabo, verùm demonſtratione practica opus eſt, quâ regnum animale primùm aggrediemur; in deſtillatione alicujus cor-

poris animalis, factâ elixatione, atque omnium principiorum ſeparatione, caput mortuum ſuo ſale liberatum & phlegma ante omnia reponendum, tanquam principium accidentale, poſtmodum quod reliquum erit, ſpiritus, olei, ſalis volatilis & fixi nomine inſigniri ſolet. Spiritum ſulphur eſſe ſuperiùs demonſtratum eſt, hunc ergo cum ſale volatili in claſſem Mercurialem ponito, ſpiritus enim ſulphur, Sal volatile, Sal Mercuriale eſt, ob ſubtilitatem & volatilitatem, prout antehâc in definitione principii Mercurialis dictum eſt.

Oleum ſpiritui innatans non abſque aqua pro ſui conſervatione eſt, quam experieris ſi id rectifices, hoc ergo oleum cum aqua in principium qualitatis medium pone, ultimò ſalem fixum elixatum ex capite mortuo habebis, qui ſal guſtu indicabit magnum ſulphuris calorem, & ſulphuream ſubſtantiam in ſe continere, quare ſulphur fixum ſeparabis à ſale fixo, atque ita tertium qualitatis principium, ſal nempe &

ſulphur fixum habebis, totius negotii compendium juxta tria regna in ſequenti ſpectabis ſchemate, ubi tria reperies ſulphura unius tamen ſubſtantiæ, licet triplices ſint qualiates, unde apertè differentia inter qualitatis & ſubſtantiæ principia colligi poteſt, quod & de ſale intelligi debet.

A	1. Spiritus ſanguinis. 2. Spiritus Acetoſellæ. 3. Flores Sulphurei.	Sulph. Mercur.	Mercur.
D	1. Sal ſanguinis volatile. 2. Sal abſinthii volatile. 3. Sal volatile mineral.	Sal Mercur.	
B	1. Oleum ſanguinis. 2. Oleum vini. 3. Sulphur metallicum.	Sulphur medium.	Sulphur.
E	1. Aqua mixta cum oleo ſanguis. 2. Cryſtalli ſalis aceroſellæ. 3. Sal nitroſum metallorum.	Sal medium.	
C	1. Sulphur in ſale fixo animalium. 2. Sulphur in ſale fixo vegetabiliū. 3. Sulphur fixum metallorum.	Sulphur fixum.	Sal.
F	1. Sal fixum animalium. 2. Sal fixum vegetabilium. 3. Sal fixum mineralium.	Sal fixum.	

Ex hoc Syſtemate ſequens promanat Tabula.

Volatile	- Sulphur & Sal	-	Mercuriale
Medium	- Sulphur & Sal	-	Sulphureum
Fixum	- Sulphur & Sal	-	Salſum.

Principia ſubſtantiæ --- Qualitatis
Duo tria
Licet enim recenſeantur
tria ſalia & ſulphura, in
ſubſtantia tamen non niſi
Duo ſunt.

Ex prædicto ſchemate Lector Chimicus, præſertim Practicus facilè colliget, quò Philoſophi, hâc diviſione colliment, ne verò quis imperitus putet, ſpecies in ſchemate recenſitas, obſcuras aut dubias nec pro generali demonſtratione ſufficientes eſſe, ſingulas paucis examinabo, inprimis ſal & ſulphur Mercuriale litera A. & D. in tribus regnis, numeris. 1. 2. 3. inſignitum conſiderabimus: per ſpiritum ſanguinis intelligo optimè rectificatum ſpiritum, ita ut totus

totus quantus igneus ac ſulphureus ſit, hunc autem dari in omnibus corporibus animalibus, factâ deſtillatione & rectificatione, nemo peritus Chimicus inficias ibit, accedit in regno vegetabili ſpiritus vini, qui purum putum ſulphur eſt, prout concepta flamma id ad oculum ponit, huc in circulo vegetabili referri poſſunt, omnes ſpiritus vegetabiles ad ſummum rectificati, qui ardentes vocantur ob ſuam ſulphureitatem, ut verò Lector ſciat unde talium ſpirituum vehementia & fragrantia, celare eum nolo, ſpiritus hos, nil niſi oleum medium rarefactum eſſe, in quod quoque reduci poſſunt, ſicut in ſequenti paragrapho de principiorum qualitatis convenientia demonſtrabitur; Sulphur metallorum quod attinet, id omnibus metallis ineſſe vel ex hoc liquet, quod ſulphureum vaporem omnia in igne ſpirent, ſicut & in mineris, præſertim ſi ſublimatione & elixatione tractentur, optimè verò ſulphur volatile acquiritur ex mineris, nondum igne tractatis, hinc exinde flores ſublimati, leviter in cinna-

brium abeunt, unde verò cinnabrium conſtet, vel primo Chimiæ abecedario notum eſt, quare eorum ignorantiam & temeritatem rideo, qui metallis ſulphura negant ineſſe, cum optimis Philoſophorum dictis, rationi & experientiæ contrarietur, optandum eſſet, ut quilibet ſuam coleret ſpartam, neque ea quæ ignorat, negaret aut contemneret, novi qui ante annum unum vel alterum ne Chri quidem in Chimicis rebus noverunt, modò temerariè omnia negant, quæ in buccam veniunt, prout naſutus autor non Entium item verè Scepticus ille Scriptor ac compilator antiquarum & diu refutatarum objectionum in Chimicos quos Scepticus Scepticos vocat, exempla ſunt, taceo alios, qui utcunque literati nimis maturè manum cum falce alienæ meſſi immittunt, cum in propriâ quod demetant, ſufficienter haberent. Redeamus ad ſal volatile, quod nemo peritus ſpagyricus animalibus ineſſe, negabit, eſt verò aqua ſubtilis congelata, unde etiam leviſſimè fluit ad ignem, ac humiditate reſolvitur. Dices cur

in

in regno vegetabili tam rarò ſal volatile congelatum reperiatur, ſed in forma aquæ (nonnullis impropriè, phlegmatis, cum grave reſiduum phlegma ab aqua volatili ſeu ſale volatili reſoluto differat,) compareat. Dico ſal volatile materiam aſſociabilem & adæquatam eſſe ſulphuri volatili, à quo non niſi multa deſtillatione, nec tamen penitùs ſeparari poteſt, quare ob vicinitatem, non paucas ſubit alterationes à ſulphure, ab eo enim ſi in deſtillatione comburatur, empyreuma accipit, cum itaque ſulphura Mercurialia in regno vegetabili multò ſint calidiora (ſunt enim omnia ardentia, unde ex omni vegetabili Spiritus ardens præparari poteſt,) Salia autem volatilia ſecum conjuncta habeant, mirum non eſt, quin intrinſeco ſulphurum calore ea liquefiant ac reſolvantur, quod & praxis in regno animali confirmat, in quo, ſi ſal quoddam volatile, congelatum aliquoties deſtilletur, ita reſolvitur & attenuatur, ut nunquam poſtea in forma

coagu-

coagulata haberi poſſit, ratio eſt, quod per ignem externum, internus & naturalis ignis ſulphuris latentis in centro ſalis volatilis, (nullum enim abſque altero réperitur quin non characterem alteriùs retineat) adjuvetur, excitetur & augeatur, unde ſal volatile caleſit, reſolvitur, neque unquam congelatur, ob calorem intrinſecum, niſi potentius frigus extrinſecus accedat, ut hyeme cum omnia congelaſcunt, tum enim in ſpiritu vini, rei hujus experientiam videmus, enimverò is ſpiritus, licet non adeò rectificatus ſit, ad mixtam tamen aquam à frigore & congelatione præſervat, cum aqua alia ſine eo ſtatim congelaſceret, & hæc eſt differentia, cur in regno animali ſal volatile coagulatum, in vegetabili verò reſolutum detur, quod, quamvis aliqui phlegma eſſe objicient, non moror, cum ea ſit differentia inter ſal volatile à ſuo ſulphure Mercuriali ſeparatum, puta in quantum poſſibile & naturæ conducibile, quæ inter aquam communem & deſtillatam eſt; hæc ratio quo-

quoque in regno minerali locum habet, ubi ſal volatile liquidum eſt, cum calido ſulphuri conjungitur, ſin minùs, accidit contrarium. Spiritum ſalis, nitri, vitrioli &c. ſulphur volatile eſſe, nemo negabit, cui lingua in ore eſt, quæ ignem hujus ſulphuris experiri queat, taceó quod peritâ manu levi negotio inde ſeparari in quantùm poſſibile, queat, reliquum quod ſpiritui conjunctum eſt, phlegma vulgares vocant, verùm falſo, cum ſeparato ſulphure, coaguletur, atque verum fit ſal volatile, quæ coagulatio accidit ob calidi ſulphurei ſpiritus abſentiam, ut præcedentibus demonſtratum eſt, non ſemel taliter brevi compendio ex ſpiritu vitrioli ſal volatile, ex ſpiritu ſalis communis, inſipidum feci ſal volatile, cum corroſio & vis ſpirituum, ſulphuri Mercuriali inſit, quo ſeparato ex quolibet corroſivo leviſſimi ſaporis ſal fieri poteſt, prout in ſequenti titulo latiùs docebitur. Metallis autem quoque ſal volatile ineſſe probari poteſt, quod in tale reſolvantur, nempe in flores reſolubiles, volatiles, non corriſivos,

quâ

quâ ratione autem tale ſal volatile ab eis eliciatur ex prædictis liquet, nempe ſulphuris Mercurialis, tanquam formæ figentis ſeparatione accedit Baſilii Valentini autoritas, aliorumque mineralogiſtarum, tùm metallicolarum experientia, quæ in mineris probat, ſalem volatilem ad metallorum compoſitionem neceſſarium eſſe, poſſet autem id modus accipiendi paucis hîc doceri, niſi in alium locum hæc praxis reſervata, atque majoris eſſet momenti, ob alium finem, quam ut temerè publici juris fieret; hæc de principio Mercurii, quo aliqui imperitè defendendò, ex omnibus corporibus currentem Mercurium elicere ſatagunt ac promittunt, ſed nugantur, cum ipſum ſulphur minerale, ac Mercurius currens mineralis non pro ſimplici & puro principio ſubſtantiæ haberi queat, magna enim differentia inter Mercurium vulgi & materiam metallorum eſt, cum hæc ſit principium ſimplex, is verò ex ſulphure & ſale, reliquorum corporum inſtar, mixtim conſtet,

ſtet, prout ejus anatomia docet. Sequitur ſuſphur cum ſale literâ B. E. notatum, cujus exempla poſita ſunt, in tribus claſſibus. 1. 2. 3. animali, vegetabili, & minerali; per oleum ſanguinis intelligo, oleum aquæ innatans, ad quod omnes pinguedines aquæ innatantes referri poſſunt, nullum autem corpus animale invenies quod ejusmodi oleum non dèt, quamvis fœteat, ob aduſtibilitatem, in vegetabilibus non item, cum fortioris ſint compoſitionis, unde olea non tàm citò aduruntur, aut rancent, mirandum profectò quod nullum vegetabile reperiatur, quod non in deſtillatione oleum tale medium det, medium autem vocatur cum neque volatile, neque fixum ſit; fixum non eſt, alioquin aquæ non ſupernataret, volatile quoque non exiſtit, alioquin ſpirituum inſtar alembicum tranſcenderet, differt ergò ab oleo volatili & fixo. Qualiter ex lapidibus oleum tale præparetur, docebit ſeptimus titulus, ſcias enim omnia corpora, quæ in calcem redigi poſ-
ſunt,

ſunt, oleum pingue & ardens dare, ſi calx iſta debitè ſeparetur, cùm vulgari etiam calci ſulphur inſit quod lardi inſtar in tigillo conflagrat, ab aliquibus non ſine bono ſucceſſu in mammarum cancro adhibitum. An metalla verò ſulphur medium habeant inquiſitione dignum eſt, ex præcedentibus patet ea ſulphur volatile habere, quod nullum ſit, unde id, vel in floribus, vel in præparatione cinnabrii, vel ſublimatione cum ſale armeniaco aut lixiviis, non elici queat. Metallum ergo tali ſulphure privatum ulterius tractetur, præſertim extractione ſympathicâ, puta per aliquod menſtruum pingue, ut eſt ſpiritus therebinthinæ &c. & videbis illud diverſo colore juxta diverſitatem metallorum tingi, quæ ſanè tinctura à ſulphure venit, cum inſpiſſata nihil ſalſedinis nobis relinquat, ſed ſiccum ſulphur exiſtat, ut enim olea media in regno animali ſubtilia ac valde penetrantia, hinc liquida ſunt, ita in vegetabilibus paululum ſpiſſiora, in metallis verò tanquam corporibus terreſtribus

planè

planè ſicca ſunt, nec aquæ, ob gravitatem & compagem ſuam innatant, ſed ad fundum ſubſidunt, prout in ſulphure antimonii, vitrioli, reliquiſque mineralibus, etiam vulgatis metallis, videre eſt, quæ triplex diverſitas in reliquis qualitatis principiis juxta tria regna quoque locum habet, ubi ſpecies animales ſubtiliores vegetabilibus, hæ verò metallis penetrantiores ſunt.

Reſtat ut de ſale medio agamus; Sæpiùs dictum eſt, per ſalem nos neque communem acris ſaporis, neque materiam ſemper coagulatam intelligere, quod & hoc loco præſumendum eſt, præſertim in regno animali, inquo ſalem medium coagulatum nunquam videbis, ob olei admixti calorem, ſubtilitatem & penetrantiam, ut latiùs in ſale volatili explicatur, aquæ tamen formâ ipſi oleo tenaciſſimè adhæret, prout in rectificatione ejus, praxis demonſtrabit; in regno vegetabili verò in quibusdam, puta pauciori & minùs calido oleo præditis, cryſtallorum inſtar ſola expreſſione herbæ, colatione & ad juſtam conſiſtentiam

tiam evaporatione hunc ſalem invenies, ut in acetoſella &c. videre contingit, ſalem hunc meritò tartareum & nitroſum vocamus, cum vegetabilia juxta ejus quantitatem in acetum abeant, neque ullum ſit acetum quod hoc ſale non abundet, unde, ut dixi, non raro hoc ſal aceti formâ ex corporibus in ipsâ etiam deſtillatione præparatur; hunc autem ſalem medium in metallis dari, nemò equidem capiet, niſi qui ſulphuris aut Mercurii uſum intelligat, quibus tanquam inſtrumentis, non modo ſalia & ſulphura media in metallis elici poſſunt, ſed & vitriola inde fieri, ex quibus leviſſimo negotio vera poſſunt præparari ſalia acida, nitroſa, corpori humano in inflammationibus multùm proficua, prout acetum antimonii reliquarumque minerarum, quod ſubacidum & ſolubile ſal etiam in forma cryſtallorum nobis ob oculos præſtantiſſimum exemplum ponit.

Converto me ad ultimum qualitatis principium, ſulphur nempe & ſal fixum in ſchemate lit. C. & F, ſignatum in tri-

plici

plici regno 1. 2. 3. Salem fixum dari nemo Chimicus negabit, qui caput mortuum alicujus corporis elixabit; per ſalem fixum autem non intelligimus talem fixitatem, quæ ſuis corporibus ſit inconveniens, ut enim antehâc dictum, eſſe certos reſpectus regnorum in craſſitie & groſſitate, ita certi etiam gradus in prædictis regnis ſunt, neque enim animale ſal fixum in ſua fixitate, vegetabile, idque metallicum æquat, quare heic id fixum nominamus quod in ſuo regno & circulo præ reliquis fixum eſt. Eſſe autem hoc ſal quod in corporum cineribus reperitur, reliquis fixius, vel hoc unicum probat, quod non niſi magnâ vi, & quidem ægrè alembicum tranſcendat, cum reliqua ſalia, puta volatile & medium, leviſſimo negotio id præſtent; fixum enim in Chimicis id vocamus, quod ignem non aufugit, quoque diutius eum ſuſtinet, hoc fixius eſſe cenſetur, prout in ſeptimo titulo ſub terminis latiùs explicabitur. In metallis autem talem fixum ſalem dari, vitra, & calces eorum ac vitriola luculen-

tiſſime remonſtrant. Sulphur fixum quod attinet nemo qui naturam ſulphurum ex guſtu ac ſapore igneo in ſalibus cognoſcet, iis præſertim fixis ineſſe negabit; Igneus enim ille acor ſalium non ex naturâ ſalis, ſed admixto ſulphure promanat, unde ſulphura talia quoque fixa nominanda ſunt, cum ſalibus fixis tenaciſſimè adhæreant, eandemque in igne fixitatem ſuſtineant imò in igne eâ augeantur, in metallis verò ſulphura fixa eſſe, vel ſola metallorum vitra aut philiſteæ, ad oculum ponunt, præſertim ſi id fixum ſulphur cum ſale inde extrahatur; in reliquis verò corporibus, cujuslibet corporis calx ignea ſuâ qualitate ſatis indicat quale in ſe ſulphur contineat, nec eſt quod quidam nugentur, qualitates has igne vel aqua corporibus imprimi, de ſulphuribus enim & ſalibus hic mentio ſolum fit, quæ ſi præparatione tantùm fierent, iis mediis deberent procreari, quibus præparatio utitur, quæ ignis & aqua ſunt, igne enim corpora deſtillantur aut calcinantur, aqua verò elixantur, extrahuntur

&

& reſolvuntur; impoſſibile autem eſſe, ut ex igne aqua generetur, ejus contrarietas docet; oleum verò ex igne corporibus communicari impoſſiblius eſt, oleum enim comburitur, ignis etiam oleo, non oleum igne fovetur, quod ſi in corporum calcinatione, ubi in igne tractantur, quis putet, corpora per ignem illam oleoſitatem & ſulphureitatem accepiſſe, is nobis rationem dicat, cur præſuppoſita communicata hæc oleoſitas aut ſulphureitas, in ipſo igne antequam communicetur, non conſumatur, cum ignis alia etiam olea perdat, corrumpat & conſumat, imò ſcire geſtimus, qua ratione ignis oleoſitatem abſque corruptione geſtare poſſit, non quidem inficias imus, ſulphur atque oleum naturâ corporibus inſitum, ab igne extrinſeco, communi elementari foveri, & excitari, non per juxta poſitionem, ſed alterationem, coctionem, majoremque attemperationem.

Aquam quod attinet, non pauci ſunt, qui ſtatuunt, dum corpora per aquam tractantur, exinde aliquam pinguedi-

nem ac ſalſedinem acquirere, cum conſtet quamlibet aquam nonnihil olei & ſalis in ſe geſtare, verùm totum aquæ plauſtrum vix paucas uncias olei, nec multò plus ſalis dabit, cum lixivii cinerum plauſtrum, aliquos ſalis dabit centenarios, quare hæc objectio ſatis calva eſt, tùm etiam non obſtat, quod coagulationem ſalium aliqui naſutuli ringendo mirentur, cùm ambienti frigori potius, quam aquæ aſcribenda ſit; frigus enim rarefactum aërem condenſat, quare corpus, ne detur locus vacui, neceſſariò arctiùs ſe comprimit ac inde congelatur, quod de veris ſalibus intelligendum eſt, de illis nempe, quæ ſuo ſunt privata ſulphure, communia ſalia ex natura ſui ſulphuris coagulata ſunt, tantùm de hoc paragrapho.

§. 3. *Prædicta tria Qualitatum Principia, quas habeant proprietates, & quomodo inter ſe conveniant & alterentur?*

Explicatâ trium prædictorum principiorum naturâ, proprietates conſiderabimus, quas Chimici eis aſſignant; Liquet

quet ex præcedentibus, Chimicos omnia corpora ex ſulphure & ſale conſtare, tanquam ex ſubſtantia, aſſerere, hæc autem ſubſtantiæ principia, triplici qualitate diſtincta eſſe, præcedens paragraphus docuit, modo reſtat ut explicemus quæ proprietas, & quis effectus cuilibet parti aſſignetur, & qua id ratione fiat, tum quomodo prædicta tria principia inter ſe conveniant, alterentur, ac arte tractentur?

Mercurii principio, nempe ſulphuri & ſali Mercuriali, ſubtiliorem colorem, odorem & ſaporem aſcribunt, Mercurium ſpiritum, atque rerum vitam vocant. Subtiliorem colorem Mercuriali principio tribui non immeritò puto, cùm apertè in vegetabilibus eo tranſpirante, optimum colorem evaneſcere præſertim in floribus conſpiciamus. Sanè color in ſulphure Mercuriali conſiſtit, cum eo ceſſante, aut calore alterato ac educto, prædictus color ſtatim ceſſet, non niſi crudiorem poſt ſe relinquens, cùm enim ſulphur Mercuriale ignis impatiens maximè etiam leviſſimo calo-

re alterabile ſit, neceſſe eſt ut color ejus quam maximè etiam alterabilis atque juxta alterationem ſui ſulphuris mutabilis ſit, quæ omnia ſubtiliori rerum colori optimè quadrant; accedit & hoc, quod nullus color reperiatur, cujus ſubjectum non pingue oleoſum, ac aduſtibile ſit. notandum per ſulphur in omnibus attributis ſemper formam, per ſal autem materiam intelligi, unde hoc loco ſubtilioris coloris, materia ſal volatile, forma verò ſulphur volatile eſt. Subtiliorem colorem in animalibus etiam in metallis, (quæ ſingula, ut ſuperiùs demonſtratum eſt, ſulphura continent Mercurialia) dari, experientia monſtrat, præſertim in auro, vitriolo & antimonio, auri enim Mercuriale ſulphur, cum ſubtiliori colore ejusdem, qui flavus eſt, levi negotio extrahi, quod tamen ſulphur cum colore, ex antimonio aut vitriolo rurſus acquirere poteſt, notandum etiam eſt, corporis deſtructionem ob abſtractum ſulphur Mercuriale non ſequi, licet proprietatibus & attributis ſulphuris Mercurialis careat.

Subti-

Subtiliorem odorem Mercuriali principio tribui dictum eſt antehâc, neque abſque ratione, cum corpus privatum ſulphure Mercuriali, omni prorſus, odore ſit deſtitutum, id compertum habemus in floribus, in quibus ſi ſulphur Mercuriale deſtruatur, cum ſubtiliori colore etiam odor ceſſat, nam cum ſulphur Mercuriale, ſulphur rarefactum ſit, penetrantioris cæteris naturæ eſt, quare facile ſpirat, odoremque qui ſulphuri aut oleo tribuitur, ſecum rapit, ſanè omnes odores pro ſubjecto pinguedinem habent, qua calido tempore tranſpirante, intenſius etiam olent; tertiò cur ſaporem ſubtiliorem huic principio tribuant, ex ipſius natura patet; nam cum omnis ſapor ſecundùm gradus igneitatis ſuæ ſpecificetur, facilè colligi poteſt ſubtiliorem ſaporem ſulphuri Mercuriali tanquam igni penetranti ineſſe, quod in vino præ cæteris compertum habemus, cujus penetrantia in linguam, in ſale & ſulphure Mercuriali conſiſtit, iſtis enim ſeparatis, quod reliquum eſt, non vini ſed

vappæ ſaporem præ ſe fert. Hoc loco ſciendum eſt, quid corroſio ſit & cui principio tribuatur; dico corroſionem eſſe ſulphur & ſal nimium rarefactum, volatile, Mercuriale, quod penetrantiâ ſua atque igneâ ſulphureitate, linguam ac corpora adurit & corrodit, hanc autem corroſionis cauſam ſulphur Mercuriale eſſe, ipſa aqua fortis monſtrat, cujus ſulphur Mercuriale, ſi præcipitetur, continuò amittit omnem igneitatem & corroſionem, præcipitatur autem per ſulphuris Mercurialis fixationem, fixatio verò peragitur, per ejuſdem condenſationem, condenſatio fit intrinſecâ refrigeratione, hæc ſalibus, unde lixivium præparatur, atque aquæ forti infunditur, abſolvitur; hoc enim lixivio ſulphur Mercuriale, in puncto figitur, atque aqua fortis amittit omnem corroſionem, unde liquidò conſtat, per corroſionem ſulphur rarefactum fieri, & hæc eſt ratio, cur ex quolibet ſpiritu aut ſulphure Mercuriali, frequenti deſtillatione nimiùm rarefacto, magnum poſſit fieri corroſivum,

pro

pro quo etiam ſpiritus vini tanquam ſulphur Mercuriale vini rarefactum eſt habendum, ex his liquet ſaporem conſtare ex igneitate, hanc verò in ſulphure & ſale volatili exiſtere.

Tandem quod Chimici huic principio ſpiritualitatem & vegetationem aut vitalitatem tribuant, non ineptè faciunt, hoc enim principio abſente, nullam vegetationem dextrè abſolvi, nullam quoque formam perfectè naturæ imprimi, experientia docet; eadem quoque teſtatur, vis formantis non parvam partem huic principio ineſſe, cum ſal volatile, non rarò in deſtillatione corporis unde producitur, ſubtilem materialem repræſentet ideam ac formam, prout inferiùs ſub ſale fixo latiùs docebimus. Pro concluſione ſciendum eſt Chimicos omnes ſpirituum materialium qualitates, puta odorem, colorem, & ſaporem, in ſupremo ſuæ ſubtilitatis gradu huic aſcribere ſulphuri & ſali volatili, cùm reverâ omnis ſpiritus deſtillatus inde conſtet, unde ejus & penetrantia & fragrãtia.

Ad principium ſulphuris me converto,

to, nempe ad ſecundum qualitatis principium, cui reliquum colorem, ſaporem obtuſiorem, ita & odorem tribuunt, principium hoc animam & balſamum ac gluten corporum vocant.

Quod color oleo ſeu ſulphuri medio optimè aſcribatur, non dubitandum eſt, cùm eo ſeparato genuinus & naturalis corporis color ſimul recedat, probant hoc hujus coloris cum ſulphure extractiones, ubi extracto ſulphuri color inhæret, corpus verò unde ſulphur extractum eſt, tali colore privatur, item omnes colores medii à ſulphure ſeparari nequeunt, verùm ei tenaciſſimè adhærent, imò ipſius olei inſtar comburuntur.

Saporem obtuſiorem ſulphuri medio tribuunt, cum aliqualiter condenſatum, nec tàm ſpirituale, rarefactum ac penetrans ſit, prout ſulphur Mercuriale eſt. Unde tantam etiam penetrantiam habere nequit, baſin tamen ac differentiam ſapori præſtat, enim verò juxta commixtionem hujus ſulphuris cum ſuo ſale, varii oriuntur ſapores,

acidi,

acidi, amari, ſalſi, dulces, mixti, ſaporem enim ex ſulphure venire ut antehâc ita in Metallurgiæ meæ tertia parte ſufficientiſſimè demonſtratum eſt, cùm juxta ſulphuris hujus alterationem & colores, odores & ſapores mutentur, ſicut quotidianâ id experientiâ compertum habemus, ubi tractatione ſulphuris diverſos arte floribus colores, ejuſdem verò alteratione, diverſos ſapores cauſamus, eoſque alteramus ac immutamus.

De odore non eſt quod multa faciam verba, cùm clarum ſit omne oleum olere, olet autem quod pars olei rarefacta & volatilis ſit, unde levi compendio omne ſtillatitium oleum rarefieri, ac volatiliſari poteſt, ut ſpiritus inſtar fragrantiſſimè oleat, viciſſim quodlibet ſulphur Mercuriale, digeſtione ſic condenſari poteſt, ut oleum fiat medium, atque aquæ innatet, odor ergò aquæ roſarum non niſi ejus parti olei rarefacti tribuendum eſt, quo condenſato & ſeparato, omnem amittit odorem; hæc quoque ratio eſt, cur roſæ in deſtilla-

tione, tàm parùm dent olei medii, nempe ſtillatitii, aquæ innatantis. Verùm de his in ſequentibus de horùm principiorum alteratione.

Cur principium hoc qualitatis nempe ſulphur medium, animam & balſamum vitæ vocent Chimici, ſufficientem habent rationem, ſicut enim anima, corpus in compage ſua per debitum calidum & humidum fovet & conſervat, ita ſulphur hoc medium tanquam balſamus & mumia, glutine ſuo, totam corporum compagem & ſubſtantiam conſervat. Hoc enim ſulphure reſoluto & diſſipato, tota corporis materia & forma, concidit & corrumpitur: Veritatem hujus experientia monſtrat, hoc enim oleo medio à corporibus ſeparato, tota corporis corruit ſubſtantia & forma, hoc enim eſt ſulphur agglutinans & informans materiam, cujus baſis ſal & ſulphur fixum, cujus erudimentum, ſal & ſulphur Mercuriale eſt;

Ad ultimum qualitatum principium ad Salem me convertam, huic Philoſophi, ultimum coloris, odoris, & ſaporis

poris gradum tribuunt, inſuper corpus vocant.

Ratione coloris, etſi ſalia fixa plerumque diverſum, album nempe colorem habere ſoleant, aut ſi ſulphur eductum ſit, rubeum, atque ita à colore corporis differant, tamen colori Mercuriali & ſulphureo baſin coloris præbent, non ſecus ac color albus, aut cineritius, pictoribus pro fundamento inſerviunt, quibus tanquam principalibus varios colores ſuperpingunt, tandem exornant coloribus ſuperficialibus, quæ omnia in triplici trium principiorum ſulphurum colore, æquè eveniunt, color enim ſulphuris fixi pro baſi, color ſulphuris medii, pro ipſa pictura corporis, color denique ſulphuris Mercurialis, pro ſuperficiali exornatione inſervit, quæ ſanè magna & admiranda plaſtice ac pictura naturæ eſt.

Odorem quod attinet, ſciendum eſt, eum in infimo gradu heic ſubſiſtere, cum enim odor, ſulphur rarefactum, in hoc autem fixo qualitatum principio, ſulphur ſubſtantiale condenſatum ſit,

facile

facile liquet non multum id olere poſſe; Sapore tamen compenſat, quicquid odore negligit, ſulphur enim cum hoc loco, cæteris duobus fixius ſit, non quidem penetrantius ſed reliquis ſulphuribus intenſius & obtuſius ignet, linguamque aſtringit, prout in omnibus ſalibus fixis id experiri guſtu licet.

Corpus denique hoc principium vocant, idque ideò quod animæ, nempe prædicti ſulphuris medii habitaculum & vinculum ſit. Tùm quod corpori ultimam imprimat formam, & conſiſtentiam, unde juxta diverſitatem hujus principii, diverſi corporum habitus, longi, parvi, craſſi, tenues, duri, molles, lævi, aſperi, multifarii denique oriuntur, quare in puncto formæ principium hoc, non parùm cum ſale volatili convenit, cujus eſt primum materiæ imprimere characterem, hujus verò principii eſt eum indurare, perficere & elaborare, ne verò quis putet nos hic abſque autoritate aliorum, huic principio ultimam formam tribuere, addam quæ CL. Vir. D. D. Schrôderus (in Phar-

ma-

macopœæ ſpagyricæ præfatione ſupra ejuſdem quintam partem, nempe Zoologiam) ſibi de hâc re Excellentiſſimum Virum, Joannem Danielem Horſtium, in Academiâ Marpurgenſi Medicinæ Profeſſorem publicum, Epiſtolâ quadam ſcripſiſſe, aſſerit. Tenorem autem Epiſtolæ Horſtianæ, quem prædicto loco citat, huc apponam.

Quod attinet ſuſcitabilem vim formatricem, certè ſæpeque D. Georgius Molterus Med. Wezlar. retulit, non ſemel ſe urticam vidiſſe in aquâ congelatâ.

Mihi eſt ſal Abſinthii, cujus ope, vera loquor, totum Abſinthium tibi ponam ob oculos, quibus & hoc ſubjicit autor, quod certa quadam operatione, ſal abſinthii volatile elevatum, alembici lateribus adhærendo plantam ſuam dilucidè repræſentet, hæc D. Schrôderus loco citato. Confirmat hæc Sennertus, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, atteſtatur itidem Vigenarius Gallus in tractatu Gallico de igne & ſale pag. 262. prædictus D. Schrôder loco

ſupra

ſupra citato ſcribit, ſibi cum Pariſiis degeret, relatum eſſe à gravi Viro Medicinæ Doctore, nomine *Certain*, videlicet ſibi, in maceratione cineris canerorum, tàm perfectorum, quàm imperfectorum in liquore eo natantium, ſimili ratione in aquâ ſtillatitiâ ſpermatis ranarum, ſibi illarum imagines, quondam fuiſſe repræſentatas, præcitatus D. Horſtius aſſerit, quod & Robertus Flud de Fluctibus in ſuis ſcriptis, Illuſtriſſimus Philoſophus D. Dygbi Anglus in diſſertatione ſuâ de rerum vegetatione confirmat; Ego cùm Breſlæ degerem, atque in notitiam Expertiſſimi D. Schefleri venirem, relatum mihi eſt ab eo, quod ſalem fixum habeat, quem ſi in vitro calori exponit, monticulos varios, aliaſque figuras repræſentet; cùm aliquando CC. deſtillarem, in vaſe recipienti, ad latera ſal volatile ſe cumulavit, cornuumque cervi naturaliſſimam repræſentavit ideam, quod autem vis formans & volatili & fixo inſit ſali ac ſulphuri, & in metallurgiæ meæ tertiâ parte, & in aquâ forti clariſſimè

riſſimè demonſtratur, cum in præparatione ſic dictæ arboris Philoſophorum, Mercurium in arboream deducat formam, quæ vis formatrix magnâ ex parte ſulphuri nitri & vitrioli aſcribenda eſt. Hæc & experientiâ, prædictorumque autorum authoritate confirmata, Henricus Meibomius Medicus in præfatione ad corpus glorioſum Spizelii, non tàm glorioſè in dubium revocat, ac tandem negat, verùm cum nullus dubitem, quin affirmantium authoritas, hujus negantis ratione major ſit, non video cur is multis rationibus ad veritatem compelli debeat, qui ab eâ, alienus atque aſymbolus ſtudioſe eſſe deſiderat, dicta interim de hoc paragrapho ſufficiant.

§. 4. *Quâ ratione Qualitatis recenſita principia tria inter ſe conveniant, & quomodo alterentur.*

Primò ſciendum eſt an ſulphura poſſint uniri cum ſale, id eſt, olea cùm aquâ. Reſpondeo affirmando, cum videa-

deamus ſaponem id præſtare, unit enim oleoſa aquoſis, prout omnia alcoliſata hæc faciunt, præſertim ſi olea in liquore alicujus ſalis fixi, aliquamdiu digerantur, ſeu ſi oleum ſtillatitium cum oleo per deliquium digeſtioni committatur: naturam enim ambo acquirunt mediam, ſaponatam ſcilicet, quæ ſe omnibus miſcet aquis, unde varia curioſa arte produci poſſunt. His ergò extra controverſiam poſitis, conſiderabimus an ipſa ſulphura inter ſe commutari poſſint? Abſtrahendum heic eſt, à regnorum diverſis ſulphuribus, neque enim ex ſulphuribus animalibus vegetabilia, aut ex his mineralia, prout Glauber fabulatur, fieri aut arte præparari poſſunt, intelligimus ergò hîc commutationem ſulphurum inter ſe, in ſuo regno, unde hic quæro an ſulphur Mercuriale poſſit fieri ſulphur medium, idque medium tandem, poſſit exiſtere fixum? Dico quod poſſit, & naturaliter & artificialiter hoc contingere, differentia enim volatilitatis, fixitatis & medietatis, in rarefactione, condenſatione,

coctio-

coctione, & temperatura conſiſtit, quæ ars omnia & igne & humiditate præſtare, atque alterare poteſt, unde mirum non eſt, quod ex fixiſſimis quoque ſalibus & ſulphuribus ſpiritus magnâ tamen ignis vehementiâ eliciantur, viciſſim quod omnes ſpiritus ſubtiles, rurſus figi poſſint. Digere ſpiritum vini, vel abſtrahe eum ſuper aliquo ſale & videbis ſulphur ejus Mercuriale tandem in naturam mediam nempe oleoſam abire, quod & de reliquis ſpiritibus intelligendum eſt, verùm magna eſt prudentia & ſcientia, poſſe debito modo cum modeſtiâ & abſque rerum deſtructione, earum principia alterare, cui uſui corporum natura perſcrutanda eſt, quis nempe corporum magnes, quod eorum vinculum, quæ perfectionis & deſtructionis cauſa ſit, his enim benè conſideratis, in rerum ſeparatione mira conſpicies, neque in earum metamorphoſi cauſandâ, quicquam tibi difficile erit, ſed de his in titulo ſexto & ſeptimo latiùs agemus, hoc loco pro concluſione ſciendum eſt, cùm quodlibet prædictorum

trium

trium ſulphurum alterabile ſit in aliud, ſuo tamen in regno, dubitandum non eſſe, ea in corporibus reperiri, eandem rationem cum ſalibus eſſe, egò quidem heic mordicùs non defendam, dari actualiter hæc tria principia in omnibus corporibus, hoc tamen firmiter concludo, quod principium ſulphuris ſubſtantiæ reperiatur in omnibus corporibus, quodque his tribus gradibus alterabile ſit, plura in Corollariis. Quâ ratione ſapores, odores, colores, reliquaque corporum accidentia, volatilitas puta & fixitas, gravitas item & levitas, forma denique corporum per hæc qualitatum tria principia, Mercurium nempe ſulphur & ſal alterari ac immutari, deſtrui & perfici poſſint, partim explicat metallurgiæ meæ pars tertia, non paucis autem titulus quartus, ſextus & ſeptimus exponunt.

§. 5. *Cui uſui cognitio Trium Principiorum qualitatis inſerviat?*

Reſp. Duplici, Phyſico & Medico.

Phy-

Phyſico trium horum principiorum notitia inſervit, ut corporum compagem intelligat, eamque debitè reſolvere ac coagulare, imò ſi lubet immutare ſciat, is enim finis nobiliſſimæ iſtius ſcientiæ ſpagyricæ eſt, unde etiam nomen à græco Σπείρω, *ſeparo*, ſortita eſt. Objicies facilè eſſe negotium corpora ſolvere, deſtruere & alterare, cum ea ipſa proprio motu id faciant; dico contrarium, imò difficillimum eſſe, cum corporis incremento & perfectione, id reſolvere, purgare, ac denuò dextrè conjungere, atque hunc totum laborem cum utilitate abſolvere, ſunt multi ciniflones, multi agyrtæ, ſophiſtæ, carbonarii, multi denique naturalium corporum perditores, carnifices non anatomici aut veri ſpagyrici, qui corpora juxta ſua principia disjungere, eaque rurſus juxta naturæ leges conjungere ſciunt, multi inquam tales reperiuntur, verùm quam ab hâc ſcientia, ejuſdemque principiorum cognitione alieni ſint, eorum exhibent opera, ex quibus eos cognoſcetis, ex iſtis nempe fructibus, quos corpora il-

lorum

lorum Machærione tractata, reportant, atque ob oculos ponunt, multos reperies doctos Phyſicos juxta Ariſtotelicos, qui infinitas rerum ſciunt aut fingunt cauſas, quâ tamen ratione corpus debitè reſolvere, putreſcere, fermentare, coagulare, purgare, fixare, volatiliſare, exaltare, perficere, denique juxta naturæ leges tractare debeant, prorſus ignorant, atque ad talia obmuteſcunt, cùm in Ariſtotelis Phyſicâ tale nec quicquam reperiatur, ſolum enim Ariſtotelem ſapuiſſe ejuſmodi Philoſophaſtri putant; unde quæ ibi non reperiuntur, contemnunt, pudet enim illos ſcire id, quod eorum Magiſter neſcivit, ego ſanè cenſerem ut Ariſtotelis Phyſicæ adjungeretur doctrina de rerum ſeparatione & conjunctione, neque flocci penderetur illa Phyſices pars, quæ omnium rerum artificialium, ac curioſarum operationum Phyſicarum baſis ac fundamentum eſt.

Medicinæ quidem omnium maximè ſpagyrices fundamenta inſerviunt, qui enim in corpore noſtro reperiuntur

mor-

morbi, ex ſanguinis reliquorumque humorum corruptione maximè oriuntur, verùm, unde quis corruptionem debitè intelliget, niſi ejus ſubjecti ſubſtantiam cognoſcat? Omnes humores, ipſam carnem, oſſiumque ſubſtantiam ex prædictis ſubſtantiæ & qualitatum principiis, ſulphure nempe & ſale conſtare Vulcanus Anatomus docet, ex horum principiorum alteratione variæ ac periculoſæ in corpore humano mutationes ac corruptiones oriuntur, quas corrigere profectò nemo dextrè poteſt, niſi qui prima corporum materialia noverit principia, eorumque ſciat permutare accidentia. Solis enim nominibus æger non curatur, nec ſola nomina morborum, ægro cauſæ morborum exiſtunt. Loquantur multi de inflammationibus, multi de putredine ſanguinis, de intemperie cerebri &c. Sed unde tales cauſæ oriantur, quamvis varia obtrudant ac accuſent, non tamen acu tangunt, taceo, quod ea quæ ignorant tandem imaginariæ cuidam occultæ qualitati tribuant; verùm ut principio-

E rum

rum Chimicorum antehac recenſitorum uſum in re Medica explicem, & morbos & medicamenta juxta principia Chimica reſolvam, ſciendum eſt Chimicos curare per ſimilia & contraria;

Per ſimilia, dum morbus Mercurialis curari debet per principium Mercuriale, neque enim fixa conducunt volatilibus, aut volatilia fixis, prout ex rerum ſolutione patet, unde tota medendi methodus juxta Chimicos deſumpta eſt.

Per contraria curamus, dum principio ſubſtantiæ opponitur contrarium, ut ſi morbus ſit Mercurialis ſulphureus, curari debet per medicamentum Mercuriale ſalſum, hæc enim ratio & experientia dictitant, faciendum eſſe temperamentum medicamenti, cum morbi causâ, nam cum Methodus medendi duplex ſit, apheretica & proſthetica, i. e. auferens & addens, auferens autem evacuatione cauſam morbi tollat, addens verò cauſæ morbi contrarium addendo, morbum temperet, atque ex causâ morbi nutrimentum faciat: humo-

mores enim juxta Galenicos tùm peccant, cùm extra temperamentum ſunt conſtituti, atque alterati: facilè colligi poteſt quæ methodus naturæ convenientior ſit, nam ſi id quod evacuare ſtudemus illâ parte temperaremus, quâ excedit & peccat, morbi ſanè cauſam in alimentum verteremus, corpusque aleremus, quod evacuationibus debilitamus. Plethoram quam quis hîc objicere poſſet, & jejunium, & moderatum attenuat exercitium; novi ego præſtantiſſimos Medicos, qui periculoſos quoſque morbos ſola attemperatione curant, neque corpus evacuationibus emaciant, prout communibus Galeniſtis nihil tritius eſt; neque enim ſe Medicos eſſe putant, niſi purgantia præſcribant, quæſo, quid curatis? Quid evacuatis, quod corpori humano non conveniens eſſe putatis, ſanguinem, bilem atram flavam, pituitam? Nam cur hi humores peccant, ut eliminationem mereantur? Dices vel qualitate vel quantitate, verùm ſi quantitate, mirùm mihi videtur, naturam tam cupidam

eſſe, ut plura appetat, quam quibus indigeat, aut quæ poſſit ſecernere, cùm herclè malè nobiſcum actum ſit, qui tot purgationibus id evacuare cogimur, quod natura noſtra pro nutrimento appetit, taceo, ſi evacuatione opus ſit, multas dari alias leviores evacuandi vias, quàm ut neceſſe ſit naturam irritare. Tùm ſi qualitate humores peccant, quæſo quali? Corruptione, alteratione, inflammatione, aut alio exceſſu? Sed quid eſt corruptio, inflammatio? nonne exceſſus temperamenti? Ita quidem, quare humorem taliter peccantem temperare potiùs quàm evacuare deberetis, cum non ſuâ ſubſtantia, ſed qualitate peccet, temperatus enim non peccat ſed corpus nutrire coadjuvat. Sin autem corruptum evacuatione curare intenditis, neceſſe ſanè eſt, ut ad ultimam uſque eum evacuetis guttam, quæ ejuſdem corruptionis cum toto ſuo eſt, nec obſtat per abſtractionem aut diminutionem corrupti humoris reliquum corrigi, corpus quidem ægrum in quantitate corrupti humoris habebit minùs,

quod

quod tamen reliquum humoris in corpore eſt, corruptione non privatum aut intrinſecè correctum eſt. Multùm conduceret, ut rarefactionem & condenſationem humorum benè intelligeremus, multis certè corruptionibus obviam ire poſſemus, illa enim talium corruptionum non poſtrema cauſa eſt, cum humores inde ebulliant, aut nimiùm conſtringantur. Verùm redeamus ad noſtra principia, in quæ morbos dividemus.

Mercuriales morbi ſunt duplices, juxta duplex ſubſtantiæ Mercurialis principium ſulphurei nempe & ſalſi, Morbi Mercuriales ſulphurei ſunt omnes inflammationes ſubtiles acutæ, corporis, cerebri præſertim & ſanguinis non abſque malignitate; corrumpitur autem in his morbis, ſulphur Mercuriale ſanguinis reliquorumque humorum ſanguini commixtorum, quæ corruptio ex nimiâ rarefactione inde ejuſdem inflammatione exoritur, cauſas tamen habet varias procatharcticas; hoc ſulphur Mercuriale extra ſuum temperamentum conſtitutum, agit in ſuum

ſal homogeneum, nempe volatile, tanquam forma in materiam, donec eam, ac tandem reliqua corrumpat principia, totum enim penetrat corpus, furit in maſſam ſanguinis, cerebrum, ſpirituſque animales interturbans, tandemque calorem naturalem ſuffocans, hæc ergo morbi cauſa citius & jucundius curari nequit, quam per contrarium, nempè per ſal volatile, eo enim tanquam materia frigida, tamen etiam penetrante, ſulphur hoc rarefactum condenſatur, aſtringitur, & in temperamentum reducitur. Quare uſus ſalium volatilium hoc loco ad miraculum uſque conducit, imò apud ipſos Galeniſtas in uſu eſt, ſimili in caſu; quamvis enim ſudorem pellat, non tamen ideo corpori impedimento eſt, verum id libèrat ac temperat, cauſam ſudoris hujus vide in meis ſcriptis loco alio, curamus ergo hunc morbum per ſimile principium qualitatis nempe Mercuriale, ſed per diverſum ſubſtantiæ, nempe ſulphur temperamus per ſalem, oleum per aquam, ſimilitudo enim principiorum ratione

ope-

operationis, diverſitas verò ob temperamentum requiritur, nam ſi quis ægro tali ſulphure Mercuriali excedente affecto ſimile vellet propinare principium ſubſtantiæ ſulphureum nempe, puta ſpiritum vini, aut ſimilem, næ ille oleum igni affunderet, quare naturam temperamentum quærere vel hoc ſolum exemplum, tùm & ipſa ratio dictitat, cujus principii medicamentum ſit quærendum. Eadem ratio eſt, cum exceſſu ſalis volatilis, ſeu Mercurialis: Peccat autem quantitate & qualitate, hâc quidem, dùm incraſſatur aut nimiùm ſubtiliſatur ac inquinatur, illâ verò, dùm ſulphur mercuriale deficit, ſic enim ſal volatile augetur: utroque modo multùm damni ægro affert, cum enim principium hoc Mercuriale ſedes quaſi ſpirituum vitalium ac animalium ſit, facile tales inde afficiuntur, unde vertigines, cerebri frigidæ intemperies, epilepſiæ, ac lipothymiæ cordiſque defectiones oriuntur, has autem affectiones ſulphure Mercuriali in qualitatibus tertiis convenienti feliciſſimè curari & experien-

tia & ratio dictitat, fragrantes enim ſpiritus cerebrum & cor corroborare, ſpiritusque vitales confortare, præſertim cerebrum, nemo peritus Medicus negabit, ratio autem accedit, cum enim peccet ſal Mercuriale, per contrarium, ſulphur nempe, temperari debet, magna quoque ſulphurum Mercurialium eſt penetrantia, quod in dentibus humanis conſpicimus, qui à ſulphure Mercuriali non levem ſubeunt viciſſitudinem cum ab eo inquinentur ac tingantur, ex ipſis etiam Medicamentis Mercurialibus liquet, quæ ſubtilitate ſuâ totum penetrant corpus; ſunt autem Medicamenta Mercurialia à parte ſalis volatilis omnes ſubtiles aquoſitates, à parte ſulphuris omnes rectificati ſpiritus, mixta autem ſunt communia. ſalia volatilia, ea enim ob ſaporem, admixtum quoque ſulphur habent.

Jam morbos accedamus qui ex ſulphure ac ſale medio proficiſcuntur; ſunt autem vel ex ſulphuris reſolutione, aut ex ejus coagulatione nimiâ, ut enim morbi Mercuriales partes nobiliores &

ſubti-

ſubtiliores, ita hi juxta ſuum principium mediam plerumque afficiunt partem, tùm quoque ex præcedentibus notum eſt, totam corporis ſubſtantiam ac compagem ex ſulphure medio tanquam glutine conſtare, unde eo reſoluto periculoſi oriuntur morbi, corruptiones, ultra denique ſolutiones continui; putredines, colliquationes, defluxiones, ex nimiâ verò ejus incraſſatione obſtructiones oriuntur, omne enim ſulphureum mucoſum ac viſcidum eſt, prout excretiones & ſputa in corpore humano id ſatis docent, hi ergò morbi qui ex ſulphuris reſolutione proficiſcuntur, curantur ejuſdem agglutinatione, quo loco oleoſa balſama reliquaque ſulphura media agglutinantia, nempe olea ſtillatitia primum locum obtinent, qui verò morbi ex ſulphurum nimia incraſſatione oriuntur, per ſalem medium reſolvuntur, quod in corporibus abundantiſſimè reperitur, ſal enim tale tartareum ac nitroſum eſt, hinc incidit, atque abſtergit, unde ejuſmodi ſalibus mediis omnis generis ſputa viſcida, mu-

cores ac obſtructiones referuntur, reperiri autem ſulphur tale medium in homine ejuſmodi obſtructionibus obnoxio, vel ſola ſanguinis anatomia monſtrat, ſanguis enim exiccatus, limi inſtar indureſcit, atque igni inſperſus lardo quam ſimillimè urit atque conflagrat, quod ſanè non faceret, niſi ſubſtantiæ eſſet oleoſæ. Bilem ſi exicces reperies plus ſale abundare, quam oleo, id tamen quod ei ineſt, non tam glutinans exiſtit, prout id quod in ſanguine eſt, de quo antehâc diximus, unde liquet quis bilis uſus ſit, nempe reſolvere, abſtergere, ut inferius latiùs dicetur.

Morbos ſalſos quod attinet, qui ex principio ſalis & ſulphuris fixi oriuntur, moleſtiores ſunt reliquis; nam cùm ſubjectum habeant, quo vel ſolo exiſtente in corpore, homo ſe ægrè habeat, facillimè colligi poteſt, quantum cauſent dolorem, ſi exceſſu etiam ſuæ qualitatis peccent. Ut enim juxta tria regna triplicia ſunt corpora, ita triplices habent compoſitiones, fixioris compagis metalla, mediocris vegetabilia, minimæ &

levіſ-

leviſſimæ ſtructuræ animalia ſunt; unde ſequitur, prout etiam ipſa docet anatomia ſpagyrica, metalla fixi ſalis & ſulphuris quàm plurimum, vegetabilia non adeò multùm, animalia autem omnium minimam quantitatem habere: quare animalia à fixis ſalibus & ſulphuribus etiam abhorrent, unde compertum habemus, eorum naturam hoc principium reſpuere, atque per hypercatharſin rejicere, & hæc eſt ratio cur Galenici ſalia fixa diuretica vocent, aut urinam pellere putent, cùm natura talia ſalia fixa reſpuat atque per ipſam urinam ſecernat, idem facit cum ſulphure & ſale fixo antimonii, nempe quod vitro ejus ineſt atque vino elixatur, hoc enim per vomitum tanquam corpori humano heterogeneum, ac humanis conſtitutivis inconveniens excernit, idem ſentiendum eſt de ſale fixo vitrioli, ex quibus omnibus liquet naturam animalem à ſulphure & ſale fixo abhorrere, cùm & illa per excrementa tàm urinæ quam alvi excernat, unde ab ipſis Galeniſtis, quo ſimilia excrementa gra-

viora, hocque ſulphure & ſale fixo magis repleta ſunt, homo excernens ſanior judicatur, cùm enim, ut in præcedentibus demonſtratum eſt, in omni corpore tria prædicta qualitatis ſint principia, in ipſo etiam homine reperiantur, neceſſe eſt ut cibo & potu conſerventur, cibi itaque cum potu, non niſi in corpore humano & quidem primum in ventriculo, mediante elixatione hæc principia ſuppeditant, ſeparari autem ex cibis debent, quæ corpori humano conducunt, reliqua excernenda: conducunt autem principium Mercuriale & medium, quare cauſa elixans ſic diſpoſita eſſe debet, ut ſal & ſulphur fixum intactum relinquat, quod faciet, ſi ſimilis cum ſolvendo erit naturæ, unde potus, qui in ventriculo, bile, tanquam ſapone inficitur, lixivium Mercuriale & ſulphureum præſtat, quo ex cibis elixatur, quicquid ad conſervationem & nutritionem principiorum in corpore humano requiritur, elixatum ergò ſeu Chylus Mercurialis & ſulphureus eſt, prout de hâc re alibi à me clarè

ad-

adducuntur demonſtrationes & experientiæ. His præpoſitis, ſciendum eſt, magnam partem boni alimenti, hoc in lixivio ſitam eſſe, id enim ſi virtute ſua deficiat, parùm nimis elixat, omnemque oleoſitatem ſeu ſulphureitatem relinquit inſolutam, aqua enim ſapone infecta, oleoſas tollit maculas, quod ſine ſapone non præſtat, & hæc eſt ratio cur ſale & oleo aut butyro ad omnes cibos indigeamus, nempe ut lixivium in ventriculo corroboretur, accidit ergò, ut dixi, non rarò, ut lixivium hoc ſtomachale (ideò ſic voco, à ſimili lixivii communis operatione, ut enim lixivium ſalſa, acida, dulcia, oleoſa, aquoſa omniaque reſolvit, ita lixivium hoc ſtomachale, omnes, quibuſcunque veſcimur, cibos, caſeum nempe, carnes, butyrum, ſalſa, acida, dulcia, &c. omnia denique quæ etiam fermentationem impediunt, reſolvit) aut impediatur, aut nimiùm promoveatur. Impeditur verò, omnibus aquoſis, unde aquæ nimiùm uſus bonam elixationem & per conſequentiam, bonam digeſtionem

impedit, ſequitur inde totius corporis cacochymia, ventris dolor, tormina, cruditates, ſudores, ſcabies, variæque putredines, ſolutiones, colliquationes. Viciſſim promovetur nimiùm bilis, atque per eam lixivium ſtomachale perque id elixatio, rebus omnibus nimiùm ſalſis, nimiùm oleoſis, unde vina calidiora bonam digeſtionem cauſant, modicè ſumpta, immodicè verò nimiùm elixant, quod & de aromatibus & nimiùm ſalſis aut conditis intelligendum eſt, à quorum uſu abſtinendum, cum periculoſi ex nimiâ elixatione morbi oriantur. Dùm enim elixatio talis nimia eſt, præter ſulphur & ſal Mercuriale ac ſulphureum, nempe medium, etiam ſalſum ſcilicet fixum elixat, unde ſulphur & ſal fixum ex cibis extrahitur atque chylo communicatur, cum excerni deberet, quare chylus taliter ſulphureus & ſalſus ab excrementis in inteſtinis ſeparatus, hepar tanquam transcolatorium petit, excrementa autem alvi toſta ac ſiccâ fiunt, urina verò tenuis evadit, ſi nempe ſulphur & ſal fixum ex

cibis ob nimiam elixationem chylo communicatum, ab hepate non ſeparetur, ſed libero tranſitu cordi communicetur, ubi ſanguinis induit naturam cui ſalſum hunc & ſulphureum imprimit characterem, unde multæ corporis dolent partes, cum enim ejus partes nervi, & articuli, reliquaque interiora viſcera, ſanguine foveantur & nutriantur, magnâ cum moleſtiâ ejus ſalſedine & ſulphureitate fixâ afficiuntur, è contra, ſi tale ſulphur & ſal in chylo ab hepate ſeparetur, ſanguis quidem eo non coinquinabitur, verum renes & veſica non parum inde afficientur, præſertim ſi ſulphur quantitate ſalem excedat, tum enim hoc ſulphur fixum coagulat ſuum ſalem, unde arena, ſabulus lapilli, ac calculi, ſicuti in ſanguine & articulis tophos generat, quare dico ortum podagræ primarium, ventriculum ob immodicam elixationem, ſecundarium autem in malè affecto hepate eſſe, quo ſeparandum ſulphur & ſal non ſecernitur, atque ita unam eandemque originem podagræ & calculi eſſe, ſolâ tantùm

tùm hepatis officinâ diſtinctam, quâ materia vel in ſanguinem, vel in veſicam tranſit aut remittitur. Vitandi ergo his ſunt omnes cibi, multo ſale & ſulphure fixo tanquam ſuis calcibus præditi, vitanda etiam vina ſulphurata & fixo ſale plena, quæ 'calcata vocari ſolent, prout in Gallia reperiuntur: unde illic locorum non pauci aut calculo aut podagra laborant. Vitandi quoque ſunt omnes affectus, quibus bilis irritatur ut in ventriculum ſe effundat potumque ibi contentum inficiat, accedunt alia quæ ventriculum ab ejuſmodi immodicâ elixatione præſervant, imò quæ aut coagulatos tophos, etiam lapillos & ſabulum reſolvunt, verùm de cauſâ hujus ſolutionis, in ſexto titulo agetur latiùs. Hoc loco non eſt mei intenti Medicinam Chimicam ſcribere, cùm id alibi in Tractatu de corporum Magnetiſmo abundanter faciam, potuiſſem alioquin hoc loco plurima addere experimenta, multaſque rationes quibus hæc dicta probantur & ſtabiliuntur, ſed illa in ſuum ſunt reſervan-

da locum; ſufficiat hîc tanquam in prodromo aut ſpeculo multarum abſtruſarum rerum, multorum morborum & dextrè appropriatorum medicamentorum, indicationes, cauſas, ac vias, ad multa alia inveſtiganda, detectas ac expoſitas eſſe, alio loco Deo volente plura.

Sed hîc mihi concludenti hunc paragraphum obgannire quendam, ut puto Galeni aſſeclam ſcævolam non ambidextrum, qui in unius Magiſtri verba ſaltum juravit audio, in hunc ferè modum. Vera quidem quæ hactenus dicta & probabilia, verùm ejus ergò non opus eſſe ut novis nominibus atque inconſuetis, res denominentur, cum ridiculum ſit abſque neceſſitate antiqua nomina immutare, atque rebus Mercurium, ſulphur & ſal in cognomentum ſumere. Reſpondeo denominationem debere rei eſſe convenientem, utrum autem ſulphur, & ſal, tum Mercurius, ſulphur & ſal, juxta ſubſtantiam & qualitates rerum eis magis aut minùs, quam hactenus uſitati Galenici

ter-

termini conveniant, quilibet judex eſto, ſanè ex definitione aut denominatione Chimica alicujus morbi aut medicamenti, uno intuitu, rei natura, ſubſtantia, morbus, accidens, ac cura & Medicamentum detegitur: cujus ſequens tabula teſtis ſit. De cætero ſciendum eſt, hos terminos non novos ſed ipſo Galeno antiquiores eſſe, prout id in ſeptimo titulo ſub paragrapho primo de terminis ad oculum demonſtrabitur, quod autem non æque ac Ariſtotelici vigeant, atque in omnium ore ſint; ut cholera, ſanguis, melancholia, pituita, &c. ratio eſt, quod Chimiæ ſtudium non tam vulgare aut prophanum ſit, cujus & termini & materiæ omnibus philoſophaſtris noti ſint.

Tabula pro morbis & medicamentis cognoſcendis, combinandis ac Chimicè definiendis.

Morbi		Medicamenta.
Mercuriales	- - -	Mercurialia
Sulphurei	- - - -	Salſa
Salſi	- - - - - - -	Sulphurea
Sulphurei. ſc.medii		Sulphurea ſc.media
Sulphurei	- - - -	Salſa
Salſi	- - - - - -	Sulphurea
Salſi ſc. fixi	- - - -	Salſa.

Sulphurei - - - Salſa
Salſi - - - - - Sulphurea.

Hi morbi curantur per hæc Medicamenta.

Hæc paucula ſufficiant de uſu cognitionis trium qualitatis principiorum in re medicâ, alio loco recenſebimus ſpecialiter morbos cum ſuis appropriatis medicamentis, juxta tabulam præfixam; cujus ratio eſt, ut morbi curentur per ſimilia qualitatum, per contraria verò ſubſtantiæ principia, ſic morbus Mercurialis curatur per principium Mercuriale, ſulphureus verò Mer-

Mercurialis, per Medicamentum Mercuriale ſalſum, & ſic in reliquis.

§. 6. *De Principiorum Qualitatibus Tertiis.*

In præcedentibus, dictum eſt principia ſubſtantiæ juxta ſuam conjunctionem quatuor temperamenta & quatuor complexiones cauſare, deinde juxta triplicitatem principiorum, Mercurij nempe, ſulphuris & ſalis, tres præcipuas, varias verò alias in accidentibus qualitates cauſari, puta, ratione coloris, odoris, ſaporis, compagis, corporalitatis, volatilitatis, fixitatis, &c. Modò reſtat ut conſideremus qualitates tertias, præcedentes enim ſecundas vocamus, tertiæ autem reperiuntur in prædictis primis & ſecundis, in quibus certas ſibi manſiones & gradus vel manifeſtarum vel occultarum qualitatum, juxta à Deo ſibi implantatam naturam conſtituunt; cognoſci autem ut plurimum ex qualitatibus primis ac ſecundis, unde originem trahunt, poſſunt. Nam

juxta principia ſubſtantiæ ſulphurea plerumque ſunt ſarcotica conglutinantia, vulneraria, cicatricem inducentia, &c.

Salſa verò Emollientia, Ora vaſorum dilatantia, laxantia, &c.

Deinde juxta principia qualitatis vel huic vel alii tribuuntur membro & corporis parti, ut in præcedentibus explicui, Mercurialia enim in genere capiti tribuuntur, tùm eadem, juxta ſuæ ſubſtantiæ principia, ſi ſulphurea exiſtunt ſunt Anodyna, attenuantia, rarefacientia, diſcutientia, corrodentia, &c. Si Mercurialia ſalſa ſunt, aſtringentia, repellentia, incraſſantia, Hypnotica, &c. exiſtunt.

Eodem modo & reliqua principia ſuas habent facultates, in iiſque certos gradus, prout ſuo loco hæc omnia fuſiùs explicabuntur, nunc reſtat, ut pro concluſione hujus tituli aliqua explicemus dubia.

Corol-

Corollaria ad Titulum Tertium.

I.

An tria principia qualitatum, Sal, Sulphur & Mercurius in omnibus corporibus reperiantur, & an inde educi poſſint?

Reſp. Diſtinguendum eſſe inter ipſa corpora & inter ejus partes, ſulphura enim, axungiæ & pinguedines in hæc principia reduci nequeunt, cum non ſint integrum corpus, ſed tantùm ejus pars, ſic multæ reperiuntur ſpecies Metallicæ, quæ tota metallica corpora non ſunt, ſed tantùm aut metallorum excrementa, aut eorum nutrimenta, ſimili ratione lapides reperiuntur, qui neque totaliter minerales, neque alia perfecta corpora ſed tantùm eorum partes induratæ exiſtunt, ex quibus prædicta tria principia urgeri non debent, quamvis habito uno, arte id facile in reliqua duo commutari poſſit.

Corpora ipſa quod attinet, alia ſunt per-

perfecta, alia minùs perfecta, ex his levi negotio principia eliciuntur, ex illis verò difficilius, præſertim ſulphur medium tanquam compagis anima educitur.

2.

An ex capite mortuo & phlegmate eadem tria principia præparari poſſint?

Dico caput Mortuum vel phlegma prout in communi ſumitur, multâ ex parte in hæc reduci poſſe principia, uberiori calcinatione & deſtillatione. Sin verò prædictum caput mortuum & phlegma ſtrictè ſupponamus, qualicunque etiam tractatione, aliqua particulâ ob oculos cadet.

3.

Cur tria ſint qualitatis principia, Sal, ſulphur & Mercurius;

Reſp. Sic Deo & Naturæ placuit, ut ſubtilius involveretur mediocri, hoc verò corpore tegeretur, taliter enim, unum quodlibet vinculum eſt alterius, neque uno vacillante tota corruit maſſa, fovetur ergò unum ab altero, unumque alterius matrix eſt.

4. Ad

4.

Ad quodnam principium referenda ſint, Sulphur, Mercurius, ſal, communia.

Reſp. Mercurius communis purum principium non eſt, ſed corpus mixtum exiſtit, conſtans ex ſulphure & ſale tanquam ſubſtantiæ principiis, quæ in principia qualitatis reſolvi poſſunt, quamvis ſulphure & ſale fixo careat, ſubſtantiæ enim principia, nondum bene permixta aut concocta in eo ſunt, unde varia & ſulphura & ſalia appetit, prout in præparatione cinnabrii videre eſt, ubi ſulphuri unitur atque alembicum cum eo petit, unde cinnabriun nominatur, eâdem ratione in ſublimatione cum vitriolo & ſale, ſalem attrahit, ejusque ſe veſtit figurâ, atque ſublimatum vocatur. Hinc clare liquet, Mercurium ſulphur & ſal deſiderare, pro ſua coagulatione. Multa etiam ſalia ſunt & ſulphura per quæ accidentaliter coagulatur, cum tamen talia coagulantia ejus naturæ non ſint, cum ergo Argentum vivum ex ſulphure & ſale volatili

latili ac medio, quod ſatis probari poteſt conſtet, concludendum illud eſſe corpus imperfectum, & hinc non purum ac ſeparatum principium.

Sulphur commune, ad puritatem principii ſulphuris, propiùs accedit, acidum tamen liquorem, terreſtreitatem inſuper, etiam aliquid ſalis fixi continet, unde purum ſulphuris principium nominari nequit.

Sal commune omnium, minimè pro puro & abſtracto ſubſtantiæ principio habendum eſt, cum triplices in ſe oleitates, tot etiam aquoſitates contineat, prout ejus anatomia demonſtrat;

Cur autem Philoſophi à prædictis tribus corporibus denominationem ſuorum principiorum ſumſerint, ab eorum natura, quam principia aliqualiter imitantur, cauſam nacti ſunt, ſicut in præcedentibus plurimis expoſitum eſt.

TITULUS QUARTUS,

De Quatuor Elementis Chimicè ſumptis, nempe igne, aëre, aqua & terra.

Proœmium.

EGimus hactenus de principiis, eorumque cognitione juxta Chimicos, nunc ordo vocat, ut elementa conſideremus. Miſſas hic facio theorias Ariſtotelicorum de elementis, ut ſunt vel corpora ſimplicia, vel ut ſunt principia miſtorum, denique quomodo adinvicem agant, patiantur, miſceanturque. Hoc loco Chimicis ſcribo, & quidem Chimicè, neque enim ſi aliter ſcriberem, aut aliis terminis uterer, me intelligerent. Quare omiſſis Ariſtotelicorum controverſiis de elementis, hoc loco generaliter & ſpecialiter, quæ praxi Chimicæ inſerviunt, pro compendio & chartæ anguſtia diſſeram.

§. I. *Quo-*

§. 1. *Quomodo vocabulum Elementum à Chimicis ſumatur.*

Elementum à Chimicis quadrupliciter ſumitur, 1. Pro vulgari Ariſtotelico, & prout eſt corpus ſimplex cum cœlo mundi hujus molem conſtituens. 2. Prout eſt principium miſtorum, corporibuſque ſublunaribus actu, vel potentiâ ineſt. 3. Prout vel Phyſicum vel Mathematicum exiſtit, dum enim Phyſicè operatur, corpora vel producendo, nutriendo, aut corrumpendo, Phyſicum vocatur, tale ſcilicet ut à Phyſico conſideratur, cum verò Mechanico uſui inſervit, ut ad ligna cremanda, ad impulſum & navigium, ad pondera movenda, mathematicum vocant, nempe prout mathematicè conſideratur. 4. Elementum non rarò ſumitur pro formâ corporis, pro ipſa ejus eſſentia aut ſubſtantiâ, ſic Elementum Veneris eſt eſſentia cupri; ſicut enim principia alicujus ſcientiæ Elementa, ita etiam principia ſubſtantiæ, rerum Elementa vo-

 can-

cantur, id nempe unde corpus tanquam ex fundamento componitur.

§. 2. *De alteratione & connexione Elementorum.*

Nullum Elementum, adeò ſimplex reperitur, ut nullum admixtum habeat; neque enim unum abſque altero conſiſtere poteſt. Ita terræ admixta eſt aqua, aër, & ignis, quod & de reliquis ſentiendum, ab eo autem quod prædominatur, ſumitur denominatio. Elementa exceſſu alterationem, temperamento requiem cauſant, firmiter nunquam ſic connectuntur, ut alterationem non ſubeant, niſi quodlibet Elementum per reliquos gradus ſit alteratum ac diſpoſitum, prout in metallurgiæ meæ parte primâ ſub titulo de variatione elementorum uberiùs tractatur. Ignis per aërem agit in aquam, & per eam nutrit terram, ſecùs comburit ac corrumpit eam, taliter & reliqua Elementa agunt in ſe mutuò per media, ſicut de hâc mutuâ actione Chimicâ, Cornelius Dreb-

Drebbel ſingularem edidit tractatum, ex quo plura peti poſſunt; ſciendum autem eſt, terram ignis, aquam verò aëris eſſe nutrimentum, aquæ cum terra eſſe conjugium, quod ergo elementum cum ſua rota à corpore reſolvi debet, id vinculo ſuo ſolvatur, nutrimento ſuo autem relinquatur neceſſe eſt, terra agit in aquam formatione & generatione, hæc verò in terram reſolutione & corruptione, ita igni cum aëre negotium eſt, quare ſi utraque copula fuerit firma, ac quodlibet elementum alterius induerit naturam, facilè immota quieſcent, terra enim in aquam, aërem & ignem; ſic quoque reliqua elementa reduci ac alterari poſſunt. Verùm aqua in aërem mutata, communis aër non eſt, ſed aqueus, quod & de reliquis elementis taliter tractatis intelligendum eſt, ex quibus denuò conjunctis, vinculum oritur incorruptibile, verùm de his plus in ſexto titulo.

§. 3. *De igne in ſpecie.*

Ignem Chimici dupliciter ſumunt pro vulgari & Philoſophico.

Per vulgarem, Elementarem, & ſolarem intelligunt, quem etiam Naturalem vocant, cum natura eum nobis ſuppeditet; Artificialem verò nominant, qui arte rebus applicatur, ut per ſpecula cauſtica, per attritiones & commotiones, quadrupliciter autem applicatur, primò cum datur ignis putrefactionis per fimum aut terram. 2. Ignis conjunctionis & ſeparationis per aquam tepidam vulgò Balneum M. vocant, 3. Ignis generationis per aërem tepidum vulgo Balneum roris. 4. Ignis perfectionis, vulgo ignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam inflammans, torrens, candens, incubans, calidus nominatur, mirandum ſanè, quod, quamvis ignis externus agens, vulgaris lignorum vel carbonum ſit, attamen, juxta prædictos quatuor modos applicatus, diverſos cauſet effectus, neque enim comperies corpora in arenâ putreſcere, viciſſim

ciſſim in Balneo M. ſiccari, & hæc eſt ratio cur corpora quæ digeſtioni committuntur, juxta ignis differentiam, mox ſicca, mox humida, calida aut frigida fiant, quare non tam ignis, quam modi ignem applicandi ratio eſt habenda, habet enim & ignis in prædictis quatuor modis, quatuor ſuos gradus, in quolibet, qui gradus juxta ignis potentiam numerantur; Ignis uſus vulgaris eſt, ut ignem corporum, de quo poſt agemus, excitet, eumque alteret, ſolo enim hoc igne naturam adjuvare poſſumus, cùm præterea nullum aliud habeamus auxilium, prout Philoſophus Empedocles ait.

Philoſophorum ignem quod attinet, ſciendum eſt, eum eſſe ignem corporum, vocant autem hunc ignem calorem naturalem, nempe ſulphur naturæ, de quo in præcedentibus egimus, unde ſulphur corporum eorum calidum innatum & Philoſophorum ignis vocatur, hæc ergò eſt cauſa, cur Philoſophi non raró ſuum ignem à vulgari diſtinguant, eique diverſas attribuant quali-

tates, nempe quod ignis vulgaris comburat, & ſiccus ſit, Philoſophorum verò ignis nutriat, humectet, imò ignis humidus & frigidus ſit, hunc ignem quoque incombuſtibilem, lumen perpetuum, ſcintillulam corporum vocant, diſtinguitur autem ab igne corrodente, ſeu aquis cauſticis, quæ quidem ex ſulphure, ſed rarefacto nimiùm, conſtant, ut ſuperius demonſtratum eſt. Denique ſicut ignis vulgaris corpora combureret, niſi aqua munirentur, quamdiù enim caro in aqua coquitur, tamdiù non aduritur, ita Philoſophorum ignis ſuam corrumperet ſubſtantiam, niſi aquâ ſuâ foveretur, ſed de his plura loco alio, hoc hîc addo, elementarem ignem rarefactum, Philoſophorum ignem autem condenſatum eſſe, vulgaris ignis ſedem & pabulum in aëre, Philoſophorum verò in aquâ eſſe, unde quodcunque ſuperius eſt, ſimile eſt ei quod eſt inferius.

§. 4. *De*

§. 4. *De Aëre.*

Poſt ignem in ordinem venit aër, qui duplex juxta Chimicos eſt, communis & Philoſophicus.

Communis rurſus duplex exiſtit, nempe Naturalis aut Artificialis; Naturalis aër eſt qui indies à nobis aſpiratus, quique poris omnium corporum ineſt, hujus cauſa corpora & diſſolvuntur & congelantur, prout in meâ metallurgiâ latiùs docetur.

Artificialis aër eſt, qui arte applicato calore, frigore, aut aliis mediis, rarefit aut condenſatur, extra modum ei convenientem, hâc enim ratione evenit non rarò ut in deſtillationibus vitra rumpantur,

Philoſophorum aër, aqua corporum rarefacta, ſal nempe Mercuriale eſt, unde non rarò aër congelatus vocatur, item aër corporum, qui in generatione præſertim metallorum inhalat, exhalat & coruſcat, hic aër corporum, eorum Mercurius aut Mercuriale principium

 eſt,

eſt, de quo ſuperius pluribus actum eſt. Aër communis ſubjectum eſt aëris Philoſophici, eo enim transfertur aër Philoſophicus in varia loca, cùm vulgarem perpetuâ ſua tranſpiratione inficit; communicat ſe ipſum aliis corporibus; proditur autem odore ſympathia & antipathia, hoc duplici aëre perficitur, prout hæc latius demonſtrat Excellentiſſimus Vir Dominus Digby in tractatu ſuo de ſympathiâ. Sicut ignis communis proprium eſt conſumere & corrumpere, Philoſophorum verò ignis, præſervare, ita communis aër penetrat & ſiccat, Philoſophorum verò aër humectat & vegetat.

§. 5. *De Aquâ.*

Elementum Aquæ duplex eſt, datur enim aqua communis & Philoſophorum.

Communis eſt vel liquida vel congelata; liquida vel fluida vel vaporoſa, deſtillata, &c. congelata verò vel frigore ut glacies, vel naturâ ut cryſtallus.

Philo-

Philoſophorum aqua vocatur humidum radicale ſeu aqua primordialis corporum, quæ triplex exiſtit, animalis, vegetabilis, mineralis, adæquata ad recipiendas formas ſulphurum in regno ſuo, vita & mors rerum, in regno minerali, aqua incombuſtibilis, aqua cœleſtis, ſpiritualis, vocatur. Huic hoc tribuunt Philoſophi Encomium, quod in eâ corpora ſui regni debitè ſolvantur, reviviſcant, ac regenerentur, unde diſtinguendum eſt, quando Philoſophi de ſuâ aquâ loquuntur, quæ non eſt aqua communis, ſed Balneum & materia corporum, triplicis ſubſtantiæ juxta triplicitatem regnorum & corporum hac aqua abluendorum, nam dum de corporibus metallorum loquuntur, aquam eis convenientem, nempe Mercurialem manus non madefacientem, extrinſecè quidem volatilis, intrinſecè verò fixæ diſpoſitionis ſubintelligunt, cùm de aliis regnis & corporibus loquuntur, aliam etiam intelligunt aquam. Eſt autem aqua Philoſophorum medium, quo eorum terrâ, quæ in hac

aquâ coquitur, ab igne præſervatur, ne amburatur, verùm perpetuâ fixitate dominetur aquæ.

§. 6. *De Terrâ.*

Ultimam Elementorum Claſſem Terra omnium Mater claudit, hæc ſorores ſuas nempe reliqua Elementa imitatur & quoque duplex exiſtit, Vulgaris nempe & Philoſophica.

Vulgaris triplex eſt, Animalis, Vegetabilis, Minerialis, ſic & Philoſophica ſubdividitur; differentia autem inter Vulgarem & Philoſophicam eſt, quod illa ſterilis, mortua; hæc viva & vegetans ſit: vocatur etiam matrix, terra foliata, creta, terra virginea, fimus Philoſophorum, terra quam aër in utero portat, ſepulchrum & revivificatio rerum: Sed de his loco alio plura dicam.

Corollaria.

I.

Vulgarium Elementorum tales ſunt ope-

operationes, ad quas illis Chimici utuntur.

Terra inſpiſſat, tranſcolat, attrahit.

Aqua elixat, reſolvit, purgat.

Aër volatiliſat, penetrat, ſiccat.

Ignis ſeparat, alterat, perficit.

2.

Philoſophicorum Elementorum operationes ſunt.

Terra vegetat, nutrit, corpus ſuppeditat.

Aqua abluit, humectat, agglutinat.

Aër penetrat, efformat, circundat.

Ignis exaltat, copulat, fixat.

3.

Differentia Philoſophicorum elementorum cum communibus talis eſt.

In terrâ Philoſophorum tanquam vero balſamo corpora conſervantur, in communi terrâ corrumpuntur.

Aqua Philoſophorum igne fixatur, aqua communis igne rarefit.

Aër Philoſophorum ignem ſuſtinet, vulgaris eum fugit.

Ignis Philoſophorum vegetat, vulgaris deſtruit.

4.

Ignis & terra: Aër & aqua ſunt Synonyma apud Philoſophos. Terra continet ignem, aqua aërem, ignis communis mediante aqua agit in terram Philoſophorum.

5.

Nota. Quæ ſua vocant Philoſophi, reſpiciunt regnum Minerale, in Metallico enim regno potiſſimum verſantur Philoſophi, cùm nobiliſſimus ibi lateat Naturæ Theſaurus, omnis corruptionis expers.

TITUTUS QUINTUS.

De Generatione, Spermate, Menſtruo, Matrice, pondere, calore.

Procemium.

FInis ſcientiæ ſpagyricæ eſt, corpora purificare, perficere & alterare: Commodè dupliciter conſideratur, ad Medicinam & ad rerum generationem, ad utrum-

utrumque corporum ſolutio conducit, hanc autem perfecte ſcire non poſſumus, niſi eorum conſtructionem ſciamus, conſtructio verò perfecte intelligi nequit, niſi rerum generatio & hujus principia nota ſint; quare non parvam acquiret rerum Chimicarum notitiam, qui fundamentis generationis operam dabit; quæ fundamenta quinque ſunt, prout in ſequentibus quinque Titulis explicantur. Ante omnia autem ſciendum eſt, Chimicos in eo regno magis verſari quod nobilius & compage ſuâ fixius, alterationibusque elementaribus minùs obnoxium eſt, tale regnum minerale cenſetur, unde dicta noſtra ad id applicanda eſſe, Lector facile capiet, non autem putet, quemlibet ad cognitionem hanc pervenire poſſe, niſi qui præcedentium duorum regnorum exactam cognitionem habeat, unde iſtorum cum regno minerali, in ſequentibus ſemper faciemus combinationem, quamvis quodlibet regnum, diverſum quid ab altero habeat, ita animalia præter reliqua animam habent irrationalem,

lem, homo verò rationalem; vegetabilia vegetationem; mineralia ut quidam volunt accretionem habent; tùm ars in uno regno, præ altero operari poteſt, combinatis naturalibus requiſitis, ita arte in Ægypto excluduntur ova, arte colorantur pulli, arte varia producuntur vegetabilia, formâ, colore, odore, ſapore differentia, arte denique metalla produci poſſe, nec implicat, nec repugnat, cum & experientia id factum eſſe, & ratio id fieri poſſe, ipſe quoque omnis Naturalis Philoſophiæ parens D. Thomas in authentico ſuo, ſuprà citato ſcripto, Commentario ſuprà tertium librum Ariſtotelis, de meteoris, ſequentibus verbis approbat, *Vnde etiam ipſi Alchymiſtæ, per NB. Veram artem Alchymiæ, per prædicta principia, ſeu potius per principiatorum conjunctionem & combinationem, aliquando veram generationem Metallorum faciunt.* Hactenus pro veritate Alchymiæ, aurea verba D. Thomæ.

§. I.

§. 1. *De ſpermate.*

Sperma ex optima ſanguinis ſubſtantiâ conſtare, imò unctuoſum humidum eſſe, nemo negat, quod & quale in regno animali ſit, quomodo acquiratur, quæ ſit ejus differentia & ſympathia, alteratio, corruptio, & unio, ac tandem generatio cum menſtruo, hoc loco non neceſſe eſt quærere, cum harum rerum notitiam, ipſa nobis exhibeat natura.

Sperma vegetabile, illorum ſemen eſt, ſubſtantiæ oleoſæ & unctuoſæ, quod eorum expreſſio demonſtrat, nullum enim vegetabile ſemen reperitur, quod ſeu in deſtillatione, ſeu expreſſione oleum non det ſatis copioſum, & hæc eſt ratio, cur ſemina ſeu ſpermata, ſulphura vocemus, nempe ob oleoſitatem, agglutinationem, & formam, hæc enim ſubſtantia oleoſa, viſcida, aquam tenuem inficit, incraſſat, agglutinat, ac tandem informat, quare non immerito Balſamus ſulphuris Philoſophorum vocatur.

Sper-

Sperma ſeu ſulphur metallorum quid ſit, qualiter naturaliter ac artificialiter operetur, paucis quoque explicabo. Metalla ex duplici fumo & lapide fuſibili generari, accedente nutrimento, ipſa ratio, experientia, natura docet: Ariſtoteles ea ex vaporibus naſci tradit, quod de vaporibus unctuoſis, ſulphureis ac Mercurialibus intelligendum eſſe, commentatores in eum defendunt. Maria Moyſis ſoror ait fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, nempe lapis ſeu Matrix mineralis capit utrumque, his anatomia Metallorum accedit, ubi ea in fumum abire praxis & experientia monſtrat, non parùm hæc confirmat αὐτοψία in mineris, vapores enim iſtos, non raro cum ſuo damno animadvertunt metallicolæ, quos vapores, die Witterungen vocant; Sulphureum quidem vaporem, Philoſophi liquorem æthereum nominarunt, ſalubris eſt, cum unctuoſitate ſua phtiſicos in mineris curet, atque ab illis liberet morbis, quibus à vapore Mercuriali periculosè laborant.

Pau-

Paucis vapor hic, Sulphur minerale eſt lapides minerales penetrans, inque illis cum ſocio vapore minerali ſe figens, hujus vaporis principium remotiſſimum ſulphur commune eſſe, cui major coctio atque purificatio à naturâ accedit, non negamus, cum & metallis magnam cum ſulphure communi affinitatem, neque ullam metallifodinam divitem eſſe, quæ non commune ſulphur aut vitriolum gerat, videamus. Statuimus tamen, ſolam naturam hoc ſulphur ſeu ſpermaticum metallorum elementum in tantam puritatem poſſe perducere, atque naturali ſuo calore perficere, coquere, & variis in terrâ circulationibus occultarumque ſeu cœleſtium qualitatum impreſſionibus ſpecificare, ut juxta ſuæ puritatis, & fixitatis gradus diverſa operetur metalla, de hoc ſulphure in tertiâ meæ metallurgiæ parte pluribus tractatum eſt, hoc loco verum eſſe dicimus quod Geber de hoc ſpermate minerali ait. Nos omnia experti, & magnâ ratione ſpeculati ſumus, ſed nihil invenimus in prælio perſtans, præterquàm humiditatem

unctuo-

unctuoſam in igne permanentem. Hoc enim ſulphur non urit, ſed eſt oleum incombuſtibile,potentiæ fixæ, quæ perfecta eſt, ſicut Hermes ait ſi in terram mutetur, i. e. in ſua matrice figatur, Sol eſt Philoſophorum, qui Sole ſeu igne communi excitatur arte, in mineris verò fovetur calore minerali.

§. 2. *De Menſtruo.*

Egimus hactenus de ſemine Maſculino, ſequitur fœmininum, quod Menſtruum vocant, eo quod in regno animali ſanguis ſit, qui ſingulis menſibus effluxione, ex utero apud fœminas egeritur, unde à menſtruali fluxu ſanguis menſtruus aut menſtruum vocatur, quod tamen propriè regno animali competit, impropriè verò vegetabilium & mineralium humiditas ſic appellari ſolet, unde aqua metallorum Menſtruum, paucis per abuſum quodlibet ſolvens taliter nominatur.

Menſtruum ergò metallorum, ut eodem trito, quamvis improprio utar termino,

mino, aqua Metallorum, hæc verò Mercurialis, Mercurialis autem non à Mercurii currentis, ſed ejus volatilitatis proprietate deſumpta ac nomen ſortita eſt, denique hæc aqua Menſtrualis, & Mercurialis, Mercurius Philoſophorum vocatur, cum regnum minerale, & per conſequens ejus Menſtruum id ſit, in quo Philoſophi operantur plurimum, unde hujus regni aqua, Menſtruum ſeu Mercurius Philoſophorum vocatur. Eſt autem Mercurius Philoſophorum non aqua madefaciens manus, ſed fumus ſubtilis, frigidus, crudus, Mercurialis, venenoſus, paucis ſal volatile minerale vaporis inſtar cum ſulphureo ac unctuoſo prædicto fumo aut ſpermate ſe miſcens, ab eoque formam recipiens, & hoc eſt quod Maria Moſis ſoror ait, fumus complectitur fumum, nempe fumus ſulphureus complectitur fumum Mercurialem quod confirmat Arnoldus de Villâ Novâ dicens, ex ſulphure & Mercurio ut Natura, ſic ars producit metalla. Denique ut una eademque aqua vegetabilis omnes formas

vario-

variorum vegetabilium ſeminum, ita materia, ſeu aqua metallorum una & eadem variorum diverſorum ſulphurum mineralium formam recipit, & ſecundum ejus dignitatem coagulatur, & formatur, quâ ratione materia per formam coagulari, hæc verò per illam reſolvi poſſit, in titulo ſeptimo de ſolutione docebitur. Clarum autem eſt ſperma abſque menſtruo in perfectam generationem venire non poſſe, quod & in regno minerali intelligendum, in quo menſtruum tanquam aqua vegetabilis (à vegetando, dicta, non à regno vegetabili ut Baſilius doctè diſtinguit) requiritur, ut ſubſtantiva metallica, ſulphura nempe Solis & Lunæ in eo plantari poſſint, ſicut doctiſſimè Philoſophatur Raymundus Lullius.

§. 3. *De Matrice.*

Matrix Metallorum à Philoſophis tripliciter ſumitur, primo pro Mercurio Philoſophorum, ille enim matrix, vas & ovum eſt, in quô eorum ſulphur

coqui-

coquitur & perficitur, ſecundò pro matrice ipſa, nempe lapide minerali; quo duo prædicti fumi aut vapores capiuntur, & in quo tota fit generatio, non enim in omnibus lapidibus creſcit metallum, ſed tantùm in igne fluxilibus; eſſe autem tales lapides, Matrices metallorum & αὐτοψία & anatomia monſtrat; nam metalla igne tractata vehementiori reſolvuntur & corrumpuntur, fumi duo aufuginnt alterati, & lapidem fluxilem vitri inſtar relinquunt, unde metalla in vitra aut philiſtæas reduci poſſunt; in operatione Philoſophica talis quoque matrix requiritur, quare principio metallum perfectum addunt ut ejus vitrum operationi inſerviat, vel poſtea maſſam metalli in tigillo fermentant. Tertio ſumitur Matrix pro ipſa minera & metallifodinâ, in quâ hæc omnia operantur, ita loco hujus Philoſophi vitrum capax ſumunt, non enim eſt quod objiciamus, fodinas & mineras ſingulari & arte inimitabili ſpiritu vegetante eſſe præditas, ſanè vitrum Philoſophorum quod, eorum etiam

ovum

ovum vocatur, ſi aëre Philoſophico ſupra citato repleatur, adhibitis reliquis elementis, æque ſit vegetativum, ac ſpatium aut minera, verùm de his alio loco plura, præſertim in Commentario ſuper hæc.

§. 4. *De pondere.*

Certa proportio ſpermatis cum menſtruo requiritur; hujus enim defectu, mixtum vel corrumpitur vel ſiccatur, ut videre licet in vegetabilium generatione, ubi defectus aut abundantia pluviæ, vegetabilia notabiliter alterat, eſt autem pondus duplex, unum ad quantitatem, alterum ad qualitatem mixtorum, quorum poſtremum pondus ſecretiſſimum Philoſophorum vocatur, noſcitur ex operatione, quando ignis extrinſecus ignem intrinſecum naturæ excitat, iſque materiam alterat, unde qualitatum certa oritur proportio, hinc temperamentum ad pondus & ad juſtitiam exſurgit.

§. 5. *De Calore.*

Calor quoque, tanquam inſtrumentum ad generationem requiritur, in regno animali unum, in vegetabili duos, in minerali tres, in operatione Philoſophicâ quatuor gradus requirit. Primus eſt putrefactionis, alter digeſtionis, tertius coagulationis, quartus pluſquamperfectionis gradus, verùm de igne, calore & ejus ſubjecto in titulo de Elementis ſub paragrapho de igne ſuperius egi, proinde uberiore ejus pertractatione ſuperſedeo.

Corollaria.

I.

An ex ſolo Mercurio Philoſophorum poſſit fieri metallum? Dico nunquam dari aquam metallorum ſine ſulphure, quod ſemper in minimis particulis, tanquam in centro ſecum gerit, ſicut nullum datur ſulphur abſque materia, & taliter longo tempore poteſt

ſcintillula hæc ſulphuris latentis in Mercuriali aquâ excitari, ut partes Mercuriales coquat, temperet, atque in metallum, imò planè in lapidem Philoſophorum efformet.

2.

An arte poſſit produci metallum? Reſpondeo affirmando, ſicut enim ſemen vegetabile impoſitum terræ (quæ in ollis ante feneſtras ſervari ſolet) atque debito tempore aqua humectatur ſolique exponitur, non aliter quam naturaliter creſcit, ita habitis & applicatis quinque requiſitis generationis mineralis, etiam metalla produci poſſunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjuvare poteſt, quod in artificiali florum generatione videre liquet, adjuvatur autem natura arte, quinque nimirum prædictorum requiſitorum debitâ applicatione.

TITU-

TITUTUS SEXTUS,

De Chimicorum ſex Operationibus Realibus, Accretione, Decretione, Solutione, Coagulatione, Deſtructione & pluſquam perfectione.

Procemium.

HActenus principiorúm rationem habuimus, ſequentur operationes, quarum cauſas & fines probè intelligere decet; inſerviunt enim ad cognitionem multarum elaborationum naturalium, referuntur in genere vel ad medicinam, vel ad rerum generationem, ac perfectionem, in ſpecie verò ad ſex claſſes. Quas ſub tituli initium recenſuimus, in ſequentibus autem paragraphis explicabimus.

§. 1. *De Accretione.*

Antequam accretionem elucidemus, præſtat ut ſciamus quæ partes à Chimicis Heterogenæ, quæ homogeneæ vocen-

tur? Heterogeneum autem vocatur quodlibet regnum, reſpectu alterius, ita animalia reſpectu vegetabilium, hæc verò intuitu mineralium in commixtione heterogenea vocantur, nam heterogeneum eſt, quod cum alio corpore ſe non radicaliter miſcet, ut in ejus vel naturam vel mixtionem abeat perſectam, cùm igitur notum ſit, vegetabilia non cum metallis, & hæc è contra non illis miſceri, colligimus hæc regna cum ſuis corporibus ad invicem heterogenea eſſe, deinde heterogenea vocantur, quæ in alterius naturam non tranſeunt aut accreſcunt, ut oſſa carni, lapides crudimetallis;

Homogenea vocantur, quæ in uno regno & quæ talis naturæ ſunt, ut ad invicem commutari poſſint, perfectè verò homogenea exiſtunt, quæ prorſus unius ſunt naturæ, atque conjunctæ, continuum quoddam conſtituunt.

Juxta primum modum homogenea ſunt, argentum & aurum, hordeum, frumentum, caro bubula, caro humana &c. Juxta ſecundum verò homogenea

nea ſunt, aqua cum aqua, oleum cum oleo, homo cum homine, aurum cum auro; ſicut partes duplices ſunt heterogeneæ & homogeneæ, ita accretiones quoque duplices exiſtunt partium nempe heterogenearum & homogenearum. Quarum prior impropria, altera verò propria vocatur accretio.

. Prima nempe impropria accretio fit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accreſcunt aut agglutinantur, à Galenicis res præternaturales vocantur, ut in regno animali, vermes, lapilli, &c. in vegetabilibus oſſa, araneæ, crines; in mineralibus, terræ, lapides, &c. Accidit etiam accretio impropria heterogeneorum, quando res heterogeneæ juxta ponuntur & extrinſecè agglutinantur, ut quando duæ res diverſæ limo agglutinantur aut alio modo, ſicut hedera muro, aut lapidibus ut ſaxifragia, denique quando res diverſæ in generationem miſcentur, ut quando metalla mixto vegetabili ſe ſic adjungunt, ut cum eis creſcant, ac in foliis eorum rurſus in ſubſtantia im-

mutata per reductionem reperiuntur.

Secunda nempe propria accretio fit dupliciter, juxta duplicem homogeneorum gradum. Primò per juxta poſitionem, quando res aliqua per ſui ſimile augetur, ut quando vinum vino, aurum auro additur. Secundo per veram accretionem intrinſecam, quæ alteratione & generatione fit, cùm partes aliquæ diſpoſitæ ad recipiendam aliam ſubſtantiam aliaſque qualitates, formâ ſibi conveniente alterantur & accreſcunt, quæ accretionis veræ cauſa efficiens ſoli ſpermati convenit, tanquam reali glutini, id enim cùm ſubſtantiæ unctuoſæ ſit atque viſcidæ, aquam tenuem (quæ accreſcere debet) caſei inſtar primum inficit, incraſſat, tandem formam à Deo ſibi inſitam, factâ inſpiſſatione & accretione ei imprimit, aliquam autem admixti partem pro ſeminis augmentatione, in ſeminalem ſubſtantiam alterat, immutatque, quare in vegetabilibus ipſum quoque ſemen, ſingulâ generatione augementari videmus, & hæc eſt vera diſtinctio, inter accretionem

&

& immutationem, quam in vegetabilibus apertè conſpicimus, ubi aliqua pars admixti in ſemen mutatur, reliqua verò accreſcit. Hæc accretio in generatione metallorum locum habet, verum non illa, quam aliqui per ſolam juxta poſitionem extrinſecùs tantùm fieri ſtatuunt, prout in Metallurgiâ latiùs demonſtravi; notandum autem eſt, accretionem promoveri per ſulphuris aut pinguedinis augmentum, unde fimo pingui ſolum ſaturatur, taliter enim ſemina & eorum vis agglutinans ac cauſa accretionis promovetur; deinde caloris exhibitione, is enim dum tenuia coquit, nonnihil inſpiſſat, atque ſic materiam magis accreſcibilem reddit.

§. 2. *De Decretione.*

Decretio opponitur accretioni, cujus contrarium eſt; peragitur mediis contrariis, quibus accretio fit, hinc quoque duplex exiſtit, vel enim eſt Decretio partium heterogenearum, vel homogenearum.

Decretio partium heterogenearum fit ſolutione limi vel vinculi, quo partibus præternaturaliter adhæret; uti in metallis, ignis probatione, heterogenea ab homogeneis; ita in regno vegetabili, partes heterogeneæ quæ impuræ vocantur, deſtillatione aut ablutione, in animalibus, ablatione, vel purgative vel chirurgicè ſeparantur, aut imminuuntur.

Partium verò homogenearum decretio, fit vel in quantitate, vel in qualitate; in quantitate, quando una pars ab altera dividitur; ut ſi à marca auri ſumantur quatuor unciæ, tùm marca hæc tot decreſceret, quot ei ablatæ ſunt unciæ.

In qualitate fit decretio dupliciter, partialiter & totaliter; partialiter cùm mixtum aliquâ parte unctuosâ vel humida, ſic decreſcit, ut harum vel aliqua particula totaliter auferatur, vel una in alteram mutetur, unde minor fit, tùm hæc pars unde immutatur, decreſcit. Totaliter verò mixtum decreſcere dicitur, non quidem quod in quantitate, ſed quod

quod in qualitate decreſcat, cùm ſuâ in qualitate retrocedit, atque quod antehâc coctum fuit, nunc crudum redditur.

Hæc verò Decretio veræ accretioni planè contraria eſt, atque per contraria peragitur media; Diximus antehâc veram accretionem per agglutinationem fieri.

Unde claret, veram Decretionem per accretionis contraria contingere, contraria autem agglutinationi eſt colliquatio, quæ ex putrefactione oritur. Unde putredinem cauſam efficientem decretionis ſtatuimus, quâ verò ratione putredo & per eam colliquatio corporibus contingat, maximopere ſcire præſtat.

Ex præcedentibus titulis praſertim ſecundo liquet omnia corpora conſtare ex aquâ craſsâ, & tenui, craſſa, pingui, oleosâ, tenuem informante, eique ſolium, nempe formam præbente, paucis aquam hanc unctuoſam ſulphuream, balſamum corporum eſſe, cui à Deo inditum eſt, quantùm aquæ tenuis, tan-

quam materiæ formare, inſpiſſare, coagulare, figere, aſtringere in corpus, idque cum & præſervare poſſit, ſic ſulphur roriſmarini certam proportionem habet, quam in conſervandâ ſuâ admixtâ aquâ obſervat, ad quam dum integram nondum habet, omnem ſui regni affluentem aquam tenuem aſſumit, eamque informat, quam primum verò ultra hanc proportionem ei aqua admiſcetur, illicò aquæ multitudo ſuperat ſulphur nempe cauſam coagulantem, & ſic ex agente ſulphure fit patiens, viciſſim ex aquâ patiente fit agens, dùm pinguedo ſulphuris in nimia aquâ diſſolvitur, atque ſic colliqueſcit, ſulphur enim ceſſans à ſua actione retrocedit, & ſui conſervationem quærit, unde ſe concentrat, & hinc in putrefactione varii conſpiciuntur colores, ob ſulphuris mutationem; impeditur putrefactio nimio calore, qui ab humiditate præſervat, & nimio frigore quod humiditatem congelaſcere facit, promovetur calido humido aëre, ſicut ergo ſulphur cauſa fuit accretionis & coagulationis, ob agglu-

agglutinationem, ita aqua eſt cauſa decretionis & ſolutionis, ob ſulphuris colliquationem & diſſipationem. Et hæc eſt ratio, cur Philoſophi humiditatem, vitam & mortem rerum vocârint, vitam, quod rebus corpora ſuppeditet, mortem, quod corpora rurſus reſolvat. Verùm de accretione & decretione plura in ſequenti paragrapho de ſolutione & coagulatione.

§. 3. *De ſolutione.*

Solutio apud Chymicos triplex eſt, nempe ſolutio continui, partis, & totius.

Solutio continui eſt, quando corpus in continuo ſolvitur, continuum autem vocant, quicquid ad unitatem pertinet tam ad partes ſimilares, quàm diſſimilares, ſic corpus humanum vocatur continuum cum omnibus membris, ita herba cum radice, caule, foliis, &c. nullum corpus reperitur quod tam continuum ſit ac corpus metallicum, cùm ergo corpora hæc in unitate ſolvuntur, di-

cuntur in continuo ſolvi, hæc ſolutio continui duplex eſt, prima peragitur conquaſſatione, pulveriſatione ſive piſtillo, ſive lima, ſive alio modo fiat. Ut quando herba in mortario conquaſſatur, quando metallum aut in folia redigitur, aut pulveriſatur, quando animalia ſecantur, contunduntur, inſervit ſolutio hæc ad reliquas ſolutiones, quarum miniſtra eſt: dum enim corpus in continuo ſolvitur, punctula ejus magis ſuperficialia fiunt, unde poſtea in aliis ſolutionibus citiùs reſolvuntur, meritò ergò ſolutio hæc præparatoria vocari poſſet. Altera ſolutionis continuæ ſpecies per aquas cauſticas peragitur, quas corroſivas vocant, potiorem uſum in metallis habent, quorum corpora de puncto ad punctum corrodunt, atque ita in pulverem redigunt impalpabilem, circa hanc ſolutionem notabis, 1. Aquæ corroſivæ proprietatem; auro enim aqua Regis, reliquis metallis aqua fortis competit, quo pinguiùs eſt metallum, hoc libentiùs ab aqua Regis ſolvitur, pinguia enim in aqua forti reſiſtunt, cauſam vide

de in meæ metallurgiæ tertia parte. 2. Ipſam ſolutionem continui, ratione ſolventis & ſolvendi, hujus ergò ut primo modo in continuo ſolvatur, prius in folia aut lamellas redigatur, hæc candeſcant, ſic enim citiùs ſolventur, illius verò causâ, ut ſolvens certam habeat proportionem, denique initium, medium & finis ſolutionis conſideretur, ſicut & calor, vaſa, tripus ac inſtrumenta reliqua quæ ad talem ſolutionem requiruntur 3. Præcipitationem, quâ nempe ratione ſolutum ſit præcipitandum, ac ab aquâ cauſticâ ſeparandum. 4. Edulco rationem à ſpiritibus corroſivis, atque exſiccationem, tum notabis qualitatem, quam à ſpiritibus corroſivis ſolutum metallum, quod præcipitatum & edulcoratum, calx vocatur, accepit, ita calx auri qualitatem fulminantem, calces metallorum plerumque volatilitatem acquirunt, aut difficulter reducuntur, ut Luna, cornua, &c. 5. Uſum & reductionem. Uſus ſolutionis continui metallorum, duplex eſt, vel ad ſeparationem metalli à metallo,

ut auri ab argento, vel ad medicinæ præparationem, cui ſi reſervas uſui, ut à ſpiritibus corroſivis quam optimè liberetur, neceſſe eſt; tùm reductio calcis Metallicæ ſalibus fuſibilibus & concentrantibus fit, quæ reductio Calcis, rurſus in continuum, indicat ſolutionem corroſivam metallorum tantùm ſolutionem continui eſſe.

Solutio partis, eſt, quando aliquod ſeu ſubſtantiæ, ſeu qualitatis principium à corpore ſeparatur, ut quando ſpiritus, oleum vel ſal ex corpore præparatur aux extrahitur, dupliciter peragitur, primò deſtillatione, fermentatione, calcinatione, vitrificatione, reverberatione, &c. ſecundò ſympathicè per extractationem, ſic pinguia & ſulphurea ex corporibus ſui ſimile extrahunt, unde extracta, tincturæ; & hæc eſt ratio cur ſpiritus vini, Therebenthinæ, oleum commune, ex omnibus corporibus ſui ſimile extrahant, ac tingantur;

Solutio partis Medicinæ inſervit, nam cùm non omnes corporis alicujus partes inter-

interdum requirimus, ſed ad diverſos affectus, diverſis principiis utimur, unde olea, ſpiritus, ſalia, ſeparata proſtare in officinis neceſſe eſt, ars ſpagyrica docuit qua ratione principia è corporibus elici poſſint, ſic fermentatio vinculum trium qualitatis principiorum reſolvit, deſtillatio principium Mercuriale & Medium, calcinatio verò ultimum nempe ſalem nobis ob oculos ponit, quare ſolutio partis ad Medicinam propriè inſervit, non tàm pro præparandis medicamentis, quam pro cognitione morborum ſolutionis partis, ſicut enim arte corpus ex parte ſolvitur, ita in corpore humano continui, partium, imò totius nonnunquam reſolutio datur, cujus ſolutionis cauſas hîc exponere quidem utile & neceſſum eſſet, verùm in commentario ſuper hæc latiùs explicabuntur, compendii leges hoc loco tranſgredi nec lubet, nec licet, Philochimicus ex prædictis, niſi prorſus ſtupidæ mentis ſit, facilè ſolutionum & coagulationum cauſas tam activè quam paſſivè, tàm in morborum cauſis,
quàm

quàm in medicamentorum præparationibus addiſcet & enucleabit.

Solutio totius eſt, quando corpus ſic reſolvitur, ut ejus forma, ejuſque qualitates prorſus immutentur, duplex eſt, præternaturalis & naturalis; præternaturalis accidit quando corpus igne præter ordinem & naturam ſuam comburitur, unde forma ſubſtantialis nempe ſulphureitas concentratur, atque in carbone corrumpitur; humidum verò ſeparatur atque diffunditur, ignis vi evaporat & in fumo aut fuligine alteratur; Naturalis verò ſolutio totius eſt, quando corpus putreſcit atq; naturaliter in ſua principia reducitur, hæc reductio vocatur ſolutio radicalis & Philoſophica, cùm enim Philoſophorum finis ſit regenerare, ad regenerationem autem, corporis reductio in primam materiam ſeu ſubſtantiam ſeminalem pertineat, hæc verò non niſi putrefactione contingat, merito putrefactio ſeu ſolutio radicalis, Philoſophica operatio vocari poteſt; cùm autem in præcedentibus, præſertim titulo de reductione in pri-

primam materiam, item titulo de Decretione, ſufficienter de putrefactione ſcripſerim, eadem repetere moleſtum & ſupervacaneum eſſet.

Concluſionis loco artificem moneo, ut diſcrimen inter primam & ſecundam ſolutionis totius ſpeciem attendat, ſunt enim iſtæ è diametro ſibimet contrariæ, in calcinatione corporum ſulphur corrumpitur, & humiditas deſtruitur; in putrefactione verò ſeu calcinatione Philoſophica, humidum apud calidum conſervatur, hâc enim ratione novo poſſunt uniri vinculo, cum ſulphur concentratum, tandem rurſus peripheriam ambiat, ſuamque humiditatem figat, unde nova ſequitur generatio, juxta ſententiam Philoſophicam, corruptio unius eſt generatio alterius, hinc liquet ratio, cur Philoſophi dixerint, ſe corpora aquâ ſeu igne humido calcinare, cùm vulgus ea igne communi calcinet, comburat, deſtruat, atque corrumpat.

Tùm Lector finem ſolutionum prædictarum attendat, ne erret, nam ſolutio

tio partis optimam, noſtriſque conſtitutivis convenientem partem nobis exhibet, ſed longè diſtat à generatione, quæ ſolutione totius ſecundi modi peragitur, quod enim fermentatum, quod deſtillatum, quod elixatum quod calcinatum, aut denique ſolutione partis tractatum eſt, generationi ulteriori, inidoneum redditur, aliquod enim principium hâc ſolutione & ſeparatione amiſit, ſive qualitatis ſive ſubſtantiæ, quod ad generationem & totius continui conſtitutionem requiritur.

Errant ergò qui putrefaciendo medicamenta præparare, aut qui ſolvendo partes novam generationem cauſare conantur, cùm putrefacta ob alterationem qualitatum ultimam, venena & cathartica potiùs ſint, quam medicamenta, viciſſim, olea, ſpiritus, ſalia, medicinæ ſunt, non principia apta ad novam generationem ſuique augmentationem; ſolutionem continui quod attinet, ſciat Lector hanc eſſe ſolutionis partis & totius, utriuſque nempe miniſtram, & per ſe aliud præſtare non poſſe, quàm

ut corpora ſecundæ & tertiæ ſolutioni apta atque magis reddat idonea.

§. 4. *De Coagulatione.*

Ut tres ſunt ſolutiones, ſic tres quoque exiſtunt coagulationes, quæ reſpectu regnorum inter ſe quoque triplices ſunt, in animali enim regno, utriusque ſeminalis ſubſtantiæ unio tantùm, in vegetabili coagulatio, in minerali autem regno fixatio exiſtit, quas tres ſpecies in ſequentibus ſub uno nomine coagulationis complectemur; hæc coagulatio ergò triplex eſt, vel continui; vel partis, vel totius, in his tribus gradibus opponitur triplici ſolutioni.

Coagulatio continui duplex eſt, & fit vel impaſtatione, vel condenſatione; impaſtatione quando pulveres aqua miſcentur, aut limo, unde evaporata humiditate mixtum coagulatur, additâ autem rurſus reſolvitur; ſic ignis omnia coagulat, aqua omnia reſolvit. Condenſatione peragitur, quando aqua frigore ſuo rem congelat & tùm calore reſolvi-

ſolvitur ut glacies &c. paucis, in hâc duplici coagulatione continui ſequens axioma obſervandum eſt. Quicquid igne coagulatur, aquâ reſolvitur, è contrà quicquid aquâ coagulatur igne reſolvitur.

Coagulatio partis eſt, quando oleoſitas ſalſedini, ſulphur ſali, oleum aquæ, mas fæminæ, ſiccum humido, volatile fixo adhæret, prout in paragrapho de accretione antehâc dictum eſt, ſolvitur ſympathicè & antipathicè; ſympathicè cum ſuo ſimili; antipathicè cum ſuo contrario, circa hanc coagulationem partium ſequentia nota axiomata. Debile cedit fortiori, ſimile ſimili gaudet, natura intendit perfectius, unius vita alterius mors eſt. Omnis ſeparatio fiat cum modeſtiâ & ſapientiâ, his benè conſideratis, aditus tibi ad magna naturæ penetralia dabitur.

Coagulatio totius eſt duplex, præternaturalis & naturalis; præternaturalis quando heterogenea, naturalis verò quando homogenea coagulantur, per modum generationis, explicata eſt cum ſolu-

ſolutione ſuâ radicali in paragrapho de putrefactione, & §. de accretione ac decretione verâ & Philoſophica, unde hic de coagulatione concludo, artificem admonens, ne ſpecies coagulationis confundat; aqua enim communis nunquam coagulabit ſe eâ, quâ decet, fixitate cum auro, hinc omne ſolvens quod in coagulatione & fixatione ſoluto radicaliter per modum tertiæ ſolutionis & coagulationis adhæret; pro vero ſolvente, & talis operatio, pro verâ Philoſophicâ eſt habenda, contrarium ſubintelligitur. Quare Naturæ leges obſervando, non facilè quis errabit, cùm è contrario inexplicabilem incurret Labyrinthum.

§. 5. *De Deſtructione.*

Deſtructio duplex eſt vulgaris & Philoſophica.

Vulgaris accidit, quando corpora aut contra aut præter naturam tractantur, quod fit variis modis, 1. Quando heterogenea confunduntur. 2. Quando in

in corporum ſolutione & coagulatione contra ordinem naturæ & petitum finem proceditur. 3. Quando tractantur rebus non convenientibus, aut quando id ab eis petitur quod ipſa non habent, nec habere à naturâ eis conceſſum eſt. 4. Propriè autem deſtrui dicuntur per tertiæ ſolutionis primum modum, nempe quando corrumpuntur, & præter naturam ſeparantur. 5. Deſtruuntur, quando defectuoſa aut contraria principia combinantur, ac dùm multâ præparatione proprias qualitates & vires amittunt, ac naturæ inacceptas induunt.

Philoſophica autem deſtructio quæ fit cum lucro, eſt corporis reductio, ac retrogradatio, facta per ſecundum modum tertiæ ſolutionis, nempe per radicalem ſolutionem, talia enim corpora quaſi vilificantur & præ oculis noſtris annihilantur, atque in terram ſuam, unde orta ſunt, reducuntur, verùm ex tali deſtructione nova ſequitur regeneratio, & in hâc plusquamperfecta & glorioſa augmentatio, ſane quod ſic deſtruitur, conſtruitur, quare Philoſophi di-

dicunt, facilius eſt aurum conſtruere quam deſtruere, cùm deſtructum Philoſophicè, naturali motu proprioque glutine ſe conſtruat, artificis autem non inexpertâ manu deſtrui debeat.

§. 6. *De Perfectione.*

Perfectio eſt duplex, Naturalis & Artificialis.

Naturalis perfectio eſt, quando corpus in eum ſuæ perfectionis gradum devenit, in quem à naturâ poſitum eſt, ſic monſtrum reſpectu hominis eſt imperfectum, vinum aliis ſuccis, aurum reliquis metallis perfectius eſt.

Artificialis perfectio eſt, quando Natura in ſuâ perfectione adjuvatur, ut eò citiùs & perfectius operetur, adjuvatur autem ſeparatione heterogenearum, & concentratione ac perfectione homogenearum partium.

Partes heterogeneæ duplices ſunt, aqueæ vel terreſtres, hæ dupliciter ſeparantur, primò ab invicem, deinde inter ſe; ab invicem nempe partes aqueæ à ter-

à terreſtribus ſeparantur, deſtillatione, filtratione, congelatione, præcipitatione, aut evaporatione; partes heterogeneæ aqueæ ab aqueis ſeparantur, deſtillatione, vel præcipitatione; Terreæ à terreis calcinatione, vel ſublimatione, ſic per deſtillationem aqua ſeparatur à terra, per calcinationem ſal à capite mortuo, per elixationem ſal è cineribus, per evaporationem ſal ab aqua; finis harum operationum eſt, ut partes impuræ ſeparentur à puris, quæ ſeparatio commode per ignem, aërem & aquam fit, per ignem, qui corpora purgat ab aduſtibilibus; per aërem, qui ea exſiccatione liberat ab humiditate; per aquam, quæ ea abluit & mundat; corpora igne purificanda ſicca ſint, aëre mundanda poroſa fiant & rara, aquâ purificanda fluxilia reddantur.

Partes homogeneæ concentrantur heterogenearum ſeparatione, alterantur accidentaliter & eſſentialiter Accidentaliter, mutantur & præſervantur, mutantur in colore, odore, ſapore, compage, formâ, aſperitate, lævitate, duri-

duritie, mollitie, volatilitate, fixitate, gravitate, levitate, quarum omnium mutationum cauſas in meæ Metallurgiæ tertiâ parte reperies. Præſervantur cauſarum nocivarum amotione, & ſui diſpoſitione, ne quid nocere poſſit. Verùm hæc omnia ut in accidentiis fiunt, ita à ſubſtantia originaliter dependent, quæ Eſſentialiter alterari & perfici poteſt, alterari quidem, dum ſulphur plus coquitur, & humiditas ita diſponitur, ut coctione perfectionem acquirat, heic enim ars naturam ſublevare poteſt, cum habitis naturalibus principiis & calidum & humidum ſuppeditare poteſt, humido res augmentantur, calido foventur.

Corollaria.

I.

Quid ſit plusquamperfectio? Reſp. Juxta Chimicos, eſt corpus naturalibus principiis progreſſum, ſed arte ſic elaboratum, ut perfectius ſit quàm absque illa Natura ſola producere potuiſſet.

2.

Quid ſit aurum pluſquam perfectum?

Reſpondeo. Juxta Chimicos eſt aurum regeneratum, ſeu in novum generationis actum productum, in eoque, arte ac ignis adminiſtratione ſic exaltatum, ut aurum naturale multis gradibus ſuperet, aliiſque metallis communicatum, tot perficiat gradibus, quot auri perfectionem ſuperat. Paucis Chimicorum aurum mortuum eſt aurum vulgi, cùm extra actum generationis mortuum quaſi ſit, ſicut omnis res quæ ſe non vegetat. Aurum verò vivum, eſt aurum in actum generationis productum, denique aurum pluſquam perfectum, eſt Tinctura, Elixir & Lapis Philoſophorum.

TITULUS SEPTIMUS.

De Septem Requiſitis Artificis.

Nempe de Terminis, inſtrumentis, materiis, operationibus, ſcriptis Chimicis, Methodo Chimiæ ſtudendi, Methodo Chimicè Philoſophandi.

Proœmium.

REſtat ut hoc ultimo titulo ſeptem requiſita exponamus, quibus Artifex inſtructus eſſe debet, his enim ut vehiculo uti neceſſe eſt, quare eorum cognitio utilis & neceſſaria judicatur; Exponemus autem hîc eâ quâ poterimus brevitate, cùm praxi illa ſcire, ſatiùs ſit, quam theoricè multis verbis explicare.

§. 1. *De Terminis.*

Termini juxta Chimicos trifariam accipiuntur, nempe Hieroglyphicè, per Characteres, tandem per verba.

Studium Chimicum ut antiquiſſi-

mum, ita ante omnes Ægyptiis notum fuit, qui pro more in cippis hieroglyphicis id poſteritati commendarunt, prout Pierius, & de ſtudio Chimico optimè meritus Mejerus, denique ex his doctiſſimè explicuit R. P. Athanaſius Kircher. Diſtinguendum autem eſt, inter literas Sinenſium, & Hieroglyphica Ægyptiorum, quâ aut hiſtorias aut ſecreta Chimica tractârunt. Secreta Chimica tractantur plerumque per animalium figuras, ita Leo rubeus, Sol, aurum: Bufo, corvus, putrefactionem; Columba, Aquila, ſerpens, Leo viridis, Luna Philoſophorum, eorum Mercurium denotant, Sole aurum, Luna argentum, Venere cuprum, Marte ferrum, Jove ſtannum, Saturno plumbum, Mercurio argentum vivum, Lupo antimonium, Dracone nitrum, Serpente arſenicum, &c. indigitatur, hanc autem inſcriptionem non fortuitò eſſe factam ſciendum eſt, cùm indicantia quandam proprietatem habeant, quâ indicatis competunt, quare circa reſolutionem Hieroglyphicorum pro-

proprietates animalium conſiderandæ ſunt; Venenata & volatilia Materiam; fixa terreſtria formam denotant, hinc ſequens ænigma taliter enucleabis; Rubeus Leo pugnet cum Lupo cano, quem ſi vincet, glorioſus Victor evadet, tum in pellucidum carcerem cum decem aut duodecim Aquilis Virgineis eum occlude, clavemque carceris Vulcano tribue, & incipient aquilæ pugnare ac vincere Leonem, ejuſque corpus dilacerare & diſcerpere, quod dum putreſcet, quærent aquilæ aufugere, fœtoremque vitare, ac Vulcanum rogare ut aperiat, omneſque carceris rimas percontari, at Vulcano inexorabili, omnibus carceris partibus optime occluſis, fœtore ex Leonis cadavere, ipſæ quoque Aquilæ corrumpuntur, inficiuntur ac putreſcunt, unde horrenda putrefactio, Verùm cum corruptio unius ſit generatio alterius, ex duplicato hoc cadavere varia oriuntur, primò prodit corvus, qui rurſus putreſcendo evaneſcit, unde pavo caudâ multicolore prodit, hoc pereunte, columba venit, quæ, cum cor-

vus ſiccum non potuerit invenire locum, eundem invenit, ſed novum, cum priſtina terra diluvio ſit corrupta, hæc autem virginea ac Philoſophorum creta exiſtat, columba hæc omnis corruptionis nondum totaliter expers, ſenſim in Phœnicem immutatur, quam Vulcanus comburit in ipſo carcere, unde ex ejus cineribus novus incorruptibilis ac immortalis oritur fructus, quo omnia reficiuntur ſublunaria.

Hieroglyphicum hoc ænigma taliter explicabis; Aurum purgetur per antimonium, ponatur in vitrum cum decem aut duodecim partibus Mercurii Philoſophorum, ſeu aquæ Mercurialis metallorum, vitrum occludatur, exponatur convenienti calori, forma auri ſuperabitur à materia Mercuriali & putreſcet, unde nigredo & colores varii comparebunt. Tandem, finitâ putrefactione, materia per gryſeum colorem ad albedinem tendet, adhibito fortiori igne, citrino, tandem rubeo tingetur colore, & ſic ex volatilitate in ſuam tranſibit fixitatem; Ex reſolutione hu-

jus

jus ænigmatis comparatio poterit fieri ad alia.

Altera claſſis terminorum Chimicorum characteres complectitur, qui duplices ſunt, vel indicant materiam, vel operationem; Characteres materias indicantes reſpiciunt ortum & differentiam. Ortum hic explicare, cur nempe hoc vel illud ſignum, huic vel alii materiæ apponatur, nec chartæ anguſtia, nec propoſitum patitur, cùm in alium locum hæc reſervaverimus, conſulatur interim Johannes de Dee in ſuâ Monade Hieroglyphica. Differentiam Characterum quod attinet, quomodo nempe quælibet materia ſuo ſingulari charactere inſigniatur, docebimus, ſi Deo libeat, in commentario ad hæc. Characteres qui operationibus tribuuntur, coincidunt cùm præcedentibus, quoad ortum & differentiam; operationes verò quæ characteribus tribuuntur, præſertim analyſis Characterum Paracelſicorum, alio loco explicabimus, quid nempe de illis cenſendum ſit?

Sequitur tertia claſſis terminorum

quæ verbis tàm propriis quam impropriis materias & operationes Chimicas explicat, verùm cùm neceſſe ſit, in tractatione talium, res verbis denominare, ne hoc loco moleſti ſimus inutili repetitione, heîc concludimus.

§. 2. *De Inſtrumentis.*

Inſtrumenta Chimicorum duplicia ſunt, nempe neceſſaria ad tractationem ignis & ad materias.

Ad ignis tractationem requiruntur carbones exſiccati & duri, tigilla aut crucibula ignem ſuſtinentia, patellæ figulinæ, cineritia, vaſa cementatoria, receptacula figulina, vulgò Handcapellen dicta, infundibulum, conus concavus metallicus, vulgò Gieſſbuckel/ quo ad fundendum regulum antimonii utuntur; forcipes ad imponendos carbones, aliæ ad tigilla, ferreus baculus, pro materiarum in igne commixtione. Chirothecæ linteæ & madefactæ, Orbis ligneus in centro foramen habens, per quod illæſis oculis materia in igne

igne conſpicitur, linteum, quo veſtimenta, ne comburantur, teguntur, igniarium, ignitabulum, ferreum cochlear, furcilla ferrea, malleus, ſecuris, carbones, arena, aqua, ligna ſicca, ramenta lignorum, &c. Hæc circiter inſtrumenta ſunt, regimini & tractationi ignis neceſſaria. Inſtrumenta autem requiſita ad tractationem materiarum ſunt, vel vitrea, aut figulina, lapidea, metallica, cuprea, ferrea, & lignea. Vitrea ſunt, alembici, cucurbitæ, retortæ, recipientia vaſa, ſublimatoria, phiolæ, patellæ vitreæ, ſeparatoria oleorum, circulatoria, &c. Figulina ac lapidea inſtrumenta ſunt ollæ, retortæ, cucurbitæ, alembici, ſublimatoria, patellæ, patinæ; Lapidea ſunt, Lapis marmoreus, porphyreus, lydius, mortarium lapideum. Metallica ſunt, mortaria, ollæ, patinæ; Cuprea ſunt, vas cupreum pro nitro ſiccando, coquendo, item pro Lunæ præcipitatione, & calcis Lunæ edulcoratione, item veſica cuprea, ollæ, patinæ; Ferrea ſunt, patinæ, candelabra, olla, libra cum pon-

deribus, duplex, major, minor, quam Docimaſticam vocant. Lignea ſunt mortarium, cribrum, patinæ, ſcatulæ, pyxides, cochlearia, orbes, ſpatulæ, huc accedit charta emporetica, item alia, manica Hippocratis, Horologium, fila communia & ſulphuratha, Calendarium, &c. Hæc circiter ſunt inſtrumenta, ad materiarum & ignis tractationem neceſſaria, quibus accedunt varii furni juxta varias ignis operationes. Lectorem tamen admoneo, ne in his omnibus comparandis curioſior ſit, quam in ipſis fundamentis addiſcendis, ad ἔργον enim magis reſpicere debet, quàm ad parergon, vidi ego Laboratoria inſtructiſſima parergis furnis, inſtrumentis & materiis, ut ipſum Hermetem cum omnibus ſuis diſcipulis illic habitare dixiſſes, verùm idem ipſe ego minoris momenti effectus exinde vidi, quàm aliàs ex abjectiſſimo furnulo, cui non ignis ſumptuoſus lampadum ex ſpiritu vini, ſuperſtratus, quo non vaſa vitrea veneta aut cryſtallina ſed figulina condebantur. Quare mirandum non eſt, cur Ma-

Magnates rarò ad artis veritatem perveniant, cùm inſtrumentis comprandis plus indulgeant, quàm rerum fundamentis, nec mirùm eſt, quod pauperrimi quidam intima artis penetralia perluſtrarint, ſimplici inſtrumentorum ſed doctrinæ multiplici apparatu inſtructi, cùm ut tota Natura paucis contenta, ita & hoc loco non luxurietur, unde à peritis Naturæ ſcrutatoribus ejuſmodi ſupellex ſumptuoſa non raro improbatur, velim tamen ut Philochimicus neceſſaria inſtrumenta ſibi comparet, propriis manibus tractet, loco & tempore convenienti, neque enim huic ſtudio adeò anxiè incumbere decet, ut fama & vita periclitetur aut optimus vitæ flos eo abſumatur, & hoc hîc monendum eſt, Philoſophos inſtrumenta diſtinguere, alia enim vulgaria, alia ſua ſeu propria vocant, vulgaria ſunt partim hactenus recenſita, Philoſophica verò alibi explicantur, ſuperius enim dictum eſt, quid eorum ignis & aqua ac terra ſit, hoc notandum eos nonnunquam vaſis & furni Philoſophici

mentionem facere, atque formam aut matricem metallorum ſubintelligere, ad hæc ſimiles phraſes referri poſſunt.

§. 3. *De Materiis.*

Materiæ à Chimicis bifariam accipiuntur, Communiter & Philoſophicè?

Vulgares materiæ circa quas ſpagyrici in ſolutione & coagulatione, præparatione Medicamentorum, generatione aut perfectione corporum artificiali & naturali occupantur, deſumptæ ſunt ex triplici regno. Animalibus utuntur vel integris, vel ex parte, hinc proſtant cornu, medullæ, caro, vel quæ in iis generantur, ut lac, ova, vel eorum opera ſunt, ut mel, cera, vel excrementa, ut fel, urina. Plantæ ſumuntur vel integræ, vel earum partes, ut Radices, ligna, medulla, cortex, folia & ſurculi, flores, ſemina, fructus, ſucci, gummi, reſinæ, olea, liquores, vina.

Metallis præcipuè utuntur, eorumque recrementis, quò pertinent varia ter-

terrarum genera, lapides, gemmæ, ſalia, ſucci in terrâ concreti, ut naphtha, aquæ thermales, manna, &c.

Materiæ Philoſophicæ ſunt, quæ præcipuè ad perfectionem & generationem metallorum ſpectant; vocatur autem Materia Philoſophica, Duplicata Mercurialis aqua; quæ unica & ſola clavis eſt totius artis, quare diſtinguendum eſt inter materiam ipſam præparatam & puram, & inter materiam remotiorem, quâ Philoſophorum continetur; hanc enim non rarò pro ipsâ materia ſumunt, ut, cum continens ſumitur pro contento, materiam hanc non rarò quoque matricem ſuæ aquæ vocant, quare cùm de præparatione longâ loquuntur, materiam hanc tanquam teſticulum prioris, unde præparari debet, ſin verò materiam ſuam nullâ præparatione indigere, ſed opus muliebre eſſe cùm ſola coctione indigeat, ajunt, priorem materiam intelligere eos, Lector animadvertat.

§. 4. *De Operationibus.*

Operationes Chimicorum duplices ſunt, vulgares & Philoſophicæ; Vulgares igne vel aquâ abſolvuntur; operationes ignis quatuor ſunt, digeſtio, ſublimatio, calcinatio, & fuſio, ad has referri poſſunt omnes reliquæ, nam digeſtione peragitur ſolutio, putrefactio, & evaporatio; ſublimatio comprehendit deſtillationem, rectificationem, ſeparationem, ac cohobationem; Calcinatio complectitur cementationem, reverberationem, vitrificationem; Fuſione liquefactio & probæ metallorum peraguntur. Reſtat ut ſingulas operationes paucis explicemus.

Digeſtio eſt, cum materia lento igni, primo nempe caloris gradui exponitur, inſervit materiæ ut quatuor qualitates in eâ alterentur & temperentur. Per hunc gradum, ſi continuetur, cauſatur putrefactio & materiæ ſolutio, quia per lentum & continuum calorem, calefacta humiditas, in terreſtrem partem agere eam-

eamque deſtruere incipit, unde ſolutio oritur, quæ vera eſt ſi putrefactionem ſequatur, ſin verò præcedat, corporis deſtructio eſt, fortiorem etiam requirit ignem. Ad hunc laborem requiruntur phiolæ, aut cucurbitæ ſigillo occluſæ, labor hic in fimo equino, aut balneo ut plurimum peragitur.

Sublimatio eſt, cùm putrefacto & ſoluto corpore partes volatiles Mercuriales, per ſecundum gradum caloris excitantur, unde calore elevantur, atque vel in Cryſtallinum ſal volatile congelatum, vel in ſubtiliſſimos reſolubiles flores, aut limpidiſſimam aquam reſolvuntur, ſublimatio corporis ſolutionem præcedens id deſtruit, majorem etiam ignem requirit, per gradum debitæ ſublimationis deſtillatio, rectificatio, ſeparatio & cohobatio quoque peragi poteſt.

Deſtillatio eſt ſpecies ſublimationis, nam partes volatiles Mercuriales, per putrefactionem aut fermentationem ſolutæ, à fixis mediante & urgente calore, ſe ſublimant, dum rarefiunt, alembicum

cum petunt, in quo aut condenſatione congelantur in formam ſalis, aut deſtillant per alembicum inſtar aquæ.

Rectificatio eſt, cùm ſuperflua humiditas, quæ phlegma vocatur, lento calore, vel à ſpiritu (ſi is gravior exiſtat) vel ſpiritus à phlegmate (ſi id ſpiritu gravius ſit) ſeparatur, præcedente deſtillationis modo,

Cohobatio eadem eſt cum imbibitione, nam ſi fixæ parti, deſtillata & ſublinata Mercurialis pars, conjungatur, & denuò inde deſtillatione ſeparetur, isque labor ſæpius repetatur, tunc fixæ partes tali labore, cum volatilibus quoque fiunt volatiles, tandem volatiles induunt naturam fixarum, huic labori inſerviunt cucurbitæ, alembici, ſublimatoria, & circulatoria vaſa, operatio verò ut plurimum peragitur in cineribus;

Calcinatio tertium gradum ignis requirit, utimur eâ ad ſeparationem partium volatilium vi ignis, differt à præcedentibus, quod corpus in cineres comburatur, ex quibus ſal corporum

præ-

præparari poteſt, calcinatio ideo vocatur, quod corpora in calcem redigat;

Cementatio eſt cùm corpus quòddam, aut in pulverem aut in laminas redigitur, & cum aliis ſpeciebus ita miſcetur, ut in pyxide laminæ cum ſpeciebus alternatim locentur, quod ſtratum vocant, tandem pyxis igni aperto circulari carbonum imponatur, atque gradatim, de horâ ad horam, ignis augeatur, qua in operatione, laminæ ſpiritibus admixtarum ſpecierum penetrantur ac alterantur.

Ignis reverberii fit, ſi materia flammæ ſic exponatur, ut ab eâ penetretur ac ubique circumdetur, ſic tamen ne fluat, taliter enim materia impediretur, ne ignis ejus poros penetrare poſſit, utimur hoc igne ad purificationem corporum, quæ plerumque purificantur & in rubeum reducuntur pulverem, ex quo tincturam ſulphuris fixi præparant, ac ſal elixant.

Fuſio eſt, cum corpus metallicum fluit, ignis vehementiâ liquefactum, abſolvitur quarto gradu ignis, quo & me-

metalla purificantur, probantur & vitrificantur.

His in operationibus recenſitis, ut ordo ſervetur neceſſe eſt, nam oleum & operam quis perdet, qui ſolvenda coagulat, vel coagulanda ſolveret, proinde Methodum Naturæ & artis ſequi & utile & neceſſarium eſt, ut nempe diſcamus, quomodo operationes prædictæ rebus applicandæ ſint, ſeu quâ ratione corporum artificiali tractationi inſerviant, ita ex animalibus & vegetabilibus, præparantur eſſentiæ, tincturæ, Magiſteria, pulveres, calces, ſalia, ſpiritus, olea, phlegmata; ex metalllis & mineralibus præparantur, tincturæ, eſſentiæ, ſalia, ſulphura, Mercurii, flores, alces, croci, vitriola, pulveres, amauſa.

Ex animalibus & vegetabilibus, eſſentiæ tincturæ, & Magiſteria fiunt, quando aquis extrahentibus ut ſp. vini, juniperi, therebenthinæ, extrahenda ſuperfunduntur, quæ per digeſtionem; ſolutionem & extractionem, ſaporem, colorem & odorem ex corpore extrahunt,

hunt, quod extractum deinde per lentam abſtractionem ſolventis inſpiſſatur.

In pulveres rediguntur, ſi exiccata teruntur, pulveriſantur & cribrantur.

Calces fiunt & ſalia, ſi corpora combuſtione in cineres rediguntur, unde aqua affusâ lixivium paratur, quod colatum ad tertias evaporatur, frigori expoſitum in ſalis conſiſtentiam concreſcet.

Spiritus, olea, & phlegmata præparantur, quando corpora præviâ fermentatione deſtillantur, quod in vaſe recipiente reperitur, ſpiritus oleum & phlegma eſt, ſeparantur ab invicem rectificatione & inclinatione per ſeparatorium. Phlegma eſt pars aquoſa corporis; ſpiritus verò & oleum eſt ejus pars optima & ignea. Sal cenſetur fixæ diſpoſitionis.

Ex metallis & mineralibus Tincturæ & eſſentiæ ſic dictæ, fiunt per extractionem & ſolutionem ſympathicam de quâ ſuperiùs.

Olea ex metallis fiunt, ſi cum ſpiritibus ſalinoſis eorum calces digerantur;

In

In Spiritus rediguntur, partim per ſe, partim verò ſi in vitriola rediguntur, vel ſi calcinantur, aut cum Mercurio mortificantur;

Salia ex metallis fiunt vel per Mercurium vel per calcinationem;

Sulphura Metallorum acquiruntur per ſolutionem & extractionem variorum ſolventium, ac lixiviorum.

Mercurii ex metallis fiunt, per additionem ſalium reſuſcitativorum, per putrefactionem, ſublimationem & revivificationem;

In flores rediguntur, ſi ſublimantur, ut Antimonium, ſulphur & ſimilia.

Metalla in calces & crocos præparantur, per aquas corroſivas, aut per calcinationem.

Vitriola ex Metallis fiunt, ſi raſuræ eorum cum ſulphuris floribus miſcentur, calcinantur, elixantur, ac tandem in ſalem inſpiſſantur.

Pulveres impalpabiles fiunt, ſi foliata metalla manibus terantur, & cribrentur. Vitra, amauſa & Philiſtææ fiunt, calcinatione, vitrificatione,

ne, additis ſilicibus ſale Tartari, aut nitro.

Hæ & plures aliæ ſunt ſpecies vulgarium operationum & præparationum corporum, unde ea taliter tractata, varia ſortiuntur nomina, nempe juxta qualitatem præparationis.

Notandum autem eſt, omnes has operationes vulgares, etiam Philoſophicè in actu ſc. ad generationem & plusquam perfectionem metallorum, diverſo tamen ſenſu, accipi, ſic communis ſublimatio Philoſophicè ſumpta, eſt ſpiritus è corpore liberatio, mediante ſolutione Philoſophicâ; Deſtillatio & imbibitio ac cohobatio, eſt ejusdem ſpiritus deſcenſus in corpus, id abluens, atque animans, unde hæc Phraſis in Roſario reperitur ſequentibus.

Nuhn fällt der Thau von Himmel herab/
Und wäſcht den todten Leib im Grab ab.

Hic labor quoque rectificatio vocatur.

Inceratio eſt, quando Mercurius Philoſophorum cum ſulphure eorum tan-

tanquam cum cera ac vero glutine Philoſophorum conjungitur, Reverberatio Philoſophorum eſt actio ignis interni in humidum ſuum.

Calcinatio Philoſophorum eſt, quando corpus putrefactione ac ſolutione radicali, absque igne in calcem redigitur, unde Philoſophorum calcinatio per humidum ignem, nempe Mercurium eorum, Vulgaris verò per ignem ſiccum & corrumpentem fit: ad ſimiles phraſes reliquæ operationes referri poſſunt, de quibus alio loco plura.

§. 5. *De Scriptis Chimicis.*

Scripta Chimicorum Duplicia ſunt, ſophiſtica & Philoſophica.

Sophiſtica falſa ſunt, cognoſcuntur quod modum metalla transmutandi empiricè absque ulla ratione publicè ponant, quod contra methodum Philoſophorum eſt, cum illi potiùs de rerum cauſis quam earum effectu ſcribant; Autores ergo talium ſcriptorum, quibus varii proceſſus continentur, pro

falſariis ſunt habendi, utpote qui ejusmodi ſcriptis omnium oculos in ſe convertant, atque amantes alliciant, ut magno pretio explicationem talium proceſſuum à ſe emant, unde ſi proceſſus clari ſunt, illos ementitos eſſe ſciendum eſt, quis enim ſanæ mentis homo artem aurum conficiendi publicè & gratis doceret. Sin verò ejusmodi proceſſus, aliquâ obſcuritate ſint impliciti, eorum autorum pro explicatione aurum venari, Lector ſuboleat. Diſtinguendum tamen eſt inter veros Philoſophos & prædictos ſophiſtas. Maximi enim Philoſophi nonnunquam proceſſus poſuerunt, vel pro manipulatione addiſcenda vel pro plebe confundendâ, prout ipſi proteſtati ſunt, ſe nullibi minùs veritatem ſcripſiſſe, quam ubi apertiſſime ſcripſerint. Varios tamen proceſſus, licet ratione finis falſi ſint, attamen, ſi bonas manipulationes contineant, non reprobo, cùm ſingula collecta juvent, taceo quod ex talibus multa praxis, non tamen ſine ſumptibus, addiſci poſſit.

Ex Philoſophicis ſcriptis ea optima ſunt, quæ rerum generationis, corruptionis, ſolutionis & coagulationis præcepta & fundamenta tradunt, hoc nomine mihi præ cæteris placuerunt, Raymundus, Lullius, Alanus, Comes Bernhardus, Artephius, Baſilius Valentin, præſertim ejus Theoria ſupra duodecim claves, Richardus Ripleus, Sendivogius, & alii; Copiam Chimicorum authorum ſuppeditat Theatrum Chimicum & Bibliotheca Chimica Albinei, utroque opere ſelectiores continentur Chimici, quamvis non omnes pro veris Philoſophis habendi ſint, quorum ſcripta illic continentur, attamen ex oppoſitis contradictoriis veritas eò magis eluceſcit, invenies ſpinas, deſine, tolle roſas.

Scripta Chimicorum dividuntur vel in Hieroglyphica, vel in characteres, vel in ligatam, vel in proſam ſcriptionem, Authores Chimicos variarum nationum citat Michaël Meyer in ſuâ menſâ aurea, quod ſcriptum multa antiquitate plenum omnibus Chimiæ ſtudioſis commendo

§. 6. *De*

§. 6. *De Methodo Chimiæ ſtudendi.*

Methodus Chimiæ ſtudendi tria requirit. Præliminaria, Lectionem & Praxin.

Præliminaria ſunt, ut ſtudioſus Chimiæ animum Deo devotum habeat, atque naturales ſcientias, per naturalia quærat media.

Omnem cabalam, Magiam præternaturalem exulare procul jubeat. Phyſicæ præſertim ſpagyricæ, quam in prodromo hoc opuſculo tracto, apprimè gnarus ſit. Terminos artis intelligat. Naturalia ſequatur principia, manipulationes addiſcat, ut tam ad Theoriam, quam ad Praxin ſibi aditus pateat.

Lectionem quod attinet, eos evolvat autores, qui de rerum principiis ſcripſerunt, quare ex ipſis fontibus ſcientiam bibat, authorum certum habeat delectum, neque va-

gus in lectione ſit, Concordantias Philoſophorum notet; ubi enim concordant, ibi unanimiter conſentiunt, contradictoria diverſo reſpectu conciliet; Philoſophi enim nunquam ſibi contradixerunt, ut quando ajunt aurum vulgi non eſt noſtrum, ibi diſtingue, aurum prout extra actum generationis eſt, ſterile & mortuum, ergô non Philoſophicum eſt, verùm per aquam vitæ, nempe humidum metallorum radicale, regeneratum & vivum fit &c. de Characteribus, Terminis, & figuris hyeroglyphicis ſub initium hujus tituli mentio facta eſt.

Ratione praxis neceſſe eſt, ut ſcias cui Philoſophiæ Hermeticæ parti te primum accingas. Philoſophia enim Hermetica tres continet partes, Spagyricam, Chimiam & Alchimiam. Spagyrica docet corpora ſeparare atque dividere, ut apta fiant ad tractationem reliquorum duorum modorum, unde ſpagyrica ancilla Chimiæ

miæ & Alchymiæ eſt, hanc ergò ut ante omnia juxta fundamenta aggrediaris neceſſum eſt. Chimia docet ſuccum atque optimam rerum ſubſtantiam elicere, purgare, perficere, tam ad uſum Medicinæ, quam ad generationem rerum, unde Chimica non tantùm tractat metalla, ſed etiam vegetabilia & Animalia. Alchymia circa ſolum aurum atque præparandum magnum Elixir verſatur, ad eam in genere tractatio metallorum refertur.

Medicinæ ſtudioſis, omnibuſque Naturæ cultoribus, Naturaliumque ſecretorum ſcrutatoribus, Spagyricam & Chimiam maximopere commendò, cum ſine iſtis quaſi muti ſint, & tantùm in ſolis nugentur terminis.

Alchymiam autem non item; nam cum ſcientia profunda ſit, ſingularemque Dei requirat gratiam, cujus interdum nos indignos reddimus, taceo quod per abuſum ars hæc mul-

tis noceret, nollem ut quis anxiè aut ſumptuoſe nimis in eâ ſudâret, niſi optimis fundamentis imbutus, aut ſingulari fato ad artis notitiam pervenerit. Hoc non eò dico, ut quis putet, me artis certitudinem dubiam facere, tot enim ejus exſtant præclara argumenta, ut prorſus cæcum aut inſipidum eſſe oporteat, qui ejus veritatem neget, taceo reliquorum ſeculorum hiſtorias, quorum nullum non eſt, quod non argumentis veritatem hujus artis concernentibus plenum ſit, placuit unam ex multis hujus noſtri ſæculi demonſtrationem Pragæ in præſentia P. D. Imperatoris Ferdinandi Tertii, exhibitam ærique inciſam huc apponere; luſtro ab hinc, eadem perſona quæ Pragæ, etiam heic Moguntiæ in præſentiâ Eminentiſſimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in ſat magna quantitate præſtitit, cujus aurum etiamnum reſervatum, & hujus loci monetæ

netæ præfectus, qui ex tali auro ducatos excudit, teſtis eſſe poteſt. Veritatis ergo ſtudium hoc nulli diſſuadeo, ſed ſumptuum & non ratione artis, ſed artificis ergò non ſingulis id conſulo, cùm heic verum ſit, non cuivis contingit adire Corinthum. Si quis tamen hoc in ſtudio aleam fortunæ experiri velit, is ordinem ſtudii ſervet, & non niſi optimè perluſtratâ ſpagyricâ & Chimica, id aggrediatur, Alchimia enim abſque cognitione Spagyricæ frugaliter tractari nequit; quare implicat bonum Alchimiſtam eſſe malum Spagyricum & Chimicum; non autem implicat bonum Spagyricum & Chimicum non eſſe bonum Alchymiſtam, in quem tamen ſi vult, paucis ſpecialioribus additis brevi evadere poteſt.

§. 7. *De Methodo Chimicè Philoſophandi.*

Sub ſtudio Chimico vulgares ut

plurimum complectuntur Spagyricam & Alchimiam quamvis impropriè, cùm licet ſtudia ſint affinia, tamen nonnihil differant, ut in præcedentibus dictum eſt.

Methodus autem Philoſophandi etſi has tres ſcientias plerumque commiſceat, tamen ad ſuas partes reſolvi debet, juxta quas triplex eſt.

Prima Methodus eſt ſcientias haſce tractandi per principia, unde corpora conſtant, nempe per materiam & formam, per Mercurium, ſulphur & ſal, per ſpiritum, animam & corpus.

Altera per Elementorum combinationem & alterationem res explicat.

Tertia per ænigmata, fabulas & figuras Hieroglyphicas doctrinam exponit.

Unde attendendum eſt, quando propriè vel impropriè Philoſophati ſunt; Hoc hic notandum venit, ne quis circa Operationes Chimicorum

proprios & quidem tales fingat conceptus, qui nec ſcriptis Philoſophicis nec praxi conſentiunt, nam quod D. Hieron ymus de Sacrâ Scriptura ajebat, eam nimirum Margaritæ perſimilem eſſe, quæ ex omni parte perforari poſſit, id de ſcriptis Philoſophicis Hermeticis optimo jure dici poteſt, cùm ad quamvis opinionem & conceptum trahi poſſint. Verùm qui harmoniam Philoſophicorum dictorum, præſertim conſentientem praxin, tanquam eorum cynoſuram dextrè combinabit, is & eruditè & experientificè philoſophabitur, veramque philoſophandi Methodum tùm addiſcet, quando alios Philoſophos veros intelliget, tùm inquam, quam dulcedinem Hermetica philoſophandi Methodus pariat, non ſine gaudio & verâ contemplatione ſentiet, neque explicanda differentia inter Ariſtotelicam & Hermeticam Philoſophiam, præſertim Phyſicam, opus habebit.

Corollaria.

1.

AN Spagyrica ſit neceſſaria ſcitu? Reſp. Affirmando. Nam cùm nullum medicamentum dextrè præparari poſſit, abſque partium impurarum ſeparatione, quæ ſeparatio deſtillationibus, multisque aliis modis peragitur, neceſſaria valde eſt Spagyrica, ſine quâ interiora rerum prorſus ignorantur, ſine quâ verbis non re philoſopharemur, denique ſine quâ cognitio boni & mali, puri nempe & impuri, nos ſugeret, magno noſtri, ægrorum omniumque naturalium ſecretorum ſcrutatorum damno.

2.

An Spagyrica ſingulari inſtructione & tractatione, reliquarum diſci-

diſciplinarum & artium inſtar, opus habeat.

Reſpondeo Affirmando. Ariſtoteles enim in Phyſicis hujus ſeparationis, alterationis & perfectionis rerum ne verbulo mentionem facit. Galenici ut Galenici, quo nomine Pharmacopœos quoque comprehendo, multis ſeculis communem etiam deſtillationem ignorarunt, taceo Magiſteriorum, oleorumque ſtillatitiorum & ſalium præparationem, ſolis enim ſimplicibus, & paucis compoſitis mixturis curaverunt ægros, quicquid verò præparationum habent, à Chimicis præcipuè mutuati ſunt, quare concludo, utile & neceſſarium eſſe, ut ſcientia ſeparandi purum ab impuro, idque perficiendi, ac tractandi, ſingulari doceatur Methodo ac libro, & hoc eſt, quod hactenus hoc opuſculo incipere conati ſumus, ſi Deus vitam largiatur, ea quæ heic in genere dicta

ſunt,

ſunt, in ſpecie aliquando, prolixo ſupra hæc commentario nempe inſtitutionum Spagyricarum volumine, explicabimus, ſicut & de facto, in Alma hâc Univerſitate Moguntinâ, prædicta in Collegio noſtro ſpagyrico (ad quod Lectorem Philo-chimicum humaniter invitamus) ſecundùm rationem & experientiam tàm in Auditorio quam in Laboratorio, elucidare & explicare non ceſſamus.

FINIS.

INDEX

INDEX
TITULORUM

hoc Opere explicatorum.

1. *Prima Materia.*
2. *Duo Principia ſubſtantiæ*, Sulphur & Sal.
3. *Tria Principia qualitatis*, Sal, Sulphur & Mercurius.
4. *Quatuor Elementa*; Ignis, aër, aqua, terra Chimicè ſumpta.
5. *Quinque requiſita generationis*; Calor, ſperma Menſtruum, Matrix, pondus.
6. *Sex Operationes reales*; Accretio, Decretio, Solutio, Coagulatio, Deſtructio, pluſquamperfectio.
7. *Septem requiſita Artificis.* Termini, inſtrumenta, materiæ, operationes, ſcripta Chimica, Methodus Chimiæ ſtudendi, Methodus Chimicè Philoſophandi.

IN-

INDEX PARAGRAPHORUM hujus Opuſculi.

TITULUS PRIMUS,

De prima materia Chimicorum. Pag. 1

PRoœmium. 1

§. 1. *De nihilo & vacuo.* 2

§ 2. *De materiâ cœlorum.* 6

§. 3. *De materiâ primâ Ariſtotelicorum.* 13

§. 4. *De ſpiritu univerſi.* 14

§. 5. *De verâ Chimicorum primâ materiâ.* 15

Corollaria. 25

1. *Quæ ſit materia metallorum?* 25

2. *Quæ ſit materia lapidis Philoſophorum?* 26

3. *Qua ratione forma & materia lapidis Philoſophorum reliquis metallis communicari, & an duæ Formæ & materiæ uno in corpore eſſe poſſint?* 27

4. *An materia à formà ſeparari poſſit?* 28

5. *An & in quantum poſſibile artique neceſſarium ſit ut prima materia auri à formâ auri ſeparetur?* 30

6. *An prima materia metallorum ſit arte parabilis?* 36

7. *Quare Materia vocetur informis?* 38

TITULUS SECUNDUS,

De principiis ſubſtantiæ, nempe ſulphure & ſale. Pag. 39

PRoœmium. 36

§. 1. *De rerum ſubſtantia.* 39

§. 2. *Num*

§. 2. *Num dentur principia ſubſtantiæ?* 41
§. 3. *Quotuplicia ſint principia ſubſtantiæ?* 42
§. 4. *Quæ & quid ſint principia ſubſtantiæ?* 49
§. 5. *Quid ſit ſulphur & ſal in ſpecie?* 50
Corollaria. 55
1. *Quæritur an oleum detur absque ullâ aquâ?* 55
2. *An omnis oleoſitas ad formam pertineat* 56
3. *Quomodo ſulphur agat in ſalem & è contra?* 56

TITULUS TERTIUS,

De principiis Qualitatis, nempe Mercurio, ſulphure & ſale. Pag. 57

PRoœmium. 57
§. 1. *De differentia Principiorum qualitatis cum principiis ſubſtantiæ.* 58
§. 2. *Quomodo probetur dari tria principia qualitatis?* 61
§. 3. *Qualitatis principia, quas proprietates habeant?* 78
§. 4. *Qualitatis principia quomodo inter ſe conveniant & alterentur?* 91
§. 5. *Cui uſui cognitio trium principiorum qualitatis inſerviat?* 94
§. 6. *De principiorum Qualitatibus tertiis.* 116
Corollaria. 118
1. *An tria principia Qualitatis in omnibus corporibus reperiantur?* 118
2. *An ex Capite mortuo & phlegmate eadem tria principia præparari poſſint?* 119
3. *Cur tria ſint Qualitatis principia?* 119
4. *Ad quodnam principium referendum ſit ſulphur, argentum vivum, ſal commune?* 120

TITULUS QUARTUS,

De quatuor Elementis, igne, aëre, aquâ, terrâ. Pap. 122

PRoœmium. 122
§. 1. *Quomodo vocabulum Elementum à Chimicis ſumatur?* 123
§. 2. *De alteratione & connexione elementorum.* 124
§. 3. *De igne in ſpecie.* 126
§. 4. *De aëre.* 129
§. 5. *De aquâ.* 130
§. 6. *De terrâ.* 132
Corollaria. 132
1. *Vulgarium elementorum operationes.* 132
2. *PhiloſophicorumElementorum operationes.* 133
3. *Differentia Philoſophicorum Elementorum cum communibus.* 133
4. *De connexione & actione Elementorum.* 134
5. *Quæ Elementa Philoſophi ſua vocent?* 134

TITULUS QUINTUS,

De Quinque Generationis requiſitis. Pag. 134

PRoœmium. 134
§. 1. *De ſpermate.* 137
§. 2. *De menſtruo.* 140
§. 3. *De matrice.* 142
§. 4. *De pondere.* 144
§. 5. *De calore.* 145
Corollaria. 145

1. *An*

1. *An ex ſolo Mercurio Philoſophorum poſſit fieri metallum?* 145
2. *An arte poſſit produci Metallum?* 146

TITULUS SEPTIMUS,

De ſex Chimicorum operationibus realibus. Pag. 147

PRoœmium. 147
§. 1. *De Accretione.* 147
§. 2. *De decretione.* 151
§. 3. *De ſolutione.* 155
§. 4. *De coagulatione.* 163
§. 5. *De deſtructione.* 165
§. 6. *De perfectione.* 167
Corollaria. 169
1. *Quid ſit plusquam perfectio?* 169
2. *Quid ſit aurum plusquamperfectum?* 170

TITULUS SEPTIMUS,

De ſeptem requiſitis Artificis. Pag. 171

PRoœmium. 171
§. 1. *De Terminis.* 171
§. 2. *De Inſtrumentis.* 176
§. 3. *De Materiis.* 180
§. 4. *De operationibus.* 182
§. 5. *De ſcriptis Chimicis.* 190
§. 6. *De Methodo Chimiæ ſtudendi.* 193
§. 7. *De Methodo Chimicè Philoſophandi.* 197

Corollaria. 200

1. *An ſpagyrica ſit neceſſaria ſcitu?* 200

2. *An ſpagyrica ſingulari inſtructione & tractatione reliquarum diſciplinarum & artium inſtar opus habeat?* 201

Finis Indicis Paragraphorum.

Carmen aggratulatorium,

JOHANNES JOACHIMUS BECCHERUS;
Spirenſis Medicus.

κατ' ἀνάγκ.

Hinc adſis in uſu Chimico ceu
Hermes Orbis Sapiens.

QVam famam condunt ſapientum ſcripta relicta
Scriptum teſtatur te meruiſſe tuum.
Chimica quo firmas fundamina, pandis eorum
Structuram, oſtendis quœve ſequenda via.
Orbis ceu ſapiens Hermes hinc Cheimico in uſu
Adſis, *queis nihil eſt, ceu potis affer opem.*
Altius exurgas. ſcriptis tua fama perennet
Præſtantûm dulcis conſonet aura virûm.
Ipſe bonoque ſoli frondeſcas, tempora ceſſent
Quæ ſapienti ſunt adnumeranda malis.

Hæc paucula Fautori ſuo optimè emerito, in nominis ſui Technam calamo deproperante adjecit, Breslæ.

GOTHOFREDUS STOCKLOWE
Med. Doct.

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE
QD
27
B38